

Handwritten signature

Handwritten mark

ΑΡΧΑΙΟΙ
ΕΛΛΗΝΕΣ
ΛΥΡΙΚΟΙ

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ — ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΤΣΕΛΙΟΥ

ΕΙΣ ΑΓΡΗ

Ο ΓΡΑΠΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι ἐκαλλιέργησαν θαυμασίως ὅλα τὰ εἶδη τοῦ γραπτοῦ λόγου. Τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων δεικνύουν, ὅτι καὶ ἡ ποίησις καὶ ὁ πεζὸς λόγος ἔφθασαν εἰς ὑψιστοῦ βαθμὸν ἀναπτύξεως.

Καὶ ἡ μὲν ποίησις γενικῶς προηγῆθη τοῦ πεζοῦ λόγου,

διότι αὐτὴ εἶναι προῖον φαντασίας, τὴν ὅποιαν εἶχε πλουσίαν ὁ ἑλληνικὸς λαός, ἐνῶ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὠριμότητα σκέψεως καὶ ἀκριβείαν ἐκφράσεων.

Εἰδικώτερον δὲ ἡ ἐπικὴ ποίησις εἶναι τὸ ἀρχαιότερον εἶδος, ἀναπτύχθην πρὸ τῆς λυρικῆς καὶ τῆς δραματικῆς, διότι οἱ "Ἕλληνες, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπεκράτουν ἀκόμη αἱ παλαιαὶ βασιλεῖαι, ἐτέρποντο ἀκούοντες τὰς μυθικὰς παραδόσεις περὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν ἡρώων, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνῆγον τὸ γένος των οἱ ἄνακτες.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Ἡ λυρικὴ ποίησις ἀνεπτύχθη βραδύτερον τῆς ἐπικῆς. Καὶ εἶχε μὲν καὶ αὐτὴ τὴν ἀρχὴν παλαιότατα εἰς τὰ ἄσματα τοῦ λαοῦ ἐν ἀτέχνῳ ἢ δημῳδῷ ποιήσει (ιδίως εἰς θρησκευτικὰ ἄσματα πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ Ἄπολλωνος), ἀλλ' ὡς ἐντεχνον εἶδος ἡ λυρικὴ ποίησις ἤρχισεν ἀναφαινομένη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Η' π.Χ. αἰῶνος, ἤτοι πολὺ μετὰ τὴν ἐπικὴν.

Ἡ ἐκδήλωσις καὶ αὐτῆς ἔγινεν εἰς προσήκοντα τόπον καὶ χρόνον. Κάτω ἀπὸ τὸν λαμπρὸν οὐρανὸν τῆς Ἰωνίας «μὲ τὸ γλυκύτερον κλίμα τοῦ κόσμου» οἱ "Ἕλληνες εἶχον ἰδρῦσαι μεγάλας καὶ πλουσίας πόλεις. Εἰς ἐλευθέρας καὶ ἀκμαζούσας πολιτείας οἱ ποιητικοὶ Ἴωνες ἐπλημμυρίζοντο ἀπὸ συναισθημάτων, τὰ ὅποια ἐζήτουν νὰ ἐξωτερικευθοῦν. Ἡσθάνοντο βαθύτατα τὴν ἀνάγκην καὶ εἶχον πλήρη τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ πλουσίου ψυχικοῦ των κόσμου.

Κατὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν δημιουργικὴν ἐποχὴν εὐρέθησαν ἄνδρες ἔχοντες τὴν ἰκανότητα ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτὴν καὶ ἤρχισαν οὕτω τὴν πρώτην ἐντεχνον λυρικὴν δημιουργίαν. Ἀπὸ τότε βαθμηδὸν ἡ λυρικὴ ποίησις προήχθη μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ε' αἰῶνος, ὅτε ἔφθασεν εἰς ὑψίστην ἀκμὴν, διαδοθεῖσα εἰς ὅλας τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Ὁ ἐσωτερικὸς ψυχικὸς κόσμος, τὸν ὁποῖον ἐκφράζει ἡ λυρική ποίησις, εἶναι ποικίλος. Σκέψεις, ιδέαι, συναισθηματὰ καὶ πάθη διάφορα (χαρά, λύπη, ἐνθουσιασμός, ἀπογοήτευσις, ὀρμὴ πρὸς δρᾶσιν, ἀπελπισία, θαυμασμός, ἀγάπη, ἔχθρα, τόλμη, φόβος καὶ τόσα ἄλλα) πλημμυρίζουν τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐξωτερικεῦνται διὰ τῶν προϊόντων τῆς ποιήσεώς του. Ἐπειτα καὶ οἱ τρόποι τῆς ἐξωτερικεύσεως ποικίλλουν. Τὰ μέτρα, οἱ ῥυθμοί, ἡ γλῶσσα, ἡ ἀπαγγελία ἢ ἡ μετὰ μουσικῆς ἔκφρασις τῶν λυρικῶν ποιημάτων ποικίλλουν ἐπίσης.

Τοιοτοτρόπως ἡ λυρική ποίησις, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς μορφῆς διὰ τῆς ὁποίας ἐκφράζεται, διακρίνεται εἰς τέσσαρα κύρια εἶδη: εἰς τὴν **ἐλεγειακὴν**, τὴν **ιαμβικὴν**, τὴν **μελικὴν** καὶ τὴν **χορικὴν**. Τὰ εἶδη ταῦτα διεμορφώθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν ἀλληλοδιαδόχως, ἕκαστον δ' ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ἐκ τοῦ προηγουμένου κατὰ φυσικὴν καὶ κανονικὴν πρόοδον μὲ τὴν ἐπέκτασιν καὶ τοῦ νοήματος καὶ ἰδίως τοῦ μέτρου. Διότι τὸ μέτρον, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ κυριώτερον στοιχεῖον εἰς τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν, διαδοχικῶς μεταβαλλόμενον καὶ πλατυνόμενον ἔφθασεν ἀπὸ τὸν ἀπλοῦστατον ἐλεγειακὸν τύπον εἰς τὰ τεχνικώτατα καὶ ποικιλώτατα συστήματα τῆς χορικῆς ποιήσεως.

Α'. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ πρῶτον προῖον τῆς λυρικῆς ποιήσεως εἶναι ἡ **ἐλεγεία**, ἐξ ἧς καὶ ἡ ποίησις λέγεται **ἐλεγειακὴ**.

Ἡ ἐλεγεία εἶναι δημιούργημα τῶν Ἰώνων καὶ ἐμφανίζεται κατὰ τὸ 700 - 600 π.Χ. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομά της ἐκ τῆς λέξεως **ἔλεγος**, ἡ ὁποία ἐσήμαινεν ἄσμα θρηνώδες, ἀδόμενον πρὸς αὐλόν. Ἐπομένως ὁ ἀρχικὸς χαρακτήρ τῆς ποιήσεως ταύτης ἦτο μᾶλλον θρηνώδης. Βραδύτερον ὅμως ὁ κύκλος τῆς ἐλεγείας ἐπεξετάθη καὶ δὲν ἐξέφραζεν αὐτὴ μόνον

θρήνον, ἀλλὰ καὶ οἰανδήποτε σφοδρὰν ψυχικὴν συγκίνησιν, ἤτοι χαράν, λύπην, ἔρωτα, ἐνθουσιασμὸν καὶ ἄλλα.

Εἰς τὴν ἐλεγείαν ὑπάγεται καὶ τὸ **ἐπίγραμμα**, τὸ ὁποῖον εἶναι σύντομος ἐλεγεία, ἀποτελουμένη ἀπὸ ἓν ἢ δύο δίστιχα, σπανίως δὲ ἀπὸ περισσότερα.

Γλῶσσα τῆς ἐλεγείας εἶναι ἡ **ἰωνικὴ διάλεκτος**, ὅπως καὶ τοῦ ἔπους, μὲ πολλοὺς αἰολισμοὺς καὶ δωρισμοὺς. Κυριώτεροι δὲ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐλεγειακῆς ποιήσεως εἶναι ὁ **Καλλίνος**, ὁ **Τυρταῖος**, ὁ **Μίμνερος**, ὁ **Σόλων**, ὁ **Ξενοφάνης**, ὁ **Θεόγνις**, εἰδικῶς δὲ τοῦ ἐπιγράμματος ὁ **Σιμωνίδης** ὁ **Κεῖος**. (Περὶ τοῦ βίου αὐτῶν βλέπε εἰς τὰς ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις).

Β'. ΙΑΜΒΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Συγχρόνως πρὸς τὴν ἐλεγειακὴν διεμορφώθη εἰς χωριστὸν εἶδος καὶ ἡ **ιαμβικὴ ποίησις**, ὀνομασθεῖσα ἀπὸ τὸν **ἰαμβον**, ὁ ὁποῖος ἐσήμαινε σκῶμμα καὶ σκαπτικὸν στίχον. Ὡστε ἀρχικῶς ἡ ἰαμβικὴ ποίησις ἦτο καθαρῶς σκαπτικὴ, χλευαστικὴ καὶ εἰρωνικὴ, προελθοῦσα ἀπὸ παλαιότατα δημῶδη σκαπτικὰ ἄσματα, ἀνταλλασσόμενα μεταξὺ τῶν ἑορταστῶν τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διονύσου, οἱ ὁποῖοι ἐπετρέπετο νὰ σκώπτουν ἐλευθέρως ἀλλήλους.

Βραδύτερον ὅμως προσέλαβε μεγαλυτέραν εὐρύτητα. Καὶ εἶχε μὲν ὡς βᾶσιν τὸ σκῶμμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπέβλεπεν εἰς τὴν διόρθωσιν ἀτομικῶν ἐλαττωμάτων, ἡσχολεῖτο ὅμως καὶ μὲ κοινωνικὰ ἢ πολιτικὰ θέματα, λαμβάνουσα ἀφορμὴν ἀπὸ τὰς ταραχὰς καὶ τὰς ἔριδας, ἀπὸ τὸν σάλον καὶ τὴν τρικυμίαν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Καὶ ἡ ἰαμβικὴ ποίησις, ὅπως καὶ ἡ ἐλεγεία, ἀνεπτύχθη εἰς τὴν Ἰωνίαν. Ἐνῶ ὅμως ἡ ἐλεγεία, ὅπως προηγουμένως τὸ ἔπος, διεδόθη καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἑλληνικὰ φῦλα καὶ μετερρυθμίσθη κατὰ τὴν ἰδιοφυῖαν ἐκάστου τούτων, ἡ ἰαμβικὴ ποίησις παρέμεινεν ὡς τὸ κυρίως χαρακτηριστικὸν ἰωνικὸν εἶδος, μὴ δυνάμενον ν' ἀναπτυχθῇ παρὰ μόνον εἰς τοὺς ἐλευθεριάζοντας Ἴωνας.

Γλῶσσα καὶ τῆς ἰαμβικῆς ποιήσεως εἶναι ἡ ἰωνικὴ διάλεκτος, διάφορος ὅμως τῆς ἐπικῆς καὶ τῆς ἐλεγειακῆς, ὡς μᾶλλον ἐγγυτέρως πρὸς τὴν ἀττικὴν διάλεκτον. Σπουδαιότεροι δὲ ἀντιπρόσωποι τῆς ἰαμβικῆς ποιήσεως εἶναι ὁ Ἀρχίλοχος καὶ ὁ Σημωνίδης ὁ Ἀμοργῖνος. (Περὶ τοῦ βίου αὐτῶν βλέπε εἰς τὰς ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις).

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ ἐλεγειακὴ καὶ ἡ ἰαμβικὴ ποίησις προπαρεσκευάσαν τὴν ἐμφάνισιν τῆς **μελικῆς ποιήσεως**, ἡ ὁποία μετὰ τῆς χορικῆς ἀποτελεῖ τὴν κυρίως λυρικὴν ποίησιν. Σὺν τῷ χρόνῳ δηλαδὴ συνεδυσθῆ ἡ ποίησις μετὰ τῆς ὀλονὲν προαγομένης μουσικῆς καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐδημιουργήθη ποίησις συνοδουμένη ὑπὸ τῆς λύρας ἢ ἄλλου μουσικοῦ ὄργάνου.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως ἐκαλλιεργήθη ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Αἰολέων, δι' ὃ καὶ καλεῖται **αἰολικὴ μελικὴ ποίησις** (ἢ **αἰολικὸν μέλος**). Μὲ τὸ νέον τοῦτο εἶδος ἡ ποίησις ἀνυψώθη πολὺ, ἠδύρυνθη ἔτι περισσότερον ὁ κύκλος τῶν θεμάτων τῆς καὶ τὸ μέτρον ἔλαβε μεγάλην ποικιλίαν.

Γλῶσσα τῆς μελικῆς ποιήσεως εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ **αἰολικὴ διάλεκτος**. Ἐπιφανέστεροι δὲ ἀντιπρόσωποι αὐτῆς εἶναι ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφώ, γράψαντες εἰς Αἰολικὴν διάλεκτον, καὶ ὁ Ἀνακρέων, εἰς Ἰωνικὴν.

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Παραλλήλως πρὸς τὴν μελικὴν ποίησιν ἀνεπτύχθη καὶ ἡ λεγομένη **χορικὴ ποίησις**, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἄσμα ἤδετο συνοδείᾳ καὶ μουσικοῦ ὄργάνου καὶ χοροῦ ὀρχουμένου. Ἀποτελεῖ δηλαδὴ αὕτη συνδυασμὸν ποιήσεως, μουσικῆς καὶ ὀρχήσεως. Εἶναι ἐπομένως ἔτι τελειότερον εἶδος τῶν προηγουμένων καὶ ἐκφράζει συνθετώτερα συναισθήματα.

Ἡ συνοδεία τοῦ χοροῦ προσδίδει εἰς τὴν ποίησιν ὀμαδικώτερον χαρακτῆρα. Ὡστε, ἐνῶ ἡ μελικὴ ποίησις ἐξωτερικεύει τὸ περιεχόμενον τῆς ψυχῆς ἐνὸς ἀτόμου, τοῦ ποιη-

τοῦ, ἡ χορική ποίησις ἐκφράζει σκέψεις, συναισθήματα, πάθη καὶ πόθους τοῦ πλήθους, λαμβάνουσα κυρίως ὡς θέματα τὴν ἐξύμνησιν θεῶν, ἡρώων, νικητῶν καὶ ἐπισήμων ἀνδρῶν, εἰς ἑορτάς καὶ πανηγυρικὰς ἐκδηλώσεις.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως, προελθὼν ἀπὸ ἑορτᾶς καὶ πανηγύρεως πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν, ἐκαλλιεργήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Δωριέων, οἱ ὅποιοι ἐκ χαρακτῆρος ὑπέτασσον τὸ ἄτομον εἰς τὴν ὁλότητα. Ἐκ τοῦ λόγου δὲ τούτου ὠνομάσθη καὶ **δωρική μελική ποίησις ἢ δωρικὸν μέλος.**

Γλῶσσα τῆς χορικῆς ποιήσεως εἶναι κυρίως ἡ **δωρική διάλεκτος**, ὀνομαστότεροι δὲ ἐκπρόσωποι ταύτης εἶναι ὁ Σιμωνίδης (ὁ Κεῖος), ὁ Βακχυλίδης καὶ ὁ Πίνδαρος.

ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ

Ὁ ἀναγνώστης τῶν περιεχομένων εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην ποιημάτων θὰ προσκόψῃ ἐκ πρώτης ὄψεως εἰς τὰς ποικίλας διαφορὰς, τὰς ὁποίας παρουσιάζουν αἱ ἄλλαι διάλεκτοι ἀπὸ τὴν ἀττικὴν. Δύναται ὅμως νὰ ἐξοικειωθῇ εἰς αὐτάς, ἐὰν λάβῃ ὡς βάσιν τὴν ἀττικὴν διάλεκτον καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων προσέξῃ τὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὅποια παρουσιάζονται αἱ διαφοραὶ αὗται. Πρὸς διευκόλυνσίν του σημειώνομεν κατωτέρω τὰς σπουδαιότερας τῶν διαφορῶν τούτων ὡς πρὸς τὴν ἀττικὴν.

Ἡ ἰωνικὴ διάλεκτος α) τρέπει τὸ μακρὸν α εἰς η: ἡμέρη (ἀντὶ ἡμέρα), λίην (ἀντὶ λίαν), πενίη (ἀντὶ πενία) κλπ.—β) συναιρεῖ συχνὰ τὸ εο εἰς ευ καὶ ὄχι εἰς ου: μέχρι τεῦ (ἀντὶ μέχρι τοῦ, δηλ. μέχρι τίνος), ἐποίειεν (ἀντὶ ἐποίουν) κλπ.—γ) ἀφήνει πολλάκις ἀσυναίρετα τὰ φωνήεντα: φάος (ἀντὶ φῶς), νόον (ἀντὶ νοῦν), τῶν δυσμενέων (ἀντὶ τῶν δυσμενῶν) κλπ.—δ) προτιμᾷ τὰ φιλά σύμφωνα: ἀπίκετο (ἀντὶ ἀφίκετο), δέχομαι (ἀντὶ δέχομαι) κλπ. ε) ὀλλάσσει τὸ π διὰ τοῦ κ εἰς τὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἀντων. ἐπιρ: κόσος, ὄκως, κῶς (ἀντὶ πόσος, ὄπως, πῶς), κότε, ὀκότε (ἀντὶ πότε, ὀπότε) κλπ.

Ἡ αἰολικὴ διάλεκτος α) ἔχει φιλήν εἰς ὅλα τὰ φωνήεντα: ὀ, ἦ, ὕδωρ, ὑπό κτλ.—β) ἀναβιβάζει τὸν τόνον ὑπεράνω τῆς ληγούσης: χεῖμων, μέγαλαι, ἄσπιδες, θυμός.—γ) σχηματίζει τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς—μι: ὄρημι (ἀντὶ ὄρῳ), φίλημι (ἀντὶ φιλῶ) κλπ.—δ) διατηρεῖ συχνὰ τὸ δίγαμμα: Φέργον, Φίδω, Φέαγε κλπ.—ε) ἐναλλάσσει τὰ φωνήεντα: κρέτος (ἀντὶ κράτος), ὠρανός καὶ ὄρανός (ἀντὶ οὐρανός), κῆνος (ἀντὶ ἐκείνος) καὶ ἐπίσης τὰ ὀδοντικά σύμφωνα μὲ τὰ χειλικά: πέσσυρα (ἀντὶ τέσσαρα), πέμπε (ἀντὶ πέντε), φῆρ (ἀντὶ θῆρ) κλπ.

Ἡ δωρικὴ διάλεκτος α) ἔχει τὸ α ἀντὶ τοῦ η: ἄμερα, σελάνα, (ἀντὶ ἡμέρα, σελήνη) —β) συναιρεῖ τὸ αω εἰς α: πολιτᾶν, μωσᾶν (ἀντὶ πολιτῶν, μουσῶν). — γ) ἔχει ῥηματικὰς καταλήξεις παρηλλαγμένας, ὥστε σχηματίζει τύπους: λέγομες (ἀντὶ λέγομεν), τίθητι (ἀντὶ τίθησι), φατὶ (ἀντὶ φησί), φαντὶ (ἀντὶ φασί), διδόμεν (ἀντὶ διδόναι) κλπ. δ) ἔχει πολλοὺς συνηρημένους μέλλοντας: δωσῶ, θεραπευσῶ, ἰξοῦμαι (ἀντὶ δώσω, θεραπεύσω, ἴξομαι) κλπ. ε) διατηρεῖ τοὺς ἀρχαιοπρεπεῖς τύπους τοῦ ἄρθρου: τοί, ταί (ἀντὶ οἱ, αἱ).

Μ Ε Ρ Ο Σ Π Ρ Ω Τ Ο Ν
Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

Α'

Ε Λ Ε Γ Γ Ι Α Κ Η Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

ΚΕ. ΜΕ. Μ. Ο. Π.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1. Η ΕΛΕΓΕΙΑ Κ Α Λ Λ Ι Ν Ο Σ

1. ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΣΑΛΠΙΣΜΑ

15/10/74
Μέχρις τεῦ κατάκεισθε; κότε' ἄλκιμον ἔξετε θυμόν,
ὦ νέοι; οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπερικτίονας
ὦδε λίην μεθιέντες; ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκεῖτε
ῆσθαι, ἀτὰρ πόλεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει.

καί τις ἀποθνήσκων ὕστατ' ἀκοντισάτω.

5

τιμῆν τε γάρ ἐστι καὶ ἀγλαὸν ἀνδρὶ μάχεσθαι
γῆς πέρι καὶ παίδων κουριδίης τ' ἀλόχου
δυσμενέσιν· θάνατος δὲ τότε' ἔσσεται, ὀκκότε κεν δὴ
Μοῖραι ἐπικλώσωσ'· ἀλλὰ τις ἰθὺς ἴτω
ἔγχος ἀνασχόμενος καὶ ὑπ' ἀσπίδος ἄλκιμον ἦτορ
ἔλσας, τὸ πρῶτον μειγνυμένου πολέμου.

10

οὐ γάρ κως θανάτὸν γε φυγεῖν εἰμαρμένον ἐστὶν
ἄνδρ', οὐδ' εἰ προγόνων ἢ γένος ἀθανάτων.
πολλάκι δηιοτῆτα φυγῶν καὶ δοῦπον ἀκόντων
ἔρχεται, ἐν δ' οἴκῳ μοῖρα κίχεν θανάτου.

15/10/74
15
ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἔμπης δῆμῳ φίλος οὐδὲ ποθεινός,
τὸν δ' ὀλίγος στενάχει καὶ μέγας, ἦν τι πάθῃ.

λαῶ γὰρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ἀνδρὸς
 θνήσκοντος, ζῶων δ' ἄξιος ἡμιθέων·
 20 ὥσπερ γὰρ μιν πύργον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὀρῶσιν·
 ἔρδει γὰρ πολλῶν ἄξια μοῦνος ἐών. ✓

Τ Υ Ρ Τ Δ Ι Ο Σ

2 (1). ΥΠΟΘΗΚΗ

Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
 ἄνδρ' ἀγαθὸν περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον.
 τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγροῦς
 πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον,
 5 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
 παισὶ τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.
 ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσεται, οὓς κεν ἵκηται
 χρησιμοσύνη τ' εἰκων καὶ στυγερῇ πενήνῃ,
 αἰσχύνη τε γένος, κατὰ τ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
 10 πᾶσα δ' ἀτιμίη καὶ κακότης ἔπεται. ✓

εἰ δ' οὕτως ἀνδρὸς τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ὥρη
 γίγνεται, οὐτ' αἰδῶς οὐτ' ὄπις οὐτ' ἔλεος,
 θυμῷ γῆς πέρι τῆσδε μαχώμεθα καὶ περὶ παίδων

θνήσκωμεν ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.
ὦ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
μηδὲ φυγῆς αἰσχυρῆς ἄρχετε μηδὲ φόβου,
ἀλλὰ μέγαν ποιεῖσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,
μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι·
τοὺς δὲ παλαιοτέρους, ὧν οὐκέτι γούνατ' ἔλαφρά,
μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς.

αἰσχυρὸν γὰρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα
κεῖσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,
ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολίων τε γένειον,
θυμὸν ἀποπνεῖοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
καὶ χροὰ γυμνωθέντα· νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,
ὄφρ' ἐρατῆς ἤβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχῃ·
ἀνδράσι μὲν θηητὸς ἰδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξίν,
ζωὸς ἐὼν, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών.

ἀλλὰ τις εὖ διαβάς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδοῦσι δακῶν.

3 (2). ΥΠΟΘΗΚΗ

Οὐτ' ἂν μνησαίμην οὐτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην
οὔτε ποδῶν ἀρετῆς οὔτε παλαισμοσύνης,
οὐδ' εἰ Κυκλώπων μὲν ἔχοι μέγεθός τε βίην τε,
νικῶν δὲ θεῶν Θρηάκιον Βορέην,
οὐδ' εἰ Τιθωνοῖο φυὴν χαριέστερος εἶη,
πλουτοίη δὲ Μίδεω καὶ Κινύρεω μάλιον,
οὐδ' εἰ Τανταλίδεω Πέλοπος βασιλεύτερος εἶη,
γλῶσσαν δ' Ἀδρήστου μελιχόγηρυν ἔχοι,

10 οὐδ' εἰ πᾶσαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θούριδος ἀλκῆς·
οὐ γὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ,
εἰ μὴ τετλαίῃ μὲν ὄρων φόνον αἱματόεντα
καὶ δηίων ὀρέγοιτ' ἐγγύθεν ἰστάμενος. ✓

15 ἦδ' ἀρετῇ, τόδ' ἄεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστον
κάλλιστόν τε φέρειν γίγνεται ἀνδρὶ νέῳ.
ξυνὸν δ' ἐσθλὸν τοῦτο πόλλί τε παντί τε δήμῳ,
ὅστις ἀνὴρ διαβάς ἐν προμάχοισι μένη
νωλεμέως, αἰσχροῆς δὲ φυγῆς ἐπὶ πάγχυ λάθηται,
20 ψυχὴν καὶ θυμὸν τλήμονα παρθέμενος,
θαρσύνη δ' ἔπεσιν τὸν πλησίον ἀνδρα παρεστῶς·
οὗτος ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ·
αἶψα δὲ δυσμενέων ἀνδρῶν ἔτρεψε φάλαγγας
τρηχείας, σπουδῇ τ' ἔσχεθε κῦμα μάχης. ✓

25 αὐτὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσὼν φίλον ὤλεσε θυμὸν,
ἄστῃ τε καὶ λαοῦς καὶ πατέρ' εὐκλεῖσας,
πολλὰ διὰ στέρνοιο καὶ ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης
καὶ διὰ θώρηκος πρόσθεν ἐληλαμένος,
τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν ὁμῶς νέοι ἠδὲ γέροντες,
ἀργαλέῳ τε πόθῳ πᾶσα κέκηδε πόλις·
30 καὶ τύμβος καὶ παῖδες ἐν ἀνθρώποισ' ἀρίσθημοι
καὶ παίδων παῖδες καὶ γένος ἐξοπίσω,
οὐδέ ποτε κλέος ἐσθλὸν ἀπόλλυται οὐδ' ὄνομ' αὐτοῦ,
ἀλλ' ὑπὸ γῆς περ ἔων γίγνεται ἀθάνατος,
ὄντιν' ἀριστεύοντα μένοντά τε μαρνάμενόν τε
γῆς πέρι καὶ παίδων θεοῦρος Ἄρης ὀλέσῃ. ✓

35 εἰ δὲ φύγη μὲν κῆρα ταηλεγέος θανάτοιο,
νικήσας δ' αἰχμῆς ἀγλαὸν εὖχος ἔλη,

πάντες μὲν τιμῶσιν ὁμῶς νέοι ἤδὲ παλαιοί,
πολλὰ δὲ τερπνὰ παθῶν ἔρχεται εἰς Ἀΐδην·
γηράσκων ἀστοῖσι μεταπρέπει, οὐδέ τις αὐτὸν
βλάπτειν οὔτ' αἰδοῦς οὔτε δίκης ἐθέλει,
πάντες δ' ἐν θώκοισιν ὁμῶς νέοι οἷ τε κατ' αὐτὸν
εἴκουσιν χώρης οἷ τε παλαιότεροι.

40

ταύτης νῦν τις ἀνὴρ ἀρετῆς εἰς ἄκρον ἰκέσθαι
πειράσθω θυμῷ, μὴ μεθιεις πολέμου.

4 (3). EMBATHRION

Ἄγετ', ὦ Σπάρτας εὐάνδρου
κῶροι πατέρων πολιατᾶν,
λαιᾶ μὲν ἴτυν προβάλεσθε,
δόρυ δ' εὐτόλμως ἀνσχεσθε
μὴ φειδόμενοι τᾶς ζωᾶς·
οὐ γὰρ πάτριον τᾶ Σπάρτα.

5

Δ Ρ Χ Ι Λ Ο Χ Ο Σ

5 (1). Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ ΑΣΠΙΣ

Ἄσπιδι μὲν Σαίων τις ἀγάλλεται, ἦν παρὰ θάμνω
ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων·

αὐτὸς δ' ἐξέφυγον θανάτου τέλος· ἀσπίς ἐκείνη
ἔρρέτω· ἐξαῦτις κτήσομαι οὐ κακίω.

6 (2). ΔΕΝ ΩΦΕΛΟΥΝ ΟΙ ΘΡΗΝΟΙ

Κήδεα μὲν στονόεντα, Περικλεες, οὔτε τις ἀστῶν
μεμφόμενος θαλῆγς τέρψεται οὐδὲ πόλις·
τοίους γὰρ κατὰ κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
ἔκλυσεν· οἰδαλέους δ' ἄμφ' ὀδύνησ' ἔχομεν
5 πνεύμονας· ἀλλὰ θεοὶ γὰρ ἀνηκέστοισι κακοῖσιν,
ὦ φίλ', ἐπὶ κρατερὴν τλημοσύνην ἔθεσαν
φάρμακον· ἄλλοτε δ' ἄλλος ἔχει τάδε· νῦν μὲν ἐς ἡμέας
ἐτράπεθ', αἱματόεν δ' ἔλκος ἀναστένομεν,
ἐξαῦτις δ' ἐτέρους ἐπαμείψεται· ἀλλὰ τάχιστα
10 τλήτε γυναικεῖον πένθος ἀπωσάμενοι.

Μ Ι Μ Ν Ε Ρ Μ Ο Σ

7 (1). Η ΝΕΟΤΗΣ

Ἡμεῖς δ' οἶά τε φύλλα φύει πολυάνθεμος ὦρη
ἔαρος, ὅτ' αἰψ' αὐγῆσ' αὕξεται ἡελίου,
τοῖσ' ἱκελοὶ πῆχυιόν ἐπὶ χρόνον ἀνθεσιν ἤβης

τερπόμεθα, πρὸς θεῶν εἰδότες οὔτε κακὸν
οὔτ' ἀγαθόν. γ. Κῆρες δὲ παρεστήκασι μέλαιναι,
ἥ μὲν ἔχουσα τέλος γήρατος ἀργαλέου,
ἥ δ' ἑτέρη θανάτοιο· μίνυνθα δὲ γίγνεται ἥβης
καρπός, ὅσον τ' ἐπὶ γῆν κίδνεται ἥελιος.

5

αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τοῦτο τέλος παραμείψεται ὥρης,
αὐτίκα τεθνάμεναι βέλτιον ἢ βίωτος·
πολλὰ γὰρ ἐν θυμῷ κακὰ γίγνεται· ἄλλοτε οἶκος
τρυχοῦται, πενίης δ' ἔργ' ὀδυνηρὰ πέλει·
ἄλλος δ' αὖ παιδῶν ἐπιδευέται, ὧν τε μάλιστα
ἱμείρων κατὰ γῆς ἔρχεται εἰς Ἀΐδην·
ἄλλος νοῦσον ἔχει θυμοφθόρον· οὐδέ τις ἔστιν
ἀνθρώπων, ᾧ Ζεὺς μὴ κακὰ πολλὰ διδοῖ.

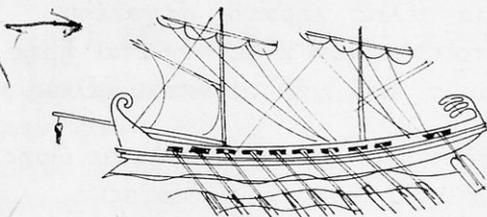
8 (2). ΤΟ ΓΗΡΑΣ

Αὐτίκα μοι κατὰ μὲν χροίην ῥέει ἄσπετος ἰδρώς,
πτοιῶμαι δ' ἐσορῶν ἄνθος ὀμηλικίης
τερπνὸν ὁμῶς καὶ καλόν, ἐπεὶ πλεόν ὠφελεν εἶναι·
ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον γίγνεται ὥσπερ ὄναρ
ἥβη τιμήεσσα· τὸ δ' ἀργαλέον καὶ ἄμορφον
γῆρας ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτίχ' ὑπεκρέμαται,
ἐχθρὸν ὁμῶς καὶ ἄτιμον, ὃ τ' ἄγνωστον τιθεῖ ἄνδρα,
βλάπτει δ' ὀφθαλμοὺς καὶ νόον ἀμφιχυθέν.

99 / 106

Σ Ο Λ Ω Ν

9 (1). ΣΑΛΑΜΙΣ

Αὐτὸς κήρυξ ἦλθον ἀφ' ἡμερτῆς Σαλαμῖνος
κόσμον ἐπέων ᾠδὴν ἀντ' ἀγορῆς θέμενος.

εἶπν δὴ τότε ἐγὼ Φολεγάνδριος ἢ Σικινήτης
ἀντὶ γ' Ἀθηναίου πατρίδ' ἀμειψάμενος·
5 αἴψα γὰρ ἂν φάτις ἦδε μετ' ἀνθρώποισι γένοιτο·
«Ἀττικὸς οὗτος ἀνὴρ τῶν Σαλαμιναφετῶν!».

ἴομεν ἐς Σαλαμῖνα μαχησόμενοι περὶ νήσου
ἡμερτῆς, χαλεπὸν τ' αἰσχος ἀπώσόμενοι.

10 (2). ΥΠΟΘΗΚΗ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ

Ἡμετέρη δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὐ ποτ' ὀλεῖται
αἴσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων·
τοίη γὰρ μεγάλθυμος ἐπίσκοπος ὄβριμοπάτρη
Παλλὰς Ἀθηναίη χειῖρας ὑπερθεν ἔχει·

5 αὐτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδίησιν
ἄστοι βούλονται χρήμασι πειθόμενοι,
δήμου θ' ἡγεμόνων ἄδικος νόος, οἷσιν ἐτοῖμον

ὕβριος ἐκ μεγάλης ἄλγεα πολλὰ παθεῖν·
οὐ γὰρ ἐπίστανται κατέχειν κόρον οὐδὲ παρούσας
εὐφροσύνας κοσμεῖν δαιτὸς ἐν ἡσυχίῃ. 10

.....
πλουτοῦσιν δ' ἀδίκουσ' ἔργμασι πειθόμενοι.
.....

οὔθ' ἱερῶν κτεάνων οὔτε τι δημοσίων
φειδόμενοι κλέπτουσιν ἐφ' ἀρπαγῆ ἄλλοθεν ἄλλος,
οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ θέμεθλα Δίκης,
ἢ σιγῶσα σύνοιδε τὰ γιγνόμενα πρὸ τ' ἐόντα, 15
τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἦλθ' ἀποτεισομένη.

τοῦτ' ἤδη πάσῃ πόλει ἔρχεται ἔλκος ἄφυκτον·
ἐς δὲ κακὴν ταχέως ἤλυθε δουλοσύνην,
ἢ στάσιν ἔμφυλον πόλεμόν θ' εὔδοντ' ἐπεγείρει,
ὅς πολλῶν ἐρατὴν ὤλεσεν ἡλικίην· 20
ἐκ γὰρ δυσμενέων ταχέως πολυήρατον ἄστν
τρύχεται ἐν συνόδοις τοῖσ' ἀδικοῦσι φίλαις.

ταῦτα μὲν ἐν δήμῳ στρέφεται κακά· τῶν δὲ πενιχρῶν
ἰκνοῦνται πολλοὶ γαῖαν ἐς ἄλλοδαπὴν
πραθέντες δεσμοῖσί τ' ἀεικελίοισι δεθέντες, 25
καὶ κακὰ δουλοσύνης στυγὰ φέρουσι βία.
οὔτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ' ἐκάστῳ,
αὔλαιοι δ' ἔτ' ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι θύραι,
ὕψηλόν δ' ὑπὲρ ἔρκος ὑπέρθορεν, εὔρε δὲ πάντως,
εἰ καὶ τις φεύγων ἐν μυχῶ ἢ θαλάμου. 30

ταῦτα διδάξαι θυμὸς Ἀθηναίους με κελεύει,
ὥς κακὰ πλεῖστα πόλει δυσνομίη παρέχει,
εὐνομίη δ' εὐκοσμα καὶ ἄρτια πάντ' ἀποφαίνει
καὶ θ' ἅμα τοῖσ' ἀδίκουσ' ἀμφιτίθησι πέδας·

- 35 τραχέα λειαίνει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ,
 αὐαίνει ἄτης ἄνθεα φυόμενα,
 εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς ὑπερήφανά τ' ἔργα
 πραύνει, παύει δ' ἔργα διχοστασίας,
 παύει δ' ἀργαλέης ἔριδος χόλον, ἔστι δ' ὑπ' αὐτῆς
 40 πάντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πινυτά.

11 (3). ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

- Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα,
 Μοῦσαι Πιερίδες, κλυτὲ μοι εὐχομένω·
 ὄλβον μοι πρὸς θεῶν μακάρων δότε καὶ πρὸς ἀπάντων
 ἀνθρώπων αἰεὶ δόξαν ἔχειν ἀγαθὴν·
 5 εἶναι δὲ γλυκὺν ὧδε φίλοισ', ἐχθροῖσι δὲ πικρὸν,
 τοῖσι μὲν αἰδοῖον, τοῖσι δὲ δεινὸν ἰδεῖν.
 χρήματα δ' ἱμείρω μὲν ἔχειν, ἀδίκως δὲ πεπᾶσθαι
 οὐκ ἐθέλω· πάντως ὕστερον ἦλθε δίκη.
 πλοῦτον δ' ὄν μὲν δῶσι θεοί, παραγίγνεται ἀνδρὶ
 10 ἔμπεδος ἐκ νεάτου πυθμένος ἐς κορυφὴν·
 ὄν δ' ἄνδρες μετίωσιν ὑφ' ὕβριος, οὐ κατὰ κόσμον
 ἔρχεται, ἀλλ' ἀδίκοισ' ἔργμασι πειθόμενος
 οὐκ ἐθέλων ἔπεται, ταχέως δ' ἀναμίσγεται ἄτη·
 ἀρχὴ δ' ἐξ ὀλίγου γίγνεται ὥστε πυρός,
 15 φλαύρη μὲν τὸ πρῶτον, ἀνιερῆ δὲ τελευτᾶ.
 οὐ γὰρ δὴν θνητοῖσ' ὕβριος ἔργα πέλει·
 ἀλλὰ Ζεὺς πάντων ἐφορᾷ τέλος, ἐξαπίνης δὲ
 ὡστ' ἄνεμος νεφέλας αἴψα διεσκέδασεν

ἤρινός, ὃς πόντου πολυκύμονος ἀτρυγέτοιο
 πυθμένα κινήσας, γῆν κατά πυροφόρον 20
 δηώσας καλὰ ἔργα, θεῶν ἔδος αἰπὺν ἰκάνει
 οὐρανόν, αἰθρίην δ' αὖτις ἔθηκεν ἰδεῖν·
 λάμπει δ' ἡελίοιο μένος κατὰ πύονα γαῖαν
 καλόν, ἀτὰρ νεφέων οὐδὲν ἔτ' ἐστὶν ἰδεῖν·
 τοιαύτη Ζηνὸς πέλεται τίσις, οὐδ' ἐφ' ἐκάστω, 25
 ὥσπερ θνητὸς ἀνὴρ, γίγνεται ὀξύχολος·
 αἰεὶ δ' οὐ ἐλέγηθε διαμπερές, ὅστις ἀλιτρὸν
 θυμὸν ἔχει, πάντως δ' ἐς τέλος ἐξεφάνη·
 ἀλλ' ὃ μὲν αὐτίκ' ἔτεισεν, ὃ δ' ὕστερον· οἳ δὲ φύγωσιν
 αὐτοὶ μηδὲ θεῶν μοῖρ' ἐπιούσα κίχη, 30
 ἤλυθε πάντως αὖτις· ἀνάτιοι ἔργα τίνουσιν,
 ἢ παῖδες τούτων ἢ γένος ἐξοπίσω.

Ξ Ε Ν Ο Φ Α Ν Η Ξ

12. ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

Νῦν γὰρ δὴ ζάπεδον καθαρὸν καὶ χεῖρες ἀπάντων
 καὶ κύλικες· πλεκτοὺς δ' ἀμφιτιθεῖ στεφάνους

ἄλλος· ὁ δ' εὐῶδες μύρον ἐν φιάλῃ παρατείνει
κρητῆρ δ' ἔστηκεν μεστὸς εὐφροσύνης
5 ἄλλος δ' οἶνος ἐτοῖμος, ὃς οὐ ποτε φησὶ προδώσειν,
μείλιχος ἐν κεράμοισ', ἄνθεος ὀσδόμενος·
ἐν δὲ μέσοισ' ἀγνήν ὀδμὴν λιβανωτὸς ἴησιν·
ψυχρὸν δ' ἔστιν ὕδωρ καὶ γλυκὺ καὶ καθαρὸν·
πάρκεινται δ' ἄρτοι ξανθοὶ γεραρῆ τε τράπεζα
10 τυροῦ καὶ μέλιτος πίονος ἀχθομένη·
βωμὸς δ' ἄνθεσιν ἂν τὸ μέσον πάντῃ πεπύκασται,
μολπῆ δ' ἀμφὶς ἔχει δώματα καὶ θαλίη.

χρῆ δὴ πρῶτον μὲν θεὸν ὑμνεῖν εὐφρονας ἀνδρας
εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις·
15 σπείσαντας δὲ καὶ εὐξαμένους τὰ δίκαια δύνασθαι
πρήσσειν — ταῦτα γὰρ ὧν ἔστι προχειρότερον —
οὐχ ὕβρις πίνειν ὀπόσον κεν ἔχων ἀφίκαιο
οἶκαδ' ἄνευ προπόλου, μὴ πάνυ γηραλέος·
ἀνδρῶν δ' αἰνεῖν τοῦτον, ὃς ἐσθλὰ πιῶν ἀναφαίνει,
20 ὧς οἱ μνημοσύνη καὶ πόνος ἀμφ' ἀρετῆς·
οὔτι μάχας διέπειν Τιτῆνων οὐδὲ Γιγάντων,
οὐδ' αὖ Κενταύρων, πλάσματα τῶν προτέρων,
ἢ στάσις σφεδανάς· τοῖσ' οὐδὲν χρηστὸν ἔνεστιν·
θεῶν δὲ προμηθεῖην αἰὲν ἔχειν ἀγαθόν.

Θ Ε Ο Γ Ν Ι Ξ

13. (1). ΕΙΣ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

ᾠ ἄνα, Λητοῦς υἱέ, Διὸς τέκος, οὔποτε σεῖο
λήσομαι ἀρχόμενος, οὐδ' ἀποπαυόμενος,
ἀλλ' αἰεὶ πρῶτον σέ καὶ ὕστατον ἔν τε μέσοισιν
αἰέσω· σὺ δέ μοι κλύθι καὶ ἐσθλὰ δίδου.

Φοῖβε ἄναξ, ὅτε μὲν σε θεὰ τέκε πότνια Λητώ, 5
φοίνικος ῥαδινῆς χερσὶν ἐφαψαμένη,
ἀθανάτων κάλλιστον, ἐπὶ τροχοειδέι λίμνῃ,
πᾶσα μὲν ἐπλήσθη Δῆλος ἀπειρεσίη
ὀδμῆς ἀμβροσίης, ἐγέλασσε δὲ γαῖα πελώρη, 10
γῆθησεν δὲ βαθύς πόντος ἀλὸς πολιῆς.

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΚΥΡΝΟΝ

I

14 (2). ΟΥΔΕΝ ΦΙΛΤΕΡΟΝ ΠΑΤΡΗΣ

Ἦλθον μὲν γὰρ ἔγωγε καὶ ἐς Σικελὴν ποτε γαῖαν,
ἦλθον δ' Εὐβοίης ἀμπελόεν πεδίον
Σπάρτην τ' Εὐρώτα δοναχοτρόφου ἀγλαὸν ἄστν

καὶ μ' ἐφίλειεν προφρόνως πάντες ἐπερχόμενον·
5 ἀλλ' οὔτις μοι τέρψις ἐπὶ φρένας ἤλθεν ἐκείνων.
οὔτως οὐδὲν ἄρ' ἦν φίλτερον ἄλλο πάτρης.

II

15 (3). ΗΝ ΔΕ ΚΑΚΟΙΣΙΝ ΣΥΜΜΙΣΓΗΣ...

Ταῦτα μὲν οὔτως ἴσθι· κακοῖσι δὲ μὴ προσομίλει
ἀνδράσιν, ἀλλ' αἰεὶ τῶν ἀγαθῶν ἔχειο·
ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἐσθλά μαθήσεται· ἦν δὲ κακοῖσιν
συμμίσγης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἔοντα νόον.
5 τοὶ κακοὶ οὐ πάντως κακοὶ ἐκ γαστρὸς γεγόνασιν,
ἀλλ' ἀνδρεςσι κακοῖς συνθέμενοι φιλίην
ἔργα τε δεῖλ' ἔμαθον καὶ ἔπη δύσφημα καὶ ὕβριν,
ἐλπόμενοι κείνους πάντα λέγειν ἔτυμα.

III

16 (4). Ο ΔΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΦΙΛΟΣ

Εἴ τις ἐπαινέσῃ σε τόσον χρόνον, ὅσον ὀρώης,
νοσησθεὶς δ' ἄλλη γλῶσσαν ἱῆσι κακὴν,
τοιοῦτός τοι ἑταῖρος ἀνὴρ φίλος οὔτι μάλ' ἐσθλός,
ὅς κ' εἶπη γλώσση λῶια, φρονῆ δ' ἔτερα.
5 ἀλλ' εἴη τοιοῦτος ἐμοὶ φίλος, ὃς τὸν ἑταῖρον
γινώσκων ὀργὴν καὶ βαρὺν ὄντα φέρει
ἀντὶ κασιγνήτου· σὺ δέ μοι, φίλε, ταῦτ' ἐνὶ θυμῷ
φράζσο, καὶ ποτέ μευ μνήσεται ἐξοπίσω.

IV

17 (5). ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ

Μὴ μ' ἔπεσιν μὲν στέργε, νόον δ' ἔχε καὶ φρένας ἄλλας,
εἴ με φιλεῖς καὶ σοι πιστὸς ἔνεστι νόος,

ἀλλὰ φίλει καθαρὸν θέμενος νόον, ἢ μ' ἀποειπῶν
ἔχθαιρ', ἀμπαδίην νεῖκος ἀειράμενος.
ὅς δὲ μιῇ γλώσση δίχ' ἔχει νόον, οὗτος ἑταῖρος
δειλός, Κύρν', ἐχθρὸς βέλτερος ἢ φίλος ὢν.

5

V

18 (6). ΣΠΑΝΙΟΣ Ο ΠΙΣΤΟΣ ΦΙΛΟΣ

Παύρους δ' εὐρήσεις, Πολυπαῖδη, ἄνδρας ἑταίρους
πιστοὺς ἐν χαλεποῖς πρήγμασι γιγνομένους,
οἵτινες ἂν τολμῶεν, ὁμόφρονα θυμὸν ἔχοντες,
ἴσον τῶν ἀγαθῶν τῶν τε κακῶν μετέχειν.
τόσσους δ' οὐ χ' εὔροις διζήμενος οὐδ' ἐπὶ πάντας
ἀνθρώπους, οὓς ναῦς μὴ μία πάντας ἄγοι,
οἷσιν ἐπὶ γλώσση τε καὶ ὀφθαλμοῖσιν ἔπεστιν
αἰδώς, οὐδ' αἰσχρὸν χρῆμ' ἐπὶ κέρδος ἄγει.

5

VI

19 (7). Η ΠΕΝΙΑ

Μήποτε τοι πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ χολωθεῖς
μηδ' ἀχρημοσύνην οὖλομένην πρόφερε·
Ζεὺς γάρ τοι τὸ τάλαντον ἐπιρρέπει ἄλλοτε ἄλλως,
ἄλλοτε μὲν πλουτεῖν, ἄλλοτε μηδὲν ἔχειν.

VII

20 (8). Η ΕΛΠΙΣ

Ἐλπίς ἐν ἀνθρώποις μούνη θεὸς ἐσθλή ἔνεστιν,
ἄλλοι δ' Οὐλυμπόνδ' ἐκπρολιπόντες ἔβαν.
ῶχετο μὲν Πίστις, μεγάλη θεός, ῶχετο δ' ἀνδρῶν

Σωφροσύνη· Χάριτες τ', ὦ φίλε, γῆν ἔλιπον.
 5 εὐσεβέων δ' ἀνδρῶν γένος ἔφθιτο, οὐδὲ θέμιστας
 οὐκέτι γιγνώσκουσ', οὐδὲ μὲν εὐνομίας.
 ἀλλ' ὄφρα τις ζῶει καὶ ὄρα φάος ἡελίοιο,
 εὐσεβέων περὶ θεοῦς Ἑλπίδα προσμενέτω,
 εὐχόμενος δὲ θεοῖσι καὶ ἀγλαὰ μηρία καίων
 10 Ἑλπίδι τε πρώτῃ καὶ πυμάτῃ θυέτω.

Ξ Ι Μ Ω Ν Ι Δ Η Ξ
 (Ο Κ Ε Ι Ο Ξ)

21. ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΝΕΟΝ

Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι μένει χρῆμ' ἔμπεδον αἰεὶ·
 ἐν δέ, τὸ κάλλιστον, Χῖος ἔειπεν ἀνὴρ·
 «οἷη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν».
 παῦροι μὲν θνητῶν οὔασι δεξάμενοι
 5 στέρνοισ' ἐγκατέθεντο· πάρεστι γὰρ ἐλπίς ἐκάστῳ
 ἀνδρῶν, ἥ τε νέων στήθεσιν ἐμφύεται.

θνητῶν δ' ὄφρα τις ἀνθος ἔχη πολυηράτου ἥβης,
 κοῦφον ἔχων θυμὸν πόλλ' ἀτέλεστα νοεῖ.

οὔτε γὰρ ἐλπίδ' ἔχει γηρασέμεν οὐδὲ θανεῖσθαι,
οὔθ', ὑγιῆς ὅταν ᾗ, φροντίδ' ἔχει καμάτου.

10

νήπιοι, οἷς ταύτη κεῖται νόος, οὐδὲ ἴσασι
ὡς χρόνος ἔσθ' ἥβης καὶ βιότοι' ὀλίγος
θνητοῖς· ἀλλὰ σὺ ταῦτα μαθὼν βιότου ποτὶ τέρμα
ψυχῇ τῶν ἀγαθῶν τλήθῃ χαριζόμενος.

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ
ΞΙΜΩΝΙΔΗΣ

22 (1). ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΜΑΡΑΘΩΝΟΜΑΧΟΥΣ
ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

23 (2). ΕΙΣ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΣ

Μυριάσιν ποτὲ τῆδε τριακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

24 (3). ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ

ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

25 (4). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΜΕΤΑ ΛΕΩΝΙΔΟΥ

Εὐκλέας αἶα κέκευθε, Λεωνίδα, οἳ μετὰ σεῖο
τῆδ' ἔθανον, Σπάρτης εὐρυχόρου βασιλεῦ,
πλείστων δὴ τόξων τε καὶ ὠκυπόδων σθένος ἵππων
Μηδείων τ' ἀνδρῶν δεξάμενοι πολέμφ.

26 (5). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ᾠ ξεῖν', εὐυδρὸν ποτ' ἐναίομεν ἄστῳ Κορίνθου,
νῦν δ' ἄμ' Αἴαντος νᾶσος ἔχει Σαλαμῖς·
ἐνθάδε Φοινίσσας νῆας καὶ Πέρσας ἐλόντες
καὶ Μήδους ἱερὰν Ἑλλάδα ρυσάμεθα.

27 (6). ΕΙΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ ΗΡΩΑΣ

Ἄσβεστον κλέος οἶδε φίλη περὶ πατρίδι θέντες
κυάνεον θανάτου ἀμφεβάλοντο νέφος·
οὐδὲ τεθνᾶσι θανόντες, ἐπεὶ σφ' ἀρετὴ καθύπερθεν
κυδαίνουσ' ἀνάγει δώματος ἐξ Ἄιδεω.

28 (7). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΗΔΙΚΩΝ
ΠΕΣΟΝΤΑΣ ΗΡΩΑΣ

Εἰ τὸ καλῶς θνήσκειν ἀρετῆς μέρος ἐστὶ μέγιστον,

ἡμῖν ἐκ πάντων τοῦτ' ἀπέμεινε τύχη·
Ἑλλάδι γὰρ σπεύδοντες ἐλευθερίην περιθεῖναι
κείμεθ' ἀγηράντῳ χρώμενοι εὐλογίῃ.

29 (8). ΣΚΩΠΤΙΚΟΝ
ΕΙΣ ΤΙΜΟΚΡΕΟΝΤΑ ΡΟΔΙΟΝ

Πολλὰ φαγῶν καὶ πολλὰ πιῶν καὶ πολλὰ κάκ' εἰπῶν
ἀνθρώπους κεῖμαι Τιμοκρέων Ῥόδιος.

30 (9). ΕΥΤΡΑΠΕΛΟΝ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Σῶσος καὶ Σωσῶ, Σῶτερ, σοὶ τόνδ' ἀνέθηκαν,
Σῶσος μὲν σωθεῖς, Σωσῶ δ' ὅτι Σῶσος ἐσώθη.

Π Λ Α Τ Ω Ν

31 (1). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΚΡΑΝ
ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΑΠΑΧΘΕΝΤΑΣ
ΕΡΕΤΡΙΕΙΣ

Εὐβοίης γένος ἐσμεν Ἐρετρικόν, ἄγχι δὲ Σούσων
κείμεθα, φεῦ, γαίης ὅσον ἄφ' ἡμετέρης!

32 (2). ΕΙΣ ΦΙΛΟΝ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΔΙΦΗΝ
ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ

Ἄστῆρ πρὶν μὲν ἔλαμπες ἐνὶ ζωοῖσιν Ἐῶος,
νῦν δὲ θανῶν λάμπεις Ἔσπερος ἐν φθιμένοις.

33 (3). ΕΙΣ ΣΑΠΦΩ

Ἐννέα τὰς Μούσας φασὶν τινες ὡς ὀλιγώρως!
ἠνίδε καὶ Σαπφῶ Λεσβόθεν ἡ δεκάτη.

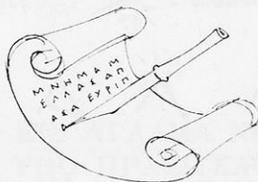

34 (4). ΕΙΣ ΑΠΟΛΕΣΑΝΤΑ ΧΡΥΣΟΝ
ΚΑΙ ΕΥΡΟΝΤΑ ΒΡΟΧΟΝ

Χρυσὸν ἀνὴρ εὐρών, ἔλιπε βρόχον· αὐτὰρ ὁ χρυσὸν
ὄν λίπεν οὐχ' εὐρών, ἦψεν ὄν εὔρε βρόχον.

Θ ο γ κ γ Δ ι Δ Η ξ

35. ΕΙΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΝ

Μνημα μὲν Ἑλλάς ἅπασ' Εὐριπίδου, ὅστέα δ' ἴσχει
γῆ Μακεδῶν τῇ γὰρ δέξατο τέρμα βίου.

πατρὶς δ' Ἑλλάδος Ἑλλάς, Ἀθῆναι· πλεῖστα δὲ μούσαις
τέρψας, ἐκ πολλῶν καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει.

Α Ν Δ Κ Ρ Ε Ω Ν

36. Η ΜΥΚΩΜΕΝΗ ΒΟΥΣ

Βουκόλε, τὰν ἀγέλαν πόρρω νέμε, μὴ τὸ Μύρωνος
βοίδιον ὡς ἔμπνουν βουσί συνεξελάσης.

Φ | Λ | Π | Π | Ο | Ξ

37. ΕΙΣ ΦΕΙΔΙΑΝ ΠΟΙΗΣΑΝΤΑ ΤΟΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝ ΔΙΑ

Ἦ θεὸς ἦλθ' ἐπὶ γῆν ἐξ οὐρανοῦ εἰκόνα δείξων,
Φειδία, ἧ σὺ γ' ἔβης τὸν θεὸν ὀψόμενος.

Π Δ Λ Λ Δ Δ Δ Ξ

38. ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΥΠΟΜΟΝΗΝ

Εἰ τὸ φέρον σε φέρει, φέρε καὶ φέρου· εἰ δ' ἀγανακτεῖς,
καὶ σ' αὐτὸν λυπεῖς καὶ τὸ φέρον σὲ φέρει.

Δ Δ Ε Σ Γ Ο Τ Δ

39. ΕΙΣ ΝΕΑΡΑΝ ΠΑΡΘΕΝΟΝ

Παρθένος οὔσα τέθηκα Λεοντώ ὡς νέον ἄνθος
ῶρης παντοθαλοῦς πρωτοφανῆς καλύκων·
καὶ μέλλουσα γάμῳ δεκαπενταετῆς μείγνυσθαι
ἐν φθιμένοις κεῖμαι ὕπνον ἔχουσα μακρόν.

40. ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΒΙΟΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΝ
ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑΝ

Εἴκοσι Καλλικράτεια καὶ ἑννέα τέκνα τεκοῦσα
οὐδ' ἑνὸς οὐδὲ μιῆς ἔδρακόμην θάνατον,
ἀλλ' ἑκατὸν καὶ πέντε διηυσάμην ἑνιαυτούς,
σχίπτωνι τρομερὰν οὐκ ἐπιθεῖσα χέρα.

41. ΕΙΣ ΑΓΓΑΛΜΑ ΝΙΟΒΗΣ
ΥΠΟ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ
ΠΟΙΗΘΕΝ

Ἐκ ζωῆς με θεοὶ τεῦξαν λίθον· ἐκ δὲ λίθοιο
ζωὴν Πραξιτέλης ἔμπαλιν ἠργάσατο.

42. ΕΙΣ ΑΓΑΛΜΑ ΣΑΤΥΡΟΥ
ΥΠΟ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ
ΠΟΙΗΘΕΝ

Ἡ Σάτυρος τὸν χαλκὸν ὑπέδραμεν ἢ διὰ τέχνης
χαλκὸς ἀναγκασθεὶς ἀμφεχύθη Σατύρῳ.

43. ΕΠΙ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Εἶπερ ἴσῃν γνώμη βώμην, Δημόσθενες, εἶχες,
οὐ ποτ' ἂν Ἑλλήνων ἤρξεν Ἄρης Μακεδῶν.

Δ Ε Χ Τ Λ Ο Χ Ο Σ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Β'

Ι Α Μ Β Ι Κ Η Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

Δ Ρ Χ Ι Λ Ο Χ Ο Ξ

Α'. ΤΡΙΜΕΤΡΑ ΙΑΜΒΙΚΑ

44 (1). ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΘΑΣΟΥ

...ἦδε δ' ὥστ' ὄνου βράχισ
ἔστηκεν ὕλης ἀγρίης ἐπιστεφής·
οὐ γάρ τι καλὸς χῶρος οὐδ' ἐφίμερος
οὐδ' ἐρατός, οἶος ἀμφὶ Σίριος βράς.

45 (2). ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΕΓΚΟΣΜΙΑ

Οὐ μοι τὰ Γύγεω τοῦ πολυχρύσου μέλει,
οὐδ' εἶλέ πώ με ζῆλος, οὐδ' ἀγαίομαι
θεῶν ἔργα, μεγάλης δ' οὐκ ἐρέω τυραννίδος·
ἀπόπροθεν γάρ ἐστὶν ὀφθαλμῶν ἐμῶν.

Β'. ΤΕΤΡΑΜΕΤΡΑ ΤΡΟΧΑΪΚΑ

46 (3). Η ΜΕΓΑΛΑΥΧΙΑ

Οὐ φιλέω μέγαν στρατηγὸν οὐδὲ διαπεπλιγμένον
οὐδὲ βοστρύχοισι γαῦρον οὐδ' ὑπεξυρημένον,
ἀλλὰ μοι σμικρὸς τις εἶη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν
βροϊκός, ἀσφαλῆως βεβηκῶς ποσσὶ, καρδίης πλέως.

47 (4). ΕΚ ΘΕΩΝ ΤΑ ΠΑΝΤΑ

Τοῖς θεοῖς τίθει τὰ πάντα· πολλάκις μὲν ἐκ κακῶν
 ἄνδρας ὀρθοῦσιν μελαίνῃ κειμένους ἐπὶ χθονί,
 πολλάκις δ' ἀνατρέπουσι καὶ μάλ' εὖ βεβηκότας
 ὑπτίους κλίνουσ'· ἔπειτα πολλὰ γίγνεται κακὰ
 5 καὶ βίου χρέμη πλανᾶται καὶ νόου παρήγορος.

48 (5). ΘΑΡΡΟΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ

Θυμέ, θυμ', ἀμηχάνοισι κήδεσιν κυκώμενε,
 ἀνάδου, δυσμενῶν δ' ἀλέξευ προσβαλῶν ἐναντίον
 στέρονον, ἐν δοκοῖσιν ἐχθρῶν πλησίον κατασταθεὶς
 ἀσφαλῶς· καὶ μήτε νικῶν ἀμφάδην ἀγάλλεο,
 5 μήτε νικηθεὶς ἐν οἴκῳ καταπεσῶν ὀδύρεο,
 ἀλλὰ χαρτοῖσιν τε χαῖρε καὶ κακοῖσιν ἀσχάλα
 μὴ λίην· γίνωσκε δ' οἷος ῥυσμός ἀνθρώπους ἔχει.

49 (6). ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΠΙΘΑΝΑ

Χρημάτων ἄελπτον οὐδὲν ἔστιν οὐδ' ἀπώμοτον,
 οὐδὲ θαυμάσιον, ἐπειδὴ Ζεὺς πατὴρ Ὀλυμπίων
 ἐκ μεσημβρίας ἔθηκε νύκτ' ἀποκρύψας φάος
 ἡλίου λάμποντος· λυγρὸν δ' ἦλθ' ἐπ' ἀνθρώπους δέος.
 5 ἐκ δὲ τοῦ καὶ πιστὰ πάντα κάπιελπτα γίγνεται
 ἀνδράσιν· μηδεὶς ἔθ' ὑμέων εἰσορῶν θαυμαζέτω,
 μηδ' ὅταν δελφῖσι θῆρες ἀνταμείψωνται νομὸν
 ἐνάλιον καὶ σφιν θαλάσσης ἠχέεντα κύματα
 φίλτερ' ἠπείρου γένηται, τοῖσι δ' ἠδὺ ἦν ὄρος.

Ξ Ο Λ Η Ν

Α'. ΤΡΙΜΕΤΡΑ ΙΑΜΒΙΚΑ

50 (1). Ο ΣΚΟΠΟΣ
ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΤΟΥ

Ἐγὼ δέ, τῶν μὲν οὖνεκα ξυνήγαγον
 δῆμον, τί τούτων πρὶν τυχεῖν ἐπαυσάμην;
 συμμαρτυροίη ταῦτ' ἂν ἐν δίκῃ χρόνου
 μήτηρ μεγίστη δαιμόνων Ὀλυμπίων
 ἄριστα, Γῆ μέλαινα, τῆς ἐγὼ ποτε
 5 ὄρους ἀνεῖλον πολλαχῆ πεπηγότας·
 πρόσθεν δὲ δουλεύουσα νῦν ἐλευθέρα·
 πολλοὺς δ' Ἀθήνας πατρίδ' εἰς θεόκτιτον
 ἀνήγαγον πραθέντας, ἄλλον ἐκδίκως,
 10 ἄλλον δικαίως, τοὺς δ' ἀναγκαίης ὑπο
 χρειοῦς φυγόντας, γλῶσσαν οὐκέτ' Ἀττικὴν
 ἰέντας, ὡς ἂν πολλαχῆ πλανωμένους.
 τοὺς δ' ἐνθάδ' αὐτοῦ δουλίην ἀεικέα
 ἔχοντας, ἦθη δεσποτῶν τρομευμένους,
 15 ἐλευθέρους ἔθηκα. ταῦτα μὲν κράτει
 νόμου, βίην τε καὶ δίκην συναρμόσας,
 ἔρεξα καὶ διῆλθον, ὡς ὑπεσχόμην.
 θεσμούςς δ' ὁμοίως τῷ κακῷ τε κάγαθῷ,

20 εὐθεῖαν εἰς ἕκαστον ἀρμόσας δίκην,
 ἔγραψα. κέντρον δ' ἄλλος ὡς ἐγὼ λαβών,
 κακοφραδῆς τε καὶ φιλοκτῆμων ἀνὴρ,
 οὐκ ἂν κατέσχε δῆμον· εἰ γὰρ ἤθελον
 ἅ τοῖς ἐναντίοισιν ἠγδανεν τότε,
 25 αἰθις δ' ἅ τοῖσιν οὔτεροι φρασαίατο,
 πολλῶν ἂν ἀνδρῶν ἤδ' ἐχηρώθη πόλις.
 τῶν οὔνεκ' ἄλκῃν πάντοθεν ποιεύμενος
 ὡς ἐν κυσὶν πολλῆσιν ἐστράφην λύκος.

Β'. ΤΕΤΡΑΜΕΤΡΑ ΤΡΟΧΑΪΚΑ

51 (2). ΑΦΙΛΟΚΕΡΔΕΙΑ

(Κερδοσκοπός)

«Οὐκ ἔφυ Σόλων βαθύφρων οὐδὲ βουλήεις ἀνὴρ·
 ἐσθλὰ γὰρ θεοῦ διδόντος αὐτὸς οὐκ ἐδέξατο·
 περιβαλὼν δ' ἄγραν, ἀγασθεὶς οὐκ ἐπέσπασε μέγα
 δίκτυον, θυμοῦ θ' ἀμαρτῆ καὶ φρενῶν ἀποσφαλεῖς·
 5 ἤθελον γὰρ κεν κρατήσας, πλοῦτον ἀφθονον λαβὼν
 καὶ τυραννεύσας Ἀθηνῶν μῦνον ἡμέραν μίαν,
 ἀσκόδ' ὕστερον δεδάρθαι κάπιτετριφθαι γένος».
 (Σόλων) ... Εἰ δὲ γῆς ἐφεισάμην
 πατρίδος, τυραννίδος δὲ καὶ βίης ἀμειλίχου
 10 οὐ καθηψάμην μιάνας καὶ καταισχύνας κλέος,
 οὐδὲν αἰδεῦμαι· πλέον γὰρ ὧδε νικήσειν δοκέω
 πάντας ἀνθρώπους...

Ξ Η Μ Ω Ν Ι Δ Η Ξ
(Δ Μ Ρ Ρ Γ Ι Ν Ο Ξ)

52 (1). ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ

Ἦ παῖ, τέλος μὲν Ζεὺς ἔχει βαρύκυτος
πάντων, ὅσ' ἔστι, καὶ τίθησ' ὅκη θέλει
νοῦς δ' οὐκ ἐπ' ἀνθρώποισιν· ἀλλ' ἐπήμεροι
ἂ δὴ βοτὰ ζώουσιν, οὐδὲν εἰδότες,
ἦκως ἕκαστον ἐκτελευτήσει θεός.

5

ἐλπίς δὲ πάντας κάπιπειθείη τρέφει
ἄπρηκτον ὀρμαίνοντας· οἳ μὲν ἡμέρην
μένουσιν ἐλθεῖν, οἳ δ' ἐτέων περιτροπὰς·
νέωτα δ' οὐδεὶς ὅστις οὐ δοκεῖ βροτῶν
πλούτῳ τε κάγαθοῖσιν ἕξεσθαι φλύων.

10

63-74 φθάνει δὲ τὸν μὲν γῆρας ἄζηλον λαβόν,
πρὶν τέρμ' ἴκηται· τοὺς δὲ δύστηνοι νόσοι
φθείρουσι θνητῶν· τοὺς δ' Ἄρει δεδμημένους
πέμπει μελαίνης Ἀΐδης ὑπὸ χθονός·
οἳ δ' ἐν θαλάσῃ λαίλαπι κλονεύμενοι
καὶ κύμασιν πολλοῖσι πορφυρέης ἄλός
θνήσκουσιν, εὖτ' ἂν ἡδὺ νώσωσνται ζόειν·
οἳ δ' ἀγχόνην ἄψαντο δυστήνῳ μόρῳ

15

καυτάγρετοι λείπουσιν ἡλίου φάος.

20

Οὕτω κακῶν ἅπ' οὐδέν· ἀλλὰ μυρία
βροτοῖσι κῆρες κἀνεπίφραστοι δύαι
καὶ πῆματ' ἐστίν· εἰ δ' ἐμοὶ πιθοίατο,
οὐκ ἂν κακῶν ἐρῶμεν οὐδ' π' ἄλγεσιν
κακοῖσ' ἔχοντες θυμὸν αἰκίζοίμεθα.

53 (2). ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Χωρὶς γυναικὸς θεὸς ἐποίησεν νόον
τὰ πρῶτα· τὴν μὲν ἐξ ὑδὸς τανύτριχος,
τῇ πάντ' ἂν οἶκον βορβόρω πεφυρμένα
ἄκοσμα κεῖται καὶ κυλινδεῖται χαμαί·
αὐτὴ δ' ἄλουτος ἀπλύτοις τ' ἐν εἵμασιν
ἐν κοπρίῃσιν ἡμένῃ παινέται.

τὴν δ' ἐξ ἀλιτρῆς θεὸς ἔθηκ' ἀλώπεκος
γυναῖκα, πάντων ἴδριν· οὐδέ μιν κακῶν
λέληθεν οὐδέν, οὐδέ τῶν ἀμεινόνων.
τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν εἶπε πολλάκις κακόν,
τὸ δ' ἐσθλόν· ὀργὴν δ' ἄλλοτ' ἀλλοίην ἔχει.

τὴν δ' ἐκ θαλάσσης, ἢ δὴ ἐν φρεσὶν νοεῖ.
τὴν μὲν γελᾷ τε καὶ γέγηθεν ἡμέρονη·
ἐπαινέσει μιν ξεῖνος ἐν δόμοισ' ἰδῶν·
« Οὐκ ἔστιν ἄλλη τῆσδε λωίων γυνὴ
ἐν πᾶσιν ἀνθρώποισιν οὐδὲ καλλίων ».
τὴν δ' οὐκ ἀνεκτὸς οὔτ' ἐν ὀφθαλμοῖσ' ἰδεῖν
οὔτ' ἄσσον ἐλθεῖν, ἀλλὰ μαινεται τότε
ἄπλητον, ὥσπερ ἀμφὶ τέκνοισιν κύων.

ἀμείλιχος δὲ πᾶσι κάπηθυμῖη
ἐχθροῖσιν ἴσα καὶ φίλοισι γίγνεται·
ὥσπερ θάλασσα πολλάκις μὲν ἀτρεμῆς
ἔσθηκ', ἀπήμων, χάρμα ναύτησιν μέγα,
θέρεος ἐν ὥρῃ, πολλάκις δὲ μαίνεται
βαρυκτύποισι κύμασιν φορευμένη·
ταύτη μάλιστα ἔοικε τοιαύτη γυνή. √

20

ἴτην δ' ἵππος ἀβρῆ χαιτέεσσ' ἐγείνατο
ἢ δούλι' ἔργα καὶ δύην περιτρέπει·
κοῦτ' ἂν μύλης ψάυσειεν, οὔτε κόσκινον
ἄρειεν, οὔτε κόπρον ἐξ οἴκου βάλοι...
λοῦται δὲ πάσης ἡμέρας ἅπο ρύπον
δίς, ἄλλοτε τρίς, καὶ μύροισ' ἀλείφεται·
αἰὶ δὲ χαίτην ἐκτενισμένην φορεῖ
βαθεῖαν, ἀνθέμοισιν ἐσκιασμένην.
καλὸν μὲν ὦν θέημα τοιαύτη γυνή
ἄλλοισι, τῷ δ' ἔχοντι γίγνεται κακόν,
ἦν μή τις ἢ τύραννος ἢ σκηπτοῦχος ἦ,
ὅστις τοιούτοις θυμὸν ἀγλαΐζεται. √

30

35

τήν δ' ἐκ μελίσσης· τήν τις εὐτυχεῖ λαβών·
κείνη γὰρ οἷη μῶμος οὐ προσιζάνει,
θάλλει δ' ἀπ' αὐτῆς κάπαέξεται βίος·
φίλη δὲ σὺν φιλεῦντι γηράσκει πόσι,
τεκοῦσα καλὸν κούνομάκλυτον γένος·
κάριπρεπῆς μὲν ἐν γυναιξὶ γίγνεται
πάσῃσι, θεῖη δ' ἀμφιδέδρομεν χάρις. √

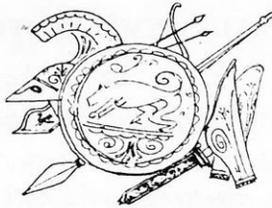
40

45

Γ'
Μ Ε Λ Ι Κ Η Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

Δ Λ Κ Δ Ι Ο Ξ

54 (1). Η ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ

Μαρμαίρει δὲ μέγας δόμος χάλκῳ· παῖσα δ' Ἄρη κεκόσμηται στέγα
λάμπραισιν κυνίαισι, κατ' τῶν λεῦκοι κατύπερθεν ἵππιοι λόφοι
νεύοισιν, κεφάλαισιν ἄνδρων ἀγάλματα· χάλκιοι δὲ πασσάλιοι
κρύπτοισιν περικείμενοι λάμπραι κνάμιδες, ἄρκος ἰσχύρω βέλεος,
θώρακὲς τε νέω λίνω κοίλαι τε κατ' ἄσπιδες βεβλήμεναι· 5
πάρ δὲ Χαλκίδικαι σπάθαι, πάρ δὲ ζώματα πόλλα καὶ κυπάσσιδες.
τῶν οὐκ ἔστι λάσθεσθ', ἐπειδὴ πρῶτιστ' ὑπὸ Φέργον ἔσταμεν τότε.

55 (2). Η ΠΟΛΙΣ ΕΝ ΤΡΙΚΥΜΙΑ

√ Ἀσυνέτημι τῶν ἀνέμων στάσιν·
τὸ μὲν γὰρ ἔνθεν κῦμα κυλίνδεται,
τὸ δ' ἔνθεν ἄμμες δ' ὄν τὸ μέσον
ναὶ φορήμεθα σὺν μελαίνα,
χείμωνι μοχθεῦντες μεγάλῳ μάλα·
πὲρ μὲν γὰρ ἄντλος ἰστοπέδαν ἔχει,
λαῖφος δὲ πᾶν ζάδηλον ἤδη
καὶ λάκιδες μεγάλαι κατ' αὐτοῦ
χόλαισι δ' ἄγκυλαι. . .

56 (3). ΧΑΙΡΕΚΑΚΙΑ

Νῦν χρή μεθύσθην καί τινα πρὸς βίαν
πώνην, ἐπειδὴ κάτθανε Μύρσιλος.

57 (4). ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΟΣ

Ἵγει μὲν ὁ Ζεὺς, ἐκ δ' ὀράνω μέγας
χείμων, πεπάγαισιν δ' ὑδάτων ῥόαι.

κάββαλλε τὸν χείμων', ἐπὶ μὲν τίθεις
πῦρ, ἐν δὲ κέρναις οἶνον ἀφειδέως
μέλιχρον, αὐτὰρ ἀμφὶ κόρσα
μάλθακον ἀμφιβαλὼν γνόφαλλον.

5

58 (5). ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΟΝ ΔΣΜΑ

Πίνωμεν τί τὰ λύχν' ὀμμένομεν; δάκτυλος ἀμέρα.
καδ δ' ἄερρε κυλίχναις μεγάλαις, αἶτα, ποικίλαις
οἶνον γὰρ Σεμέλας καὶ Δίος υἱὸς λαθικάδεα
ἀνθρώποισιν ἔδωκ'. ἔγχεε κέρναις ἓνα καὶ δύο
πλέαις κακὴ κεφάλας, ἃ δ' ἑτέρα τὰν ἑτέραν κύλιξ
ᾠθήτω...

5

Σ Δ Γ Φ Ω

59 (1). ΩΔΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ

Ποικιλόθρον' ἀθάνατ' Ἀφρόδιτα,
παῖ Δίος, δολόπλοκε, λίσσομαί σε,

μὴ μ' ἄσαισι μηδ' ὀνίαισι δάμνα,
 πότνια, θῦμον·
 ἀλλὰ τυῖδ' ἔλθ', αἶ ποτα κατέρωτα 5
 τᾶς ἔμας αὖδως αἰοῖσα πῆλυι
 ἔκλυες, πάτρος δὲ δόμον λίποισα
 χρύσιον ἦλθες
 ἄρμ' ὑπασδεύξαισα· κάλοι δὲ σ' ἄγον
 ὠκεες στρουῖθοι περὶ γᾶς μελαίνας 10
 πύκνα δίννευτες πτέρ' ἀπ' ὠράνω αἴθε-
 ρος διὰ μέσσω. ✓
 αἶψα δ' ἐξίκοντο· τὴ δ', ὦ μάκαιρα,
 μειδιάσαισ' ἀθανάτω προσώπω
 ἦρε', ὅττι δηῦτε πέπονθα κῶττι 15
 δηῦτε κάλημι,
 κῶττι ἔμω μάλιστα θέλω γένεσθαι
 μαινόλα θύμω· « Τίνα δηῦτε Πείθω
 μαῖσ' ἄγην ἐς σάν φιλότατα; τίς σ', ὦ 20
 Ψάπφ', ἀδικῆει;
 καὶ γὰρ αἶ φεύγει, ταχέως διώξει,
 αἶ δὲ δῶρα μὴ δέκετ', ἀλλὰ δώσει,
 αἶ δὲ μὴ φίλει, ταχέως φιλήσει
 κωῦκ ἐθέλοισαν ». ✓
 ἔλθε μοι καὶ νῦν, χαλεπᾶν δὲ λῦσον 25
 ἐκ μεριμνᾶν, ὅσσα δέ μοι τέλεσσαί
 θῦμος ἰμέρρει, τέλεσον· σὺ δ' αὐτά
 σύμμαχος ἔσσο. ✓

60 (2). Η ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΗ ΦΙΛΗ

— — — ἄπυ Σαρδίων

— — πόλλακι τυϊδε νῶν ἔχοισα

ὡς πεδεζώομεν, βεβάως ἔχεν

σὲ θεά ἰκέλαν Ἄρι-

5 γνωτα, σᾶ δὲ μάλιστ' ἔχαιρε μόλπᾳ.

νῦν δὲ Λύδαισιν ἐμπρέπεται γυναί-

κεσσιν, ὡς ποτ' ἀελίῳ

δύντος ἅ βροδοδάκτυλος σελάννα

πάντα περρέχοισ' ἄστρα, φάος δ' ἐπί-

10 σχει θάλασσαν ἔπ' ἀλμύραν

ἴσως καὶ πολυανθέμοις ἀρούραις.

ἅ δ' ἔέρσα κάλα κέχυται, τεθά-

λαισι δὲ βρόδα κάπαλ' ἄν-

θρυσκα καὶ μελίλωτος ἀνθεμώδης.

15 πόλλα δὲ ζαφοίταισ' ἀγάνας ἐπι-

μνάσθεις' Ἄτθιδος, ἡμέρω

λέπταν ποι φρένα, κῆρ δ' ἄσα βόρηται.

κῆθι δ' ἔλθην ἄμμ' ὄξυ βοᾶ· τὰ δ' οὐ

νῶν τάπυστα νύξ πολύως

20 γαρύει δι' ἄλος...

61 (3). ΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΜΟΥΣΟΝ

Κατθάνοισα δὲ κείσσαι οὐδέ ποτα μναμοσύνα σέθεν
ἔσσειτ' οὐδ' ἔρος εἰς ὕστερον· οὐ γὰρ πεδέχεις βρόδων

τῶν ἐκ Πιερίας· ἀλλ' ἀφάνης κῆν Ἴδα δόμοις
φοιτάσεις πεδ' ἀμαύρων νεκύων ἐκπεποταμένα.

62 (4). ΕΙΣ ΩΡΑΙΑΝ ΚΟΡΗΝ,
ΑΚΟΜΗ ΑΝΥΠΑΝΔΡΟΝ

Οἶον τὸ γλυκύμαλον ἐρεύθεται ἄκρω ἐπ' ὕδωρ,
ἄκρον ἐπ' ἀκροτάτῳ, λελάθοντο δὲ μαλοδρόπης,
οὐ μὰν ἐκλελάθοντ', ἀλλ' οὐκ ἐδύναντ' ἐπίκεσθαι.

63 (5). «ΥΠΕΡΟΧΗ»

Ἄστερες μὲν ἀμφὶ κάλαν σελάνναν
ἄψ ἀπυκρύπτοισι φάεννον εἶδος,
ὄπποτα πλήθουσα μάλιστα λάμπη
γᾶν ἐπὶ παῖσαν
ἀργυρέα...

64 (6). ΡΕΜΒΗ

... ἀμφὶ δ' ὕδωρ
ἴψοθεν ψῦχρον κελάδει δι' ὕδων
μαλίνων, αἰθυσσομένων δὲ φύλλων
κῶμα καταρρεῖ.

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΑ
65 (7). ΓΑΜΒΡΟΣ

"Υψοι δὴ τὸ μέλαθρον
— Ὑμήναον —
ἀέρρετε τέκτονες ἄνδρες·
— Ὑμήναον —
γάμβρος ἐσέρχεται ἴσσοσ "Αρει,·
— Ὑμήναον —
ἄνδρος μεγάλω πόλυ μείζων.

66 (8). Ο ΘΥΡΩΡΟΣ

Θυρώρω πόδες ἐπτορόγυιοι,
τὰ δὲ σάμβαλα πεμπεβόηα,
πίσυγγοι δὲ δέκ' ἐξεπόνασαν.

Α Ν Δ Κ Ρ Ε Ω Ν

67 (1). ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ
ΔΙΑ ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

"Αγε δὴ φέρ' ἡμίν, ὦ παῖ,
κελέβην, ὅκωσ ἄμυστιν
προπίω, τὰ μὲν δέκ' ἐγχεάσ

ὕδατος, τὰ πέντε δ' οἴνου
κυάθους, ὡς ἀνυβρίστως
ἀνά δηῦτε βασσαρήσω. 5

ἄγε δηῦτε μηκέθ' οὔτω
πατάγω τε κάλαλητῶ
Σκυθικὴν πόσιν παρ' οἴνω
μελετῶμεν, ἀλλὰ καλοῖς
ὑποπίνοντες ἐν ὕμνοις. 10

68 (2). ΣΤΕΝΑΓΜΟΙ ΓΗΡΑΤΟΣ

Πολιοὶ μὲν ἡμῖν ἤδη κρόταφοι κάρη τε λευκόν,
χαρίεσσα δ' οὐκέθ' ἤβη πάρα, γηραλέοι δ' ὀδόντες.
γλυκεροῦ δ' οὐκέτι πολλὸς βιότου χρόνος λέλειπται.
διὰ ταῦτ' ἀνασταλύζω θαμὰ Τάρταρον δεδοικῶς·
'Αἶδεω γάρ ἐστι δεινὸς μυχός, ἀργαλέη δ' ἐς αὐτὸν
κάθοδος· καὶ γὰρ ἐτοῖμον καταβάντι μὴ ἀναβῆναι. 5

69 (3). ΓΕΡΟΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ

Σφαίρη δηῦτε με πορφυρέη
βάλλων χρυσοκόμης Ἔρωσ
νήνι ποικιλοσαμβάλῳ
συμπαίζειν προκαλεῖται·
ἦ δ', ἐστὶν γὰρ ἀπ' εὐκτίτου
Λέσβου, τὴν μὲν ἐμὴν κόμην,
λευκὴ γάρ, καταμέμφεται,
πρὸς δ' ἄλλην τινὰ χάσκει. 5

Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις

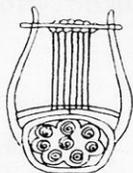
ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις
Επισημάνσεις

Δ'

Χ Ο Ρ Ι Κ Η Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

Τ Ε Ρ Γ Α Ν Δ Ρ Ο Σ

70. ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

Ἄπ. 1.

Ζεῦ, πάντων ἀρχά, πάντων ἀγήτωρ,
Ζεῦ, σοὶ πέμπω ταύταν ὕμνων ἀρχάν.

Ἄπ. 2.

Ἐνθ' αἰχμά τε νέων θάλλει καὶ μῶσα λίγεια
καὶ δίκαια εὐρυάγυια, καλῶν ἐπιτάρροθος ἔργων.

Ἄπ. 3.

Σοὶ δ' ἡμεῖς τετράγῃρου ἀποστέρξαντες ἀοιδὰν
ἐπτατόνω φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους.

Δ Λ Κ Μ Α Ν

71 (1). ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΗΡΕΜΙΑ

Εὐδουσιν δ' ὄρεων κορυφαί τε καὶ φάραγγες
πρώονές τε καὶ χαράδραι,

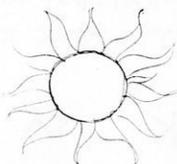
5 φῦλά θ' ἔρπετά, τόσσα τρέφει μέλαινα γαῖα,
 θῆρες τ' ὄρεσκῶσι καὶ γένος μελισσῶν
 καὶ κνώδαλ' ἐν βένθεσσι πορφυρέας ἀλόγ·
 εὐδουσιν δ' οἰωνῶν
 φῦλα ταχυπτερύγων.

72 (2). ΤΟ ΓΗΡΑΣ

Οὐ μ' ἔτι, παρθενικαὶ μελιγάρυες ἱμερόφωνοι,
 γυῖα φέρειν δύναται· βάλε δὴ βάλε κηρύλος εἶην,
 ὅστ' ἐπὶ κύματος ἄνθος ἄμ' ἀλκυόνεσσι ποτῆται
 νηδεὲς ἦτορ ἔχων, ἀλιπόρφυρος εἶαρος ὄρνις.

Ξ Τ Η Ξ Ι Χ Ο Ρ Ο Ξ

73. ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

'Αέλιος δ' Ὑπεριονίδας δέπας ἐσκατέβαινε
 χρύσειον, ὄφρα δι' Ὀκεανοῖο περάσας
 ἀφίκοιθ' ἱερᾶς ποτὶ βένθεα νυκτὸς ἐρεμνᾶς,
 ποτὶ ματέρα κουριδίην τ' ἄλοχον πάιδάς τε φίλους.
 ὁ δ' ἐς ἄλσος ἔβα δάφναισι κατὰσκιον
 ποσσὶ πάις Διός.

Ξ Ι Μ Ω Ν Ι Δ Η Ξ
 (Ο Κ Ε Ι Ο Ξ)

74 (1). ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
 ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ

✓
 Τῶν ἐν Θερμοπύλαισι θανόντων
 εὐκλεῆς μὲν ἅ τύχα, καλὸς δ' ὁ πότμος,
 βωμὸς δ' ὁ τάφος, πρὸ γόων δὲ μνᾶστις, ὁ δ' οἶκτος
 ἐντάφιον δὲ τοιοῦτον οὔτ' εὐρώς (ἔπαινος)
 οὔθ' ὁ πανδαμάτωρ ἀμαυρώσει χρόνος·
 ἀνδρῶν ἀγαθῶν ὅδε σακὸς οἰκέταν εὐδοξίαν
 Ἑλλάδος εἴλετο· μαρτυρεῖ δὲ καὶ Λεωνίδας,
 ὁ Σπάρτας βασιλεὺς, ἀρετᾶς μέγαν λελιοπῶς
 κόσμον ἀέναόν τε κλέος.

5

75 (2). ΑΣΤΑΘΗ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ

✓
 Ἄνθρωπος ἔων μὴ ποτε φάσης ὅ,τι γίνεται αὔριον
 μὴδ' ἄνδρα ἰδὼν ὄλβιον, ὅσσον χρόνον ἔσσεται·
 ὦκεῖα γὰρ οὐδὲ τανυπτερύγου μυίας
 οὕτως ἅ μετὰστασις.

76 (3). Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἀνθρώπων ὀλίγον μὲν κάρτος, ἄπρακτοι δὲ μεληδόνες,
αἰῶνι δὲ παύρῳ πόνος ἀμφὶ πόνῳ·

ὁ δ' ἄφυκτος ὁμῶς ἐπικρέμαται θάνατος·
κείνου γὰρ ἴσον λάχον μέρος οἷ τ' ἀγαθοὶ

5 ὅστις τε καχός.

77 (4). Η ΑΡΕΤΗ

Ἔστι τις λόγος

τὰν Ἀρετὰν ναίειν δυσαμβάτοις ἐπὶ πέτραις·
ἀγνὰν δὲ μιν θεὰν χῶρον ἀγνὸν ἀμφέπειν.

οὐδὲ πάντων βλεφάροις θνατῶν ἔσοπτος,

5 ᾧ μὴ δακέθυμος ἰδρῶς ἔνδοθεν μόλη

ἴκη τ' ἐς ἄκρον ἀνδρείας.

78 (5). ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΥ
ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τίς κεν αἰνήσειε νόφ πίσυνος Λίνδου ναέταν Κλεόβουλον
ἀεναίοις ποταμοῖσιν ἄνθεσί τ' εἰαρινοῖς

ἀελίου τε φλογὶ χρυσέας τε σελάνας

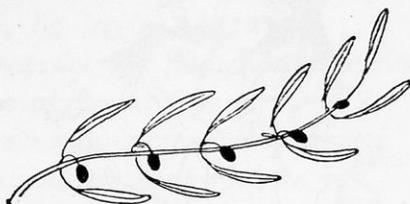
καὶ θαλασσαιαῖσι δῖναις ἀντία θέντα μένος στάλας;

6 ἅπαντα γὰρ ἔστι θεῶν ἦσσω· λίθον δὲ

καὶ βρόττει παλάμαι θραύοντι· μωροῦ φωτὸς ἄδε βουλά.

Β Δ Κ Χ Υ Λ Ι Δ Η Ξ

79 (1). ΠΑΙΑΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ

Τίχτει δέ τε θνατοῖσιν εἰρήνα μεγάληα
 πλοῦτον καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα,
 δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσιν αἶθεσθαι βοῶν
 ξανθᾶ φλογὶ μῆρα τανυτρίχων τε μήλων,
 γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλειν.

5

ἐν δὲ σιδαροδέτοις πόρπαξιν αἰθᾶν
 ἀραχνᾶν ἴστοι πέλονται·
 ἔγχεά τε λογχωτὰ ξίφεά τ' ἀμφάκεα δάμναται εὐρώς·
 χαλκεᾶν δ' οὐκ ἔστι σαλπίγγων κτύπος·
 οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὕπνος ἀπὸ βλεφάρων,
 ἄῶος ὃς θάλπει κέαρ.
 συμποσίων δ' ἐρατῶν
 βριθοντ' ἀγυιαί, παιδικοὶ θ' ὕμνοι φλέγονται.

10

80 (2). ΠΡΟΣΟΔΙΟΝ ΜΙΑ Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Εἷς ὄρος, μία βροτοῖσιν ἔστιν εὐτυχίας ὁδός,
 θυμὸν εἴ τις ἔχων ἀπενθῆ διατελεῖν δύναται βίον·
 ὃς δὲ μυρία μὲν ἀμφιπολεῖ φρενί,
 τὸ δὲ παρ' ἅμαρ τε καὶ νύκτα μελλόντων χάριν
 ἐὼν ἰάπτεται κέαρ, ἄκαρπον ἔχει πόνον.

5

Στρ. α'. Χορός.

Βασιλεῦ τῶν ἱερῶν Ἀθανᾶν,
 τῶν ἀβροβίων ἄναξ Ἴώνων,
 τί νέον ἔλλαγε χαλκοκώδων
 σάλπιγξ πολεμῆϊαν αἰοδᾶν ;
 5 ἦ τις ἀμετέρας χθονός
 δυσμενῆς ὄρι' ἀμφιβάλλει
 στραταγέτας ἀνῆρ ;
 ἦ λησται κακομάχανοι
 ποιμένων ἀέκατι μῆλων
 10 σέβοντ' ἀγέλας βία ;
 ἦ τί τοι κραδίαν ἀμύσσει ;
 φθέγγευ' δοκέω γάρ εἴ τιμι βροτῶν
 ἀλκίμων ἐπικουρίαν
 καὶ τὴν ἔμμεναι νέων,
 15 ὦ Πανδίωνος υἱέ καὶ Κρεούσας.

Στρ. β'. Κορυφαῖος.

Νέον ἦλθεν δολιχὰν ἀμείψας
 κάρυξ ποσὶν Ἴσθμῖαν κέλευθον·

ἄφατα δ' ἔργα λέγει κραταιοῦ
 φωτός· τὸν ὑπέρβιον τ' ἔπεφνεν
 Σίνιν, ὃς ἰσχύι φέρτατος 20
 Θνατῶν ἦν, Κρονίδα Λυταίου
 σεισίχθονος τέκος·
 σὺν τ' ἀνδροκτόνον ἐν νάπαις
 Κρεμμυῶνος, ἀτάσθαλόν τε
 Σκίρωνα κατέκτανεν, 25
 τάν τε Κερκυόνοσ παλαιστραν
 ἔσχεν, Πολυπήμονός τε καρτερὰν
 σφῦραν ἐξέβαλεν Προκό-
 πτας, ἀρείονος τυχῶν
 φωτός· ταῦτα δέδοιχ' ὕπα τελεῖται. 30

Στρ. γ'. Χορός.

Τίνα δ' ἔμμεν, πόθεν ἄνδρα τοῦτον
 λέγει, τίνα τε στολὰν ἔχοντα ;
 πότερα σὺν πολεμηγίοις ὄ-
 πλοισι στρατιὰν ἄγοντα πολλὰν ;
 ἢ μοῦνον σὺν ὀπάσιν 35
 στείχειν ἔμπορον οἷ' ἀλάταν
 ἐπ' ἄλλοδαμίαν,
 ἰσχυρόν τε καὶ ἄλκιμον
 ὦδε καὶ θρασύν, ὃς τοσοῦτων
 ἀνδρῶν κρατερόν σθένος 40
 ἔσχεν; ἦ θεὸς αὐτὸν ὄρμα,
 δίκασ ἀδίκοισιν ὄφρα μήσεται.
 οὐ γὰρ βράδιον αἰὲν ἔρ-
 δοντα μὴ ἔντυχεῖν κακῶ.
 πάντ' ἐν τῷ δολιχῶ χρόνῳ τελεῖται. 45

Στρ. δ'. Κορυφαῖος.

Δύο Φοι φῶτε μόνους ὁμαρτεῖν
λέγει, περὶ φαιδίμοισι δ' ὤμοις
ξίφος ἔχει ἐλεφαντόκωπον·
ξεστοὺς δὲ δὴ ἐν χέρεσσ' ἄκοντας
50 κηῦτυκτον κυνέαν Λάκαι-
ναν κρατὸς πέρι πυρσοχαίτου·
χιτῶνα πορφύρεον
στέρνοισι τ' ἀμφί, καὶ οὐλίον
Θεσσαλὰν γλαμύδ' ὀμμάτων δὲ
55 στίλβειν ἄπο Λαμνίαν
φοίνισσαν φλόγα· παῖδα δ' ἔμμεν
πρώθηβον, ἀρηίων δ' ἀθυρμάτων
μεμνᾶσθαι πολέμου τε καὶ
χαλκεοκτύπου μάχης·
60 δίζησθαι δὲ φιλαγλάους Ἀθάνας.

82 (4). ΕΠΙΝΙΚΟΣ ΑΡΓΕΙΩ ΚΕΙΩ ΠΑΙΔΙ
ΠΥΚΤΗ ΙΣΘΜΙΑ

Στροφή. Ἄιξον, ᾧ σεμνοδότειρα Φήμα,
ἐς Κέον ἱεράν, χαριτώ-

νυμον φέρουσ' ἀγγελίαν,
ὅτι μάχας θρασύχειρος Ἄρ-
γεῖος ἄρατο νίκαν.

5

Ἄντιστρ. καλῶν δ' ἀνέμνασεν, ὅσ' ἐν κλεεννώ
αὐχένι Φισθμοῦ ζαθέαν
λιπόντες Εὐξαντίδα νᾶ-
σον ἐπεδείξαμεν ἑβδομή-
κοντα σὺν στεφάνοισιν.

10

Ἐπωδός. καλεῖ δὲ Μοῦσ' αὐθιγενῆς
γλυκεῖαν αὐλῶν καναχάν,
γεραίρους' ἐπινικίους
Πανθείδα φίλον υἱόν.

Π Ι Ν Δ Δ Ρ Ο Σ

83 (1). ΠΡΟΣΟΔΙΟΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

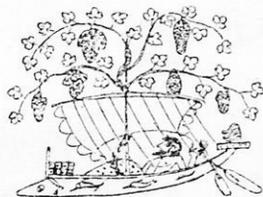
Στροφή. Χαῖρ', ὦ θεοδμάτα, λιπαροπλοκάμου παί-
δεσσι Λατοῦς ἡμεροέστατον ἔρνος;
πόντου θύγατερ, χθονὸς εὐρείας ἀκί-
νητον τέρας, ἄν τε βροτοὶ

5 Δᾶλλον κικλήσκεισιν, μάκκαρες δ' ἐν Ὀλύμπῳ
τηλέφαντον κυανέας χθονὸς ἄστρον...

Ἄντιστρο. ...ἦν γὰρ τὸ πάροιθε φορητὰ κυμάτεσσιν
παντοδαπῶν τ' ἀνέμων
ριπαῖσιν. ἀλλ' ἅ Κοιογενῆς ὁπότ' ὠδί-
10 νεσσι θυίσις' ἀγχιτόκοις ἐπέβα νιν,
δῆ τότε τέσσαρες ὀρθαὶ
πρέμων ἀπώρουσιν χθονίων,
ἂν δ' ἐπικράνοις σχέθον πέτραν ἀδαμαντοπέδιλοι
κίονες· ἔνθα τεκοῖς' εὐδαίμων' ἐπόψατο γένναν.

✓ 84 (2). ΔΙΟΥΡΑΜΒΟΣ
(ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ)

Ἴδετ' ἐν χορόν, Ὀλύμπιοι,
ἐπὶ τε κλυτὰν πέμπετε χάριν, θεοί,
πολύβατον οἷ τ' ἄστεος ὀμφαλὸν θυόεντα
ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἀθάναις
5 οἰχεῖτε πανδαίδαλόν τ' εὐκλέ' ἀγοράν·

ἰοδέτων λάχετε στεφάνων τὰν ἐαρίδρεπτον
λοιβάν· Διόθεν τέ με σὺν ἀγλατᾶ
ἴδετε πορευθέντ' αἰοιδᾶν

δεύτερον ἐπὶ κισσοδέταν θεόν,
Βρόμιον ὄν τ' Ἐριβόαν τε βροτοὶ καλέομεν, 10
γόνον ὑπάτων μὲν πατέρων μελπόμεν
γυναικῶν τε Καδμεϊᾶν.✓

Ἐναργέα τελέων σάματ' οὐ λανθάνει,
φοινικοεάνων ὀπότη' οἰχθέντος Ὀρᾶν θαλάμου
εὐοδμον ἐπάγησιν ἕαρ' φυτὰ νεκτάρεια 15
τότε βάλλεται, τότ' ἐπ' ἀμβρόταν χθόν' ἐραταὶ
ἴων φόβαι ῥόδα τε κόμαισι μείγνυται.
ἀχεῖτ', ὀμφαὶ μελέων σὺν αὐλοῖς,
ἀχεῖτε Σεμέλαν ἐλικάμπυκα, χοροί.

85 (3). ΔΙΟΥΡΑΜΒΟΣ
(ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ)

ᾠ τὰ λιπαρὰ καὶ ἰοστέφανοι καὶ αἰδίμοι,
Ἑλλάδος ἔρεισμα, κλεινὰ Ἀθῆναι,
δαιμόνιον πτολίεθρον ...
... ἔθι παῖδες Ἀθηναίων ἐβάλοντο φανερὰν
κρηπῖδ' ἐλευθερίας.

86 (4). ΠΑΙΑΝ
(ΕΠΙ ΤΗ ΕΚΛΕΙΨΕΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ)

Στρ. Ἀκτὶς ἀελίου, τί, πολὺσκοπε, μήσεαι,
ὦ μᾶτερ ὀμμάτων, ἄστρον ὑπέρτατον,

ἐν ἀμέρα κλεπτόμενον ; τί δ' ἔθηκας ἀμάχανον
 ἰσχὺν τ' ἀνδράσιν καὶ σοφίας ὁδόν,
 5 ἐπίσκοτον ἀτραπὸν ἐσσυμένα ;
 ἐλαύνεις τι νεώτερον ἢ πάρος ;
 ἀλλά σε, πρὸς Διός, ἵπποσόα θοάς,
 ἱκετεύω, ἀπήμονα
 εἰς ὄλβον τινὰ τράποιο Θήβαις,
 10 ὦ πότνια, πάγκοινων τέρας.

Ἄντιστρ. ἦρ ἀτασθαλίαισι κοτεσσαμένα βροτῶν
 πάμπαν μὲν οὐ θέλεις ἐξελέμεν φάος
 αἰῶνος ἀγνόν, πολέμοιο δὲ σᾶμα φέρεις τινός,
 ἢ καρποῦ φθίσιν, ἢ νιφετοῦ σθένος
 15 ὑπέρφρατον, ἢ στάσιν οὐλομέναν,
 ἢ πόντου κενέωσιν ἄρ' ἄμ πέδον,
 ἢ παγετὸν χθονός, ἢ νότιον θέρος
 ὕδατι ζακότω ῥέον ;
 ἢ γαῖαν κατακλύσαισα θήσεις
 20 ἀνδρῶν νέον ἐξ ἀρχᾶς γένος ;
 ὀλοφύρομαι οὐδέν, ὅ τι πάντων μέτα πείσομαι.

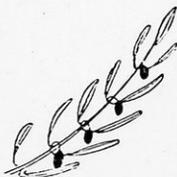

87 (5). ΕΠΙΝΙΚΟΣ ΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΝ
 ΑΣΩΠΙΧΩ, ΟΡΧΟΜΕΝΙΩ ΠΑΙΔΙ
 ΣΤΑΔΙΕΙ (476 π.Χ.)

Στρ. α'. Καφισίων ὑδάτων λαχοῖσαι
 ταί τε ναίετε καλλίπωλον ἔδραν,
 ὦ λιπαρᾶς ἀοίδιμοι βασιλειαί

Χάριτες Ἐρχομενοῦ, παλαιγόνων Μινυᾶν ἐπίσκοποι, 5
κλυτ', ἐπεὶ εὐχομαι· σὺν γὰρ ὑμῖν τὰ τερπνὰ τε
καὶ γλυκὲ' ἀνεταί πάντα βροτοῖς,
εἰ σοφός, εἰ καλός, εἴ τις ἀγλαὸς ἀνήρ. 10
οὐδὲ γὰρ θεοὶ σεμνᾶν Χαρίτων ἄτερ
κοιρανέοντι χοροὺς οὔτε δαῖτας· ἀλλὰ πάντων ταμίαι
ἔργων ἐν οὐρανῷ, χρυσότοξον θέμεναι πάρα 15
Πύθειον Ἀπόλλωνα θρόνους,
αἰένανον σέβοντι πατρὸς Ὀλυμπίου τιμάν. V ΠΑΡΚ.

Στρ. β'. ὦ πότνι' Ἀγλαΐα φιλησί-
μολπέ τ' Εὐφροσύνα, θεῶν κρατίστου 20
παῖδες, ἐπακοῦτέ νυν, Θαλία τε
ἐρασίμολπε, Γιδοῖσα τόνδε κῶμον ἐπ' εὐμενεῖ τύχα,
κοῦφα βιβῶντα· Λυδῷ γὰρ Ἀσώπιχον τρόπῳ 25
ἐν μελέταις τ' αἰείδων ἔμολον,
οὔνεκ' Ὀλυμπιόνικος ἅ Μινύεια
σεῦ Φέκατι. Μελαντειχέα νῦν δόμον
Φερσεφόνας ἴθι, Φαχοῖ, πατρὶ κλυτὰν φέροισ' ἀγγελίαν, 30
Κλεόδαμον ὄφρ' ἰδοῖς υἷὸν εἵπηγς, ὅτι Φοι νέαν
κόλποις παρ' εὐδόξοις Πίσας
ἔστεφάνωσε κυδίμων ἀέλθων πτεροῖσι χαίταν. 35

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(α = γλωσσικαὶ καὶ σημασιολογικαὶ παρατηρήσεις·
β = πραγματικαὶ παρατηρήσεις).

Α. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

1. ΕΛΕΓΕΙΑ

ΚΑΛΛΙΝΟΣ

Ὁ Καλλῖνος εἶναι ὁ ἀρχαιότερος τῶν σφζομένων ἐλεγειακῶν ποιητῶν καὶ λέγεται διὰ τοῦτο πατὴρ τῆς ἐλεγειακῆς ποιήσεως, ὅπως ὁ Ὀμηρος πατὴρ τῆς ἐπικῆς. Πατρίς αὐτοῦ ἦτο ἡ μεγάλη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἰωνίας Ἐφεσος. Ἦκμασε περὶ τὸ 650 π.χ. Ἄλλα στοιχεῖα τοῦ βίου του εἶναι ἄγνωστα.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ποιητοῦ ἡ πατρίς του ἠπειλήθη σοβαρῶς ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν βαρβάρων Κιμμερίων. Οὗτοι κατώκουν ἀρχικῶς εἰς τὴν Ταυρικὴν χερσόνησον (Κριμαίαν), διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς πορθμὸς λέγεται Κιμμέριος Βόσπορος. Ἐξωσθέντες ὅμως οἱ Κιμμέριοι ὑπὸ τῶν ἄλλων Σκυθῶν ἐπέδραμον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν λεηλατοῦντες καὶ ἐρημοῦντες τὰ πάντα. Ἐπειτα ἐστράφησαν καὶ ἐναντίον τῆς πλουσίας Ἐφέσου, ἡ ὁποία τότε διέτρεξε μέγαν κίνδυνον. Εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν περίστασιν τῆς πατρίδος του ὁ ποιητῆς ἔγραψε πολεμικὴν ἐλεγείαν, διὰ τῆς ὁποίας παρῶρμα τοὺς συμπατριώτας του εἰς ἀντίστασιν κατὰ τῶν εἰσβολέων.

Τῆς ἐλεγείας ταύτης ἐσώθη μόνον τὸ παρατιθέμενον ἐδῶ ἀπόσπασμα. Ἄλλα ποιήματα τοῦ Καλλίνου δὲν ἔχομεν.

1. Πολεμικὸν σάλπισμα.

α) **Στ. 1-5. μέχρις τεῦ** ἕως πότε (τεῦ = τοῦ, τίνος· ἐκ τοῦ τέο κατὰ ἰων. συναίρ.).—**κατάκειμαι μένω** κάτακοιτος, ἀδρανῶ.—**κότε** (ἰων.) πότε.—**ἀμφιπερικτίονες** = ἀμφικτίονες, περίοικοι, γείτονες (ρίζα: **κτι-, κτίζω**).—**μεθίημι** (ἐμαυτὸν) ἀφήνομαι ἀδρανῆς, ἀμελῶ.—**ᾧδε λίην** (= λίαν) τόσοσιν πολὺ.—**ἤμαι** κάθημαι, εὐρίσκομαι.—**ἀτὰρ** (ἰων.) ἀλλά, ἀλλ' ὅμως.—**ὑστατ(α)** διὰ τελευταίαν φοράν, πρὶν ἐκπνεύσῃ.

Στ. 6 - 11. ἀγλαός λαμπρός, ὠραῖος. — περί (= περι) ὑπέρ. — ἄλοχος σύζυγος. — κουρίδιος νόμιμος, ἐκείνη τὴν ὁποῖαν κόρη οὖσαν νυμφεύεται τις· (τὸ ἐπίθετον συνοδεύει κανονικῶς τὸ ἄλοχος καὶ συναποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ὥστε κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ παραλειφθῇ· προῆλθεν ἐκ τοῦ κούρη - κόρη). — δυσμενέσιν, εἰς τὸ μάχεσθαι· δυσμενῆς ἐχθρός. — ὀκκότε (ἰων.) = ὀπότε (τὸ διπλοῦν κ χάριν τοῦ μέτρου). — ἐπικλώθω ὀρίζω, προκαθορίζω με τ α φ ο ρ ἄ ἐκ τοῦ: κλώθω (τὸ νῆμα τῆς ζωῆς) ἐπὶ τινος, ἐξ οὗ καὶ Κλωθῶ μία τῶν Μοιρῶν. — ἀλλὰ (παρακελ.) ἐμπρός λοιπόν. — ἰθὺς (ἐδῶ εἶναι ἐπίρρ.). — ἔγχος δόρυ. — ἀνέχομαι ὑψώνω. — ὑπ' ἀσπίδος = ὑπ' ἀσπίδα. — ἦτορ καρδιά. — ἔλσας, τοῦ ρ. εἴλω συνθλίβω, σφίγγω (πρβλ. «σφίγγω τὴν καρδιά μου» = κατασιγάζω τὸν φόβον, τὴν ἀνησυχίαν ἢ οἰονόητοτε ἄλλο συναίσθημα, διὰ νὰ συγκεντρώσω ὅλην τὴν ψυχικὴν μου δύναμιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν σοβαροῦ καθήκοντος). — μείγνυται πόλεμος γίνεται πολεμικὴ μεῖξις, ἀρχίζει πολεμικὴ σύρραξις.

Στ. 12 - 15. οὐ κως = οὐ πως κατ' οὐδένα τρόπον. — οὐδ' εἰ ἦ, ποιητ. ἀντὶ οὐδ' ἐάν ἦ. — δημοτῆς (γεν. -ῆτος) σφαγῆ, μάχη. — φυγῶν (ὑποκμ. ἐνν. ἀνὴρ) ἐγκαταλείψας (ἐκ δειλίας). — δοῦπος λέξις πεποιημένη. — οἱ ἄκοντες τὰ ἀκόντια. — ἔρχεται ἐπανέρχεται (εἰς τὸν οἶκόν του). — κιχάνω συναντῶ, εὐρίσκω (κίχεν, γνωμ. ἀόρ.).

Στ. 16 - 21. ἔμπης ὅμως, μ' ὅλα ταῦτα (ἀν καὶ ἐσώθῃ). — τὸν δὲ ἐνῶ τοῦτον (τὸν ἀκαρτερόφρονα) στ. 18). — στενάχω (μτβτ.) θρηγῶ κάποιον. — ὀλίγος καὶ μέγας μικροὶ καὶ μεγάλοι. — ζῶω ζῶ (ἡ μτχ. χρον.). — μὴν αὐτόν. — ἔρδω πράττω. — μῶνος ἑών (μτχ. ἐναντ.) μόνος του. — ἄξια πολλῶν ὅσα πολλοὶ μαζί.

β) **Στ. 2.** οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπερικτίονας· πρβλ. Ὀδύσσ. β, 65 «ἄλλους τ' αἰδέσθητε περικτίονας ἀνθρώπους».

Στ. 5. ὁ στ. οὗτος δὲν ἔχει ἄμεσον συνοχὴν πρὸς τὰ προηγούμενα, διότι ἐξέλιπον ἐν τῷ μεταξύ πολλοὶ στίχοι.

Στ. 7. γῆς περί καὶ παίδων κτλ. πρβλ. τὸ τοῦ Αἰσχύλου:

Ἦ παῖδες Ἑλλήνων ἴτε,
ἐλευθεροῦτε πατρίδα, ἐλευθεροῦτε δὲ

παίδας, γυναίκας, θεῶν τε πατρῶων ἔδη
θήκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών.

(Πέρσαι, στίχ. 401 - 4)

Στ. 9. Μοῖραι. Κυρίως διὰ τῆς λέξεως **Μοῖρα** ἐκφράζεται ἡ ἀφηρημένη ἰδέα τῆς εἰμαρμένης καὶ δηλοῦται δι' αὐτῆς τὸ ἀναπόφευκτον μερίδιον ἐκάστου ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ἰδέα τῆς **Μοῖρας** ἀντιβά παρασταθῆ διὰ μιᾶς θεότητος, ἀποσυνετέθη σὺν τῷ χρόνῳ ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν ἀρχαίων εἰς τρία πρόσωπα, σχηματίσαντα οὕτω σύμπλεγμα τριῶν ἀδελφῶν. Αὗται ἦσαν ἡ *Κλωθῶ*, ἡ *Λάχεσις* καὶ ἡ *Ἄτροπος*.

Ἡ *Κλωθῶ* (ἡ κλώθουσα) ἐκφράζει τὴν πλοκὴν τῶν γεγονότων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς· ἡ *Λάχεσις* τὸν λαχόν, ὁ ὁποῖος προορίζεται δι' ἕκαστον ἄνθρωπον· ἡ *Ἄτροπος* τὴν ἀδυσώπητον ἀνάγκην τοῦ πεπρωμένου θανάτου. Ἐπειδὴ τοιοῦτοτρόπως προσωποποιοῦν τὴν ἰδέαν τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου ἐν τῷ κόσμῳ, ἐταυτίσθη ἡ βούλησις αὐτῶν μὲ τὴν βούλησιν τοῦ ὑπερτάτου τῶν θεῶν καὶ ἐθεωρήθησαν αὗται ἀφ' ἐνὸς μὲν θυγατέρες τοῦ Διός, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη «Μοιραγέτης», ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀδελφαὶ τῆς *Ἐννομίας*, τῆς *Δίκης* καὶ τῆς *Εἰρήνης*.

Αἱ τρεῖς Μοῖραι ἐπὶ τῶν μνημείων τῆς ἐλληνικῆς τέχνης σχηματίζουσι σύμπλεγμα τριῶν ἀδελφῶν καὶ εἰκονίζονται ἄλλοτε μὲν ὑπὸ μορφῆν γραιῶν, ἄλλοτε δὲ ὡς ὄριμοι γυναῖκες μὲ σοβαρὰν καὶ αὐστηρὰν φυσιογνωμίαν.

Στ. 12 - 13. Καὶ ἐδῶ δηλοῦται ἡ παναρχαία πίστις εἰς τὴν δύναμιν τοῦ πεπρωμένου· βλέπε ἀνωτέρω.

Στ. 14. δοῦπος ἀκόντων· ποιητικὴ ἢ παράστασις τῆς μάχης· πρβλ. τὴν εἰκόνα τῆς μάχης ὅπως τὴν παριστᾷ ὁ Σολωμός: «ἀκούω κούφια τὰ τουφέκια,—ἀκούω σμίξιμο σπαθιῶν,—ἀκούω ξύλα, ἀκούω πελέκια,—ἀκούω τριξίμο δοντιῶν».

Στ. 19. ἄξιος ἡμιθέων· πρβλ. Ἡσιόδου Ἔργ. 158. «ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται ἡμίθεοι».

— Διὰ τὴν αἰ τρεῖς συνεχεῖς ἐρωτήσεις ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ποιήματος; Ποῖα συναισθήματα διεγείρει ὁ ποιητής; Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεώς του;

Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Τυρταῖος κατήγετο ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς Ἀττικῆς, ἣτο δὲ χωλὸς γραμματοδιδάσκαλος, τὸν ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν εἰς τὴν Σπάρτην, ὅταν οἱ Σπαρτιᾶται τῇ συμβουλῇ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν ἐζήτουν στρατηγόν. Κατ' ἄλλην παράδοσιν κατήγετο ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς Λακωνικῆς. Πιθανώτατα ὅμως ἦτο Μιλήσιος, μετοικήσας εἰς τὴν Σπάρτην καὶ ζῶν ἐπὶ τοῦ δευτέρου Μεσσηνιακοῦ πολέμου (685-667).

Οὗτος ἐποίησεν ἐλεγείαν γνωστὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Εὐνομία*». Διὰ ταύτης παρεῖχεν εἰκόνα τοῦ λαμπροῦ πολιτεύματος τοῦ Λυκούργου καὶ συνίστα τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πολιτεύματος τούτου καὶ τὴν κατάπαυσιν τῆς δεινῆς ἐσωτερικῆς ταραχῆς, ἣ ὁποία τότε συνεκλόνηζε τὴν Σπάρτην. Τῆς ἐλεγείας ταύτης ἔχομεν μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα. Πλὴν αὐτῆς ἔγραψε καὶ ἄλλας, τὰς λεγομένας «*Ὑποθήκας*» (= συμβουλὰς), διὰ τῶν ὁποίων παρῶρμα τοὺς Σπαρτιάτας εἰς ἀνένδοτον ἀγῶνα κατὰ τῶν Μεσσηνίων. Τῶν «*Ὑποθηκῶν*» τούτων ἐσώθησαν τρεῖς μόνον. Ἐπίσης συνέθεσε καὶ **ἐμβατήρια** εἰς δωρικὴν διάλεκτον καὶ ἀναπαιστικὸν μέτρον.

(Ἐδῶ περιελήφθησαν δύο ἐκ τῶν «*Ὑποθηκῶν*» του καὶ τὸ μόνον περισωθὲν ἐμβατήριον).

2 (1). Ὑποθήκη.

α) **Στ. 1 - 10.** γὰρ ὄντως, ἀληθῶς.—**τεθνάμεναι**, ἐνν. ὑποκ. **τινά**. —**μαρνάμενον**, μτχ. χρον. εἰς τὸ **πεσόντα** (**μάρναμαι** = μάχομαι). — **ἄνδρ' ἀγαθόν**, κτγρμ.—**περί** = ὑπέρ.—**ἦ** = **ἔῃ**.—**πίων** (θ. **πίειρα**, οὐ. **πίον**) παχύς, εὐφορος.—**πτωχεύω** ἐπαιτῶ.—**κουριδίη τ' ἀλόχῳ**· βλ. σελ. 78 στ. 1.—**ἐχθρὸς μισητός**, ἐπαχθής· **ἐχθρὸς μὲν γὰρ**, αἰτιολογεῖ τὸ ἐν στ. 4· τὸ **μὲν** ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ **τε** στ. 9.—**τοῖσι μετέσσειται** = **ἔσσειται μετὰ τοῖσι** θὰ ζῆ μετὰξὺ αὐτῶν. — **οὐς** = **πρὸς οὐς**.— **χρημοσύνη** στέρσις, ἀνάγκη· (**χρή**, **χρεία**). — **εἶκω** ὑπείκω, κύπτω ὑπὸ τὸ βάρος. — **στυγερός** μισητός.—**αἰσχύων** καταισχύων, ἐντροπιάζω· (τοῦ **αἰσχύνει** ὑποκ. ὁ **προλιπὼν ἀνὴρ**). — **κατελέγχω** ἀσχημιζῶ, ἐξευτελίζω. — **ἀγλαός**, λαμπρός, ὠραῖος.— **εἶδος** μορφή (ἑαυτοῦ).

Στ. 11 - 20. ὦρη φροντῖς («*ὀλίγωρος* — *ὀλιγωρῶ*, τιμωρός, θυρωρός»).—**ἀνδρὸς ἀλωμένου**, γεν. ἀντικ. εἰς τὸ **ὦρη**: *κανεὶς* δὲν φρον-

τίζει δι' ἄνδρα τοιοῦτοτρόπως περιπλανώμενον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· τὸ ρ. **ἀλῶμαι** = περιπλανῶμαι («ἀλήτης»). — **ῥπις** (γεν. **ῥπιδος**) προσοχή, σεβασμός (θ. **ῥπ**: **ῥπωπα**). — **θυμῶ** ἐκθύμω, θαρραλέως. — **ψυχῆ** ζωή. — **ἀλλὰ μάχεσθε**· τὸ **ἀλλὰ** παρακελ. = ἐμπρὸς λοιπόν. — **φιλοψυχῶ** γίνομαι φίλος τῆς ψυχῆς (ζωῆς) μου, φιλοσώματος. — **μαρνάμενοι**, μτχ. χρον.

Στ. 21 - 28. **κεῖσθαι**, ἐπεξήγησις τοῦ **τοῦτο**. — τὸ **κάρη** ἢ τὸ **κάρα** (γεν. **κάρητος** καὶ **καρήατος**) ἡ κεφαλή· ἐδῶ = ἡ κόμη, τὰ μαλλιά (μετωνυμία). — **πολιός** ὑπόλευκος, ψαρός. — **χρόα**, αἰτ. τοῦ κατὰ τι = κατὰ τὸ σῶμα· (ὁ **χρῶς**, τοῦ **χρωτός** καὶ **χροός**, τῷ **χρωτί** καὶ **χροῖ**, τὸν **χρῶτα** καὶ **χροά**· ἀρχικῆ σημ. = δέρμα). — **ἐπέοικε** ἀρμόζου. — **ῥφρα** (κεν) **ἔχη** = ἕως ἂν ἔχη ἐφ' ὅσον κατέχει (αὐτοῦς, τοὺς νέους). — **ἔρατός** ἀξιεράστος, ποθητός. — **θηητός** θεατός. — **θηητός** **ἰδεῖν**, ἀξιοθέατος, ἀξιοθαύμαστος (ὑποκ. ὁ νέος).

Στ. 29 - 30. **ἀλλὰ**, ὅπως εἰς στ. 15. — **διαβαίνω**, διασκελίζω, ἀνοίγω τὰ πόδια μου (διὰ τὰ στηριχθῶ καλά).

β) Ἡ ἐλεγεία μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ Κοραῆ καὶ τοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη. Ἡ μετάφρασις τοῦ τελευταίου εἶναι ἀρκετὰ γνωστὴ καὶ ἀρχίζει μὲ τοὺς στίχους « *Τί τιμὴ στὸ παλληκάρι, ὅταν πρῶτο στῆ φωτιά — σκοτωθῆ γιὰ τὴν πατρίδα μὲ τὴν σπάθα στὴ δεξιά* ».

Στ. 3. **τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν**· ἀντίθεσις πρὸς τὸν **ἄνδρ' ἀγαθὸν** περὶ ἧ **πατρίδι μαρνάμενον**· οἱ ἐγκαταλείποντες τὴν πόλιν, οἱ ἀποφεύγοντες τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῆς (οἱ « *τρέσαντες* » καὶ « *διφάσπιδες* ») εἶναι ἐπαίσχυντοι, ἐθεωροῦντο δὲ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἄξιοι περιφρονήσεως· διὰ τοὺς τοιοῦτους οἱ στίχοι 3 - 10.

Στ. 20. **μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς**· ἐκδηλοῦται ὁ βαθύτατος σεβασμὸς τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς τοὺς γέροντας· τὸ νόημα ἐκφράζεται ἐντονώτερον εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας στ. 20 - 28.

Στ. 29 - 30. **Εἰκὼν** τοῦ ἀποφασιστικοῦ **μαχητοῦ**, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ ἀνοίγμα τῶν ποδῶν ἀποκτᾶ σταθερωτέραν βάσιν καὶ καταβάλλει μείζονα δύναμιν· μὲ τὸ δάγκωμα τῶν χειλέων ἐκφράζει τὴν ἄκαμπτον θέλησίν του καὶ τὴν καρτερίαν του.

— *Συγκρίνατε τοὺς στ. 3 - 10 τοῦ Τυρταίου περὶ τοῦ ἐγκαταλείπον-*

τος τὴν πόλιν πρὸς τοὺς στ. 16-17 τοῦ Καλλίνου. Ἐπίσης τοὺς στ. 27-30 τοῦ Τυρταίου περὶ τοῦ γενναίου ἀνδρὸς πρὸς τοὺς στ. 18-21 τοῦ Καλλίνου.

3 (2). Ὑποθήκη.

α) Στ. 1 - 12. οὐτ' ἂν μνησαίμην (προτασσομένη ἀπόδοσις εἰς τὴν ὑπόθεσιν στ. 3)· μιμνήσκομαι θεωρῶ ἄξιον μνείας. — ἐν λόγῳ τίθεμαι λογαριάζω (συνών. τοῦ προηγουμένου). — ἀρετῆς, παλαισμοσύνης, γεν. τῆς αἰτίας· παλαισμοσύνη παλαιστικὴ δεξιότης (μυϊκὴ δύναμις). — οὐδ' εἰ, ἔνδοξ. προτάσεις. — βίη δύναμις. — φυὴ σωματικὴ διάπλασις. — Μίδεω, γεν. τοῦ Μίδης (-ας). — Κινύρεω γεν. τοῦ Κινύρης (-ας). — βασιλεύτερος ἰσχυρότερος βασιλεύς. — μειλιχόγηρυς γλυκύφωνος (ἐκ τοῦ μείλιχος = γλυκὺς καὶ γῆρυς, γεν. γήρυος = φωνή· ὁ καὶ ἡ μειλιχόγηρυς, τὸ μειλιχόγηρυ). — θοῦρος (θηλ. θοῦρις) ὀρμητικὸς, πολεμικὸς («θούριον»). — τετλαίη τοῦ τέτληκα (μὲ σημα. ἐνεστ.) ὑπομένω. — μέν, ἀπόδοσις ὁ κατωτέρω καί. — ὀρέγομαι τινος ἐκτείνομαι, πίπτω ἐπάνω εἰς κάποιον· ὀρμῶ ἐπάνω του. — δήσιος ἐχθρός.

Στ. 13 - 22. ἦδε, καθ' ἑλξιν ἀντὶ τόδε (τὸ ἀνωτέρω). — ἀέθλον ἄθλον, βραβεῖον. — φέρειν (ἀπαρ. τῆς ἀναφορᾶς) εἰς τὸ νὰ φέρῃ (αὐτό). — κάλλιστον φέρειν γίγνεται ἀξίζει πρωτίστως νὰ τὸ ἔχη. — ξυνὸς κοινὸς (ἐκ τῆς προθ. ξύν, σύν). — ἐσθλὸν (οὐσ.) κόσμημα. — ὄστις (ἂν) μένη = ἐάν τις μένη (ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο). — διαβαίνω, βλ. ἀνωτέρω «ὕποθήκη 2», στ. 29. — νωλεμέως διαρκῶς, σταθερῶς. — ἐπί, μετὰ τοῦ λάθηται (τυμῆσις). — πάγχυ = πάνυ ἐντελῶς. — τλήμων καρτερικὸς. — θυμὸς καρδιά. — παρατίθεμαι διακυβεύω, ριψοκινδυνεύω. — αἶψα ταχέως. — ἔτρεψε γνωμ. ἀόρ. — σπουδῆ τάχιστα. — ἔσχεθε (παρατεταμένος τύπος τοῦ ἔσχε, γνωμ. ἀόρ.) ἀναχατιίζω.

Στ. 23 - 34. φίλον θυμὸν τὴν ζωὴν του (τὸ ἐπίθ. φίλος τίθεται συνήθως ἀντὶ τῆς κτητ. ἀντων. γ' προσ., διότι τὸ ἀνῆκον εἰς τινα εἶναι προσφιλὲς εἰς αὐτόν). — ὄμφαλόεις ὄμφαλωτός, κωνοειδής. — ἐληλαμένος τρυπημένος (τοῦ ἐλαύνομαι διαπερᾶμαι). — ὁμῶς ὁμοίως. — κέκηδα (πρκ. μὲ σημ. ἐνεστ. τοῦ κήδομαι) φροντίζω (διὰ τὸν νεκρὸν), κηδεύω. — ἀργαλέω πόθω, δοτ. τοῦ αἰτίου ἀργαλέος

ὑπερβολικός. — ἀρίσθημος περίβλεπτος. — γένος ἔξοπίσω ἢ μέλλουσα γενεά, οἱ ἀπόγονοι (τοῦ πεσόντος). — **Θουῶρος**, βλ. στ. 9.

Στ. 35 - 42. εἰ φύγη, ποιητ. σύνταξις ἀντὶ ἐάν φύγη. — κῆρ (γεν. κηρός) ἢ μοῖρα. — **τανηλεγῆς** πικρότατος (ἐκ τοῦ **τείνω** + ἄλγος). — **εὖχος** καύχημα, δόξα· **εὖχος αἰχμῆς** πολεμικὴ δόξα. — **μεταπρέπω** διαπρέπω. — **βλάπτω** τινά τινος ἀποκλείω, στερεῶ κάποιον ἀπὸ κάτι. — **αἰδῶς** σεβασμός. — **δίκη** δίκαιον, δικαίωμα. — **θῶκος** ἔδρα, κάθισμα· **ἐν θῶκοισιν** (ὄντες) καθήμενοι. — **οἱ κατ' αὐτὸν οἱ ὀμήλικες**. — **εἶκω** χώρης παραχωρῶ τὴν θέσιν μου.

Στ. 43 - 45. ταύτης... ἀρετῆς τῆς τοιαύτης ἀνδρείας. — νῦν λοιπόν. — **τις πᾶς τις**, ὅλοι. — **θυμῶ** (δοτ. τρόπ.) θαρραλέως. — **μεθήμι** ἀποχωρῶ.

β) **Στ. 2.** **ποδῶν - παλαισμοσύνης**· ἐννοοῦνται αἱ ἀθλητικαὶ ἱκανότητες τῶν δρομέων καὶ τῶν παλαιστῶν.

Στ. 3. **Κύκλωπες**· κατὰ τὸν Ὅμηρον ἄγριος ποιμενικὸς λαὸς (ἐν Σικελίᾳ)· οὗτοι ἦσαν πελώριοι μονόφθαλμοι καὶ ἀκαταβλήτου δυνάμεως (πρβλ. Ὀδυσσ. ι, 106 - 115, 187 - 192).

Στ. 4. **Θρηίκιος Βορέης (-ας)**· ὁ ἐκ Θράκης πνέων βορρᾶς (ἐδῶ προσωποποιούμενος) ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ὀρμητικῆς ταχύτητος καὶ δυνάμεως· συχνὰ δὲ εἰς τὴν ποίησιν λαμβάνεται ὡς μέτρον παρομοιώσεως τῆς πολεμικῆς ὀρμῆς (πρβλ. Παλαμᾶ: « ἀνάξιος ὅποιος τὰ φτερά του — φτερά ἀπὸ σκέψη ἢ ἀπὸ πράξη — δὲ γοργαοίγει τα, χαρά του, — γιὰ τὰ πετάξῃ — βοριάς θρακιάς, μὲ τοὺς ἀνέμους, — πρὸς τοὺς πολέμους », « Πιζράκιρα »).

Στ. 5. **Τιθωνός**, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Λαομέδοντος, περίφημος διὰ τὴν ὠραιότητά του.

Στ. 6. **Μίδας**, ὁ περίφημος διὰ τὰ πλούτη του βασιλεὺς τῆς Φρυγίας. — **Κινύρας**, μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κύπρου· τοῦτον ἠγάπησεν ὁ Ἀπόλλων καὶ κατέστησε πάμπλουτον.

Στ. 7. **Πέλοψ**, ὁ υἱὸς τοῦ Ταντάλου. Οὗτος μυθολογεῖται ὅτι σφαγεῖς ἀνοσίως ὑπὸ τοῦ πατρὸς του καὶ ἀναστηθεὶς ὑπὸ τῶν θεῶν κατέφυγεν εἰς Πίσαν τῆς Ἠλείας, ὅπου ἐνίκησε ἐν ἀρματοδρομίᾳ τὸν βασι-

λέα αὐτῆς Οινόμαον καὶ συνεζεύχθη τὴν κόρην του Ἴπποδάμειαν λαβῶν δὲ τὸν θρόνον ἐξέτεινε τὴν ἀρχὴν εἰς ἅπασαν τὴν χερσονήσον, κληθεῖσαν ἀπ' αὐτοῦ Πελοπόννησον· ἐγέννησε τὸν Ἀτρέα (πατέρα τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ Μενελάου), τὸν Θυέστην (πατέρα τοῦ Αἰγίσθου) καὶ τὸν Χρύσιππον κατέστη παροιμιώδης διὰ τὸ μέγα κράτος του.

Στ. 8. Ἄδραστος· βασιλεὺς τοῦ Ἄργους, ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, πενθερὸς δὲ τοῦ Πολυνεΐκου· ἐφημιζέτο διὰ τὴν φυσικὴν εὐγλωττίαν του.

Στ. 24. διὰ στέρνοιο καὶ ἀσπίδος... καὶ διὰ θώρηκος· π ρ ω θ ὄ σ τ ε ρ ο ν.—ὄμφαλόεσσα· ἡ ἀσπίς ἔφερεν εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς ἐξοχῆν, καλουμένην ὄμφαλόν.

Στ. 26. πρόσθεν ἑλληλαμένους· τοῦτο ἦτο τιμητικὴ ἔνδειξις ἀνδρείας· τοῦναντίον τραύματα εἰς τὰ νῶτα ἦσαν δείγματα δειλίας, ὁ δὲ φέρων αὐτὰ ἐθάπτετο κατησχυμμένος ἐν σιγῇ.

Στ. 29. τύμβος· οἱ τάφοι τῶν ἡρωϊκῶς πεσόντων ἦσαν ἐν Σπάρτῃ εἰς περιβλεπτον μέρος (« ἀρίσθημοι ») καὶ ἔφερον ἐπιτυμβίους πλάκας μὲ τὰ ὀνόματά των.

Στ. 41 - 42. Καὶ οἱ γέροντες ἀκόμη ἠγείροντο πρὸ τῶν ἡρώων καὶ παρεχώρου τὴν θέσιν των κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς ἐκκλησίας, τῆς γερουσίας κλπ.

— Ποίας ἀνθρωπίνης ἀρετᾶς ἀναφέρει εἰς τοὺς στ. 2-12 καὶ ποία ἢ ὑπερτάτη τούτων;

4 (3). Ἐμβατήριον.

α) ἄγετε (προσθκ. παρχκελ.) ἐμπρός. — Σπάρτας (δωρ. τύπ.) Σπάρτης.—κῶροι (κοῦροι) τέκνα.—πολιάτας δωρ., πολίτης ἰων.= πολίτης, (πολιατᾶν γεν. πληθ.)· τὸ πολιτῶν μετ' ἀμφάσεως κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τοὺς περιοίκους.—λαιῶ (ἐνν. χειρὶ) μὲ τὴν ἀριστεράν.—ἴτυς-υος ἡ περιφέρεια τῆς ἀσπίδος, ἡ ἀσπίς.—ἄνσχεσθε, ἀνάσχεσθε ἀνυψώσατε ἀναλάβετε (ἐνν. τῇ δεξιᾷ).—πάτριος πατροπαράδοτος.

β) Τὸ ἐμβατήριον ἦτο ἄσμα πολεμικὸν ἀδόμενον τῇ συνοδείᾳ αὐλοῦ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πρὸ τῆς μάχης· ὁ ρυθμὸς του ἦτο ἀναπαιστικὸς (— —), κατάλληλος νὰ ρυθμίζη τὸ βῆμα ἐν πορείᾳ.

— Ποίας ὁμοιότητος ἔχει ἡ ποίησις τοῦ Τυρταίου πρὸς τὴν τοῦ Καλλίνου;

(Περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀρχιλόχου βλέπε εἰς τὸ τμήμα τῆς
 ἱαμβικῆς ποιήσεως, σελ. 110.).

5 (1). Ἡ ἀπολεσθεῖσα ἀσπίς.

α) ἀγάλλομαι εὐφραίνομαι, καυχῶμαι, κομπάζω.— Σάιοι ἔθνος
 θρακικὸν κατοικοῦν παρὰ τὸν Νέστον ποταμόν.— ἔντος (τὸ) ὄπλον.—
 ἀμώμητος ἀμεμπτος, ἄψοφος.— κάλλιπον (κάτ-λιπον) κατέλιπον.—
 αὐτὸς δὲ ἐγὼ ὅμως, ὅπως κι' ἂν ἔχη.— ἐρρέτω (προσπκτ. τοῦ ρ. ἔρρω)
 ἄς πάη στὸ καλὸ, στ' ἀνάθεμα.— ἐξαῦτις αὖθις, πάλιν.

β) Εἰς τοὺς στίχους τούτους ὁ Ἀρχιλόχος μετὰ μεγάλης ἀφελείας
 ἀστεΐζεται διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀσπίδος του.— Ἐκ τούτου ὅμως δὲν δυ-
 νάμεθα νὰ τοῦ καταλογίσωμεν ἀνανδρίαν, διότι, ἂν πράγματι ἦτο ἀναν-
 δρος, θὰ προσεπάθει νὰ ἀποκρύψῃ τὸ ἀτύχημά του, ἀντὶ νὰ τὸ τιμῆσῃ
 μὲ ἄσμα. Ἀλλὰ καὶ ἀξιοκατάκριτος ἂν θεωρηθῆ, πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπ'
 ὄψιν τὰ ἐλαφρυντικά ὅτι, ὅταν ἀπώλεσε τὴν ἀσπίδα του, ἦτο μισθοφόρος,
 ὅτι ὁ ἀγὼν ἐγένετο μεταξὺ μισθοφόρων καὶ βαρβάρων καὶ ὅτι διὰ τὴν
 πατρίδα του ὄχι μόνον δὲν ἔγινε φυγὰς, ἀλλ' ἠγωνίσθη ἥρωϊκῶς καὶ
 ἐθυσίασε καὶ τὴν ζωὴν του. Πάντως διὰ τὸν ἀστεϊσμόν του αὐτὸν ἀπε-
 πέμφθη ἐκ Σπάρτης, ὅτε κάποτε μετέβη ἐκεῖ.

6 (2). Δὲν ὠφελοῦν οἱ θρήνοι.

α) κῆδεα θλίψεις, πένθη (τὸ κῆδος), ἀντικ. εἰς τὸ μεμφόμενος.—
 στονόεντα συνοδευόμενα μὲ γόους, μὲ θρήνους.— μεμφόμενος κατα-
 κρίνων, ἀποδοκιμάζων (μὲ τὸ νὰ ἀποδοκιμάζῃ).— θαλίη συμπόσιον,
 εὐωχία· θαλίης = θαλίας, δοτ. τοπικὴ ἢ καὶ ὄργαν.— τοίους τόσοι
 σπουδαίους (ἄνδρας).— κατὰ... ἔκλυσεν, κατέκλυσεν (τμήσις) κατε-
 κάλυψεν — οἰδαλέος ἐξαγωγικὸς, πρησμένος.— ἀνήκεστος ἀθε-
 ράπευτος, ὀλέθριος, (ἀφόρητος).— τλημοσύνη καρτερία, ὑπομονή.—
 ἐπί... ἔθεσαν, ἐπέθεσαν (τμήσις).— φάρμακον, κατηγρμ.— ἐτρά-
 πεθ', ἐτράπετο ὑποκ. τάδε, δηλ. αἱ ὀδύνη, τὰ κακά.— ἀναστένω
 στενάζω γοερῶς, θρηνηῶ.— αἱματόεν ἔλκος αἱματωμένη πληγὴ, με-
 ταφ. μεγάλη καταστροφή.— ἐξαῦτις δ' ἐτέρους ἐπαμείφεται (ὑποκ.
 τὰ κακά) = μὲ τὴν σειρὰν των δὲ ἄλλους θὰ ἐπισκεφθοῦν.— τλῆτε (ἐξ

ἀχρήστου ἐνεστ. **τλάω**) = κάμετε ὑπομονήν, παρηγορηθῆτε.— **γυναι-
κεῖον πένθος**, ἐξωτερικεὺς πένθους τοιαύτη, ὅποια ἀρμόζει εἰς
γυναῖκας.

β) Τὴν ἐλεγείαν ταύτην ἔγραψεν ὁ Ἀρχίλοχος, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τὴν
θρηνησὴν τὸν πνιγμὸν συμπολιτῶν του εἰς τι ναυάγιον, εἰς τὸ ὁποῖον
ἐπνίγη καὶ ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρός του, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν παρηγο-
ρήσιν τὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ ποιήματος ἀναφερόμενον φίλον του Περικλῆν, συνι-
στῶν εἰς αὐτὸν ἐγκαρτέρησιν.

ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ

Μίμνερμος ὁ Κολοφώνιος ἔζησε περὶ τὰ τέλη τοῦ Ζ' αἰῶνος π.Χ.
Μέγα μέρος τῆς Ἰωνίας καὶ ἡ πατρίς του Κολοφὼν ὑπέκυψαν εἰς τὸν
ζυγὸν τῶν Λυδῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦ βασιλέως των Ἀλυάττου εἶχον ἀπο-
κτήσει μεγάλην δύναμιν. Ὁ Μίμνερμος προσεπάθησε τότε διὰ πολεμι-
κῶν ἐλεγείων τὴν ἐμψυχώσιν τοῦς συμπατριώτας του ὑπενθυμίζων εἰς
αὐτοὺς τὴν παλαιὰν δόξαν τῆς πατρίδος του. Ἀπὸ τὰς πολεμικὰς του
ἐλεγείας ὅμως ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἔχομεν.

Αἱ περισωθεῖσαι ἐλεγεῖαι του (ἀνήκουσαι εἰς τὴν συλλογὴν αὐτοῦ,
ἡ ὅποια ἐκαλεῖτο «Νανῶ») ἐξυμνοῦν τὴν ὠραιότητα τῆς νεανικῆς
ἡλικίας, παριστάνουν τὸ φευγαλέον αὐτῆς, ἐκφράζουν τὴν λύπην διὰ τὸ
γῆρας καὶ τὸν πόνον διὰ τὸν θάνατον.

Ἡ ποίησίς του εἶναι καθαρῶς ὑποκειμενική, ἀντικατοπτρίζει ὅ-
μως τὴν ἐποχὴν του, καθ' ἣν οἱ συμπατριῶται του ἐζήτουν ν' ἀναπλη-
ρῶσουν τὴν ἀπολεσθεῖσαν πολιτικὴν ἐλευθερίαν μὲ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ
τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς.

7 (1). Ἡ νεότης.

α) **Στ. 1 - 8. οἶά τε** ὅπως.— **αἶψα** εὐθύς.— **αὐγῆσ(ι)** δοτ.
ὄργαν.— **αὐγαί** ἀκτῖνες.— **ἴκελος** ὅμοιος.— **πήχυιος** μικρὸς (ἔσον ὁ πῆ-
χυς τῆς χειρός).— **εἰδότες οὔτε...** μὴ γνωρίζοντες, μὴ δοκιμάσαντες
(ἀκόμη), ἀπειροί.— **Κῆρες Μοῦραι**.— **τέλος γῆραος**, περίφρασις =
γῆρας, τὸ βαθύ γῆρας.— **ἀργαλέος**, πολύμοχθος, φρικτός.— **μίνυνθα**
(ἐπίρρ.) ἐπ' ὀλίγον ἔχει θέσιν κατηγρμ. εἰς τὸ **καρπὸς ἤβης**, ἀντὶ **μι-
νυνθάδιος**, ὀλιγοχρόνιος.— **κίδναμαι**, σκεδάννυμαι, ἐξαπλοῦμαι.

Στ. 9 - 16. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ ἀλλ' ὅταν πλέον.— **τέλος ὥρης**,

περίφρασις = ὥρα, ἡ ἡλικία.— παραμείβομαι παρέρχομαι.— τρυχοῦμαι κατατρύχομαι, ὑποφέρω.— ἔργα ἀποτελέσματα.— ἐπιδεῦομαι (ἰων.) = ἐπιδέομαι στεροῦμαι.— ἰμείρω ποθῶ.

β) Στ. 1. οἶά τε φύλλα σάν τὰ φύλλα, σάν τὰ ἄνθη· πρβλ. καὶ Ἰλ. Ζ., 146 - 149 «οἷη περ φύλλων γενεῆ τοιῆδε κοῖ ἀνδρῶν». κτλ.

Στ. 5. Κῆρες μέλαιναι (οἱ μαῦρες Μοῦρες), πρβλ. Καλλίνου σελ. 79.

Στ. 6. τέλος γήραος ἀργαλέου· ἡ μαῦρη μοῖρα τοῦ γήρατος παραστέκει πλησίον τῶν νέων ὡς φορικτὴ ἀπειλή· πρβλ. τὴν εἰκόνα τῆς ὥραίας νέας, ἡ ὁποία, ὅπως τὴν παριστάνει ὁ Γρυπάρης, εὔχεται νὰ ἔλθῃ ὁ θάνατος «σὲ ξανθοὺς κι ἀζάρωτους κροτάφους... γιατί μὲ πόνο στὰ βαριά τὰ χρόνια, δίχως πόθο, δίχως ἀγάπη, ἀσπρόμαλλη ὁ νοῦς γριὰ μὲ βλέπει...» («Φλώρα Μιράμπιλις»).

Στ. 7. ἡ δ' ἐτέρη θανάτιο· ἐννοεῖ τὸν πρόωρον θάνατον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τέλος γήραος.

Στ. 14. παίδων ἰμείρων κατὰ γῆς ἔρχεται εἰς Αἴδην· οἱ ἄτεκνοι φεύγουν ἀπὸ τὸν κόσμον μὲ πικρίαν διὰ τὸν ἀνεκπλήρωτὸν πόθον τοῦ νὰ ἴδουν καὶ νὰ χαροῦν τὰ παιδιὰ των : « Ἄν οἱ μαῦροι νὰ ζοῦμε ἄτεκνοι γέροι — ἐπρόσταξε αὐστηρὸ θέλημα θεῖο — τὸ χέρι ἐνὸς τ' ἄλλου ἄς βαστάῃ τὸ χέρι — ὡς νὰ τ' ἀκούσῃ ἀναίσθητο καὶ κρούο ». Μαρκοράς.

— Ποῖαι αἱ παρομοιώσεις, μεταφοραὶ, προσωποποιεῖαι εἰς τὸ ποίημα; Πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἀπαισιοδοξία τοῦ ποιητοῦ;

8 (2). Τὸ γῆρας.

α) Στ. 1 - 8. χροιή, τὸ δέριμα· κατ' ἐπέκτασιν = τὸ σῶμα.— ἄσπετος ἀνέκφραστος (ἀνείπωτος), ἐδῶ : ἄφθονος (ἀπεριγράπτως πολὺς).— πτοιῶμαι (ἰων.) = πτοοῦμαι, τρέμω.— ὀμηλικίης τῶν ὀμηλικῶν μου (δηλ. ὄλων τῶν νέων, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὴν ἡλικίαν μου).— ὀμῶς ὀμοίως.— πλέον ὠφρλεν εἶναι ἔπρεπε νὰ ἦτο μακροτέρας διαρκείας.— τιμήεσσα πολύτιμος.— ἀργαλέος, βλ. ἀνωτέρω στ. 6.— ἀτιμον ἀποκρουστικόν.— ὅ τ' (ὅ τε) τὸ ὅποιον (ἐκτός τῶν ἄλλων κακῶν, τὰ ὅποια φέρει).— ἄγνωστος ἀγνώριστος.— ἀμφιχύνομαι ξεχειλίζω, ἀπλώνομαι.

β) Οἱ ἕξ πρῶτοι στίχοι τοῦ ἀποσπάσματος ἀποδίδονται ὑπὸ τινῶν ἐκδοτῶν εἰς τὸν Θεόγγιν, μεταγενέστερον τοῦ Μιμνέρμου.

Στ. 6. ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτίχ' ὑπερκρέμαται· ἀπειλητικὸν τὸ γῆρας κρέμαται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τῶν νέων ὡς ἄλλη δαμόκλειος σπάθη.

Στ. 8. ἀμφιχυθέν, μετὰ φ ο ρ ἄ ἀπὸ τὸ γέμισμα τῆς ὑδρίας ὅπως βαθμιαίως τὸ νερὸ χυνόμενον ἐντὸς αὐτῆς ἀνέρχεται, ἕως ὅτου ξεχειλίζει καὶ περιχύνεται, ὁμοίως καὶ τὸ γῆρας ἔρχεται σιγὰ σιγὰ, ἕως ὅτου ἀπλώνεται τελείως ἐπάνω μας.

— Ποία ἢ διαφορὰ τῆς ποιήσεως τοῦ Μιμνέρμου ἀπὸ τῆς τῶν Τυρταίου καὶ Καλλίνου;

Σ Ο Λ Ω Ν

Ὁ μέγας νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν (639 - 559 π.Χ.), ὁ καταλεγόμενος μεταξὺ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, πλὴν τῆς μεγάλης πολιτικῆς δράσεώς του, ἠσχολήθη καὶ εἰς τὴν ποίησιν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔψαλλον τὰ ποιήματά του, ὅπως οἱ Σπαρτιαῖται τοὺς στίχους τοῦ Τυρταίου. Ὁ Πλάτων, ὁ ὁποῖος εἶχε προγόνους συγγενεῖς τοῦ Σόλωνος, τὸν ἐγκωμιάζει ὡς ποιητὴν.

Ἐκ τῶν ἐλεγείων τοῦ Σόλωνος περίφημος εἶναι ἡ «**Σαλαμῖς**», διὰ τῆς ὁποίας ἐξήγειρε τοὺς Ἀθηναίους εἰς ἀνάκτησιν τῆς «**ἱμερτῆς**» νήσου. Ἀτυχῶς ἐκ τῆς ἐλεγείας ταύτης μόνον ὀκτῶ στίχοι σφύζονται. Μακρότερα ἀποσπάσματα ἔχομεν ἀπὸ τὰς «**ὑποθήκας εἰς Ἀθηναίους**» καὶ τὰς «**ὑποθήκας εἰς ἑαυτόν**», αἱ ὁποῖαι εἶναι πολιτικαὶ ἐλεγεῖαι, ἐκφράζουσαι τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Ἐπὶ πλεόν σφύζονται καὶ ἀποσπάσματα ἄλλων ποιημάτων του.

9 (1). Σαλαμῖς.

α) **Στ. 1 - 2. ἱμερτὸς** περιπόθητος (**ἱμείρω**).— **κόσμον ἐπέων** (= **ἐπῶν**) κόσμημα ἐκ λόγων, ποιητικούς λόγους.— **ῶδὴν**, ἐπεξήγησις τοῦ **κόσμον ἐπέων** δηλαδὴ ᾄσμα, ποίημα.— **ἀγορῆ ἀγόρευσις**.— **τίθεμαι** θέτω ἐνώπιόν σας, προσφέρω.

Στ. 3 - 6. τότε ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει (ἐὰν δὲν ἀνακτηθῆ ἡ

Σαλαμῖς).— **φάτις** φήμη.— **Σαλαμιναφέρνης** (λέξις πεπλασμένη) ἀφέρνης, προδότης τῆς Σαλαμῖνος.

Στ. 7 - 8. περὶ ὑπέρ.— **ἴομεν**, ὑποτ. βουλευτικὴ = ἴομεν.— **ἀπωθοῦμαι**, ἀπομακρύνω ἀπ' ἑμαυτοῦ, ἀποβάλλω, ἀποπλύνω.

β) Σχετικῶς μὲ τὸ ποίημα τοῦτο ὁ Πλούταρχος (Σόλων, 8) λέγει: «Ἐλεγεία δὲ κρύφα συνθεῖς καὶ μελετήσας (Σόλων), ὥστε λέγειν ἀπὸ στόματος, ἐξεπήδησεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἄφνω πιλίδιον περιθήμενος· ὄχλου δὲ πολλοῦ συνδραμόντος ἀναβάς ἐπὶ τὸν τοῦ κήρυκος λίθον ἐν ᾧδῇ διεξῆλθε τὴν ἐλεγείαν, ἧς ἐστὶν ἀρχὴ «αὐτὸς κήρυξ κτλ.» (παραθέτει τοὺς δύο πρώτους στίχους καὶ συνεχίζει): «Τοῦτο τὸ ποίημα **Σαλαμῖς** ἐπιγέγραπται καὶ στίχων ἑκατὸν ἐστίν, χαριέντως πάνυ πεποιημένον». Πλὴν τῶν δύο πρώτων στίχων, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος, διέσωσεν ὁ Διογένης ὁ Λαέρτιος (I, 46) τοὺς στ. 3 - 8.

Στ. 2. κόσμον ἐπέων· ἀντὶ πεζῆς ἀγορεύσεως ἦλθον νὰ σᾶς ἀπαγγεῖλω περίκοσμον ὁμιλίαν (δηλ. ποίημα)· οἱ ἀρχαῖοι τὴν ποίησιν ἐθεώρουν ὡς λόγον μετὰ κόσμου πεποιημένον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἀπείριστον πεζὸν λόγον· σχετικῶς ὁ Ἰσοκράτης λέγει: «τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι».

Στ. 3. Φολέγανδρος καὶ Σίκινος· δύο μικραὶ καὶ ἄσημοι νῆσοι τῶν νοτίων Κυκλάδων, τὰς ὁποίας θὰ προετίμα ὡς πατρίδα του, λέγει ὁ ποιητής, ἀντὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἐὰν δὲν ἀνέκτων τὴν Σαλαμίνα.

Στ. 6. Σαλαμιναφέρνης, Σαλαμινοπροδότης. Ἡ δημιουργία νέων λέξεων διὰ τῆς παραγωγῆς καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς συνθέσεως εἶναι προνόμιον τῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως, ἀποδεικνύει δὲ τὸ εὐπλαστον καὶ τὴν ζωτικότητά τῆς γλώσσης μας ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου μέχρι σήμερον. Σχετικῶς ὁ ἀσχοληθεὶς μὲ τὴν ἀρχαίαν (ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν νέαν) ἐλληνικὴν ποίησιν Σ. Μενάρδος παρατηρεῖ: «τὸ θαυμασιώτερον εἶναι ἢ διὰ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν πάντων τῶν αἰώνων, ἐνδόξων καὶ ἀδόξων, μεγαλωνύμων καὶ ἀνωνύμων, διατήρησις τοῦ συνθετικοῦ χαρίσματος, τοῦ προνομίου τούτου τῆς μητρικῆς μας γλώσσης».

Στ. 6. χαλεπὸν τ' αἰσχος ἀπωσόμενοι· οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι συνοψίζοντες τὸ ὅλον νόημα εἶναι πιθανώτατα τὸ τέλος τῆς ἐλεγείας, ἢ ὁποία συνεκίνησε τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς ἠνάγκασε νὰ ἄρουν

τὸν περὶ Σαλαμῖνος περιοριστικὸν νόμον, ν' ἀναλάβουν τὴν ἐκστρατείαν καὶ ν' ἀποπλύνουν τὸ « χαλεπὸν αἴσχος » (600 π.Χ.).

10 (2). Ὑποθῆκαι εἰς Ἀθηναίους.

α) Στ. 1 - 4. κατὰ... αἶσαν καὶ... φρένας· αἶσα μοῖρα, θεία θέλησις.—τοῖη μεγάθυμος τόσον μεγαλόψυχος.—ἐπίσκοπος προστάτις.—ὄβριμοπάτηρ ἰσχυροῦ πατρός θυγάτηρ.—ὑπερθεν, δηλ. τῆς πόλεως.

Στ. 5 - 16 αὐτοὶ δὲ ἀλλ' αὐτοὶ (οἱ πολῦται)· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θεῖαν θέλησιν.—ἀφραδίησιν (ἀφραδέω) ἀπερισκεψία, ἀνοησία (δοτ. ὄργ.).—χρήμασι ὑπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ χρῆμα, ὑπὸ πλεονεξίας.—ἡγεμόνες τοῦ δήμου οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ δημοκρ. κόμματος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀστούς.—οἷσιν, ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἀστούς καὶ εἰς τοὺς ἡγεμόνας.—έτοῖμον (έστιν) εἶναι ἀναπότρεπτον.—ὑβρις ἀλαζονεία, ἀδιαλλαξία.—κατέχω συγκρατῶ.—κόρος ἢ μέχρι κόρου ἱκανοποίησις, ἀκόρεστοι ἀξιώσεις.—κοσμῶ διεξάγω κοσμίως.—δαιτὸς εὐφροσύνη εὐφρόσυνη συμπόσια.—ἀδίκαιοι ἔργμασι πειθόμενοι κινούμενοι, παρασυρόμενοι εἰς ἄδικα ἔργα.—κτέανον κτῆμα (κτάομαι).—ἐφ' ἀρπαγῇ μὲ ἀρπακτικὰς διαθέσεις, ἀπλήστως.—φυλάσσομαι φοβοῦμαι, σέβομαι.—θέμεθλα θεμέλια, βάσεις, θεσμοί.—τῷ χρόνῳ μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου.—πάντως ἐξ ἅπαντος (τῷ χρόνῳ πάντως = βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς).—ἦλθε, γνομ. ἀόρ.—ἀποτίνομαι ἐκδικοῦμαι, τιμωρῶ.

Στ. 17 - 22. τοῦτο, δηλ. τὸ ἀνωτέρω ἐκτεθέν, ἡ διαγωγὴ μας.—έρχεται ἐπέρχεται.—ἔλκος (κτγμ.) ὡς πληγὴ, ὡς συμφορά.—ἄφυκτος ἀφρευκτος, ἀναπόφρευκτος.—ἦλυθε (γνομ. ἀόρ.) = συνήθως μία τοιαύτη πόλις περιπίπτει.—εὐδοντα ἐν λανθάνουσῃ καταστάσει ὄντα, ἀποκοιμισμένον.—ἐπεγείρω ἀφυπνίζω, προκαλῶ.—ὤλεσεν, γνομ. ἀόρ.—πολλῶν ἔρατὴν ἡλικίαν πολλοὺς εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας των.—ἐκ δυσμενέων, ποητ. αἰτίον· δυσμενέες οἱ παλιόντες πρὸς ἀλλήλους ἐσωτερικοὶ ἀντίπαλοι.—πολυήρατος πολυπόθητος.—τρύχομαι κἀτατρύχομαι, φθείρομαι.—ἐν συνόδοις, ἐμπροθ. δοτ. ὄργαν. (σύννοδος = πολιτικὸς σύλλογος).—φίλαις, παράθεσις εἰς τὸ συνόδοις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀγαπηταί.—τοῖς ἀδικοῦσι = τοῖς φραύλοις.

Στ. 23 - 30. ἐν δήμῳ = ἐν τῇ πόλει.—στρέφομαι στροβιλίζομαι.—πενιχρὸς πένης, πτωχός,—πραθέντες, τοῦ πιπράσκω, πωλῶ (πωληθέντες ὡς δοῦλοι ἕνεκα χρεῶν).—ἀεικέλιος (α (στερ.) + εἰ-κελος) ἀνάρμοστος, ἐπονείδιστος.—στυγνὸς μισητός.—δημόσιον κακὸν τὸ γενικὸν κακὸν τῆς πόλεως.—ἔρχεται οἴκαδε ἐκάστῳ (δοτ. ἀντιχαρ.) εἰσχωρεῖ ἀπειλητικὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκάστου πολίτου.—αὐλίοι θύραι αἱ πρὸς τὴν αὐλὴν θύραι, ἢ ἐξώθυρα.—οὐκ ἐθέλουσι δὲν δύνανται.—ἔχω συγκρατῶ, ἐμποδιζώ.—ὑπέρθορον, γνωμ. ἄρ. τοῦ ὑπερθρώσκω ὑπερπηδῶ.—ἔρκος φράκτης.—εὖρε (γνωμ. ἄρ.) τὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ.—εἰ καί... ἦ = καὶ ἔάν ἦ.—φεύγων προσπαθῶν νὰ ἀποφύγῃ τὸ κακόν, δηλ. νὰ κρυφθῇ.—μυχὸς τὸ ἐνδότεον, τὸ βᾶθος.

Στ. 31 - 40. δυσνομίη κακὴ διοικήσις.—ἄρτιος ἀρμονικός.—πέδαι δεσμὰ περὶ τοὺς πόδας.—τραχέα τὰς τραχύτητας.—κόρος, βλ. στ. 9.—ἀμαυρῶ ταπεινῶνω.—αὐαίνω ξηραίνω.—ἄτη ἀπάτη, ἀμάρτημα.—φυόμενα (μετχ. χρον.) μόλις φυτρώνουν.—εὐθύνω ἰσάζω, ἐπανορθῶνω.—δίκας σκολιάς τὰς στρεψοδικίας (σκολιός = στραβός, λοξός· ἀντίθ. τοῦ εὐθύς).—ὑπερήφανα ἔργα ὑπεροπτικά ἐκδηλώσεις.—ἀργαλέος ὀλέθριος.—χόλος ὀργή.—ὑπ' αὐτῆς, δηλ. τῆς εὐνομίας.—πινυτός (πνέω) συνετός.

β) Ἡ ἐλεγεῖα αὕτη ἐποιήθη εἰς ἐποχὴν δεινῶν στάσεων, καθ' ἃς οἱ μὲν εὐπατρίδαι ἐζήτησαν νὰ κρατήσουν τὴν ἀπόλυτον κυριότητα τῆς γῆς καὶ τῆς πολιτείας, οἱ δὲ δημαγωγοὶ μὲ ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις ἐχρησιμοποιοῦν τὸν καταθλιβόμενον δῆμον, διὰ νὰ γίνουν τύραννοι.

Πιθανῶς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο δὲν εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος, διότι ἡ πρώτη πρότασις ἔχει τὸν σύνδεσμον δέ.

Στ. 4. Παλλὰς Ἀθηναίη χειράς ὑπερθεν ἔχει· τὰς χειράς της κρατεῖ ὑπεράνω τῆς πόλεως, σκέπει καὶ προστατεύει τὴν πόλιν. Αἱ Ἀθηναὶ εἶχον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀθηναῖς, ἡ ὁποία ἐλατρεύετο ὡς Πολιάς καὶ Πολιοῦχος, ἀφ' ἧς ἐνίκησε τὸν Ποσειδῶνα εἰς τὴν περὶ τῆς πόλεως ἔριν.

Στ. 14. σεμνὰ θέμεθλα Δίκης τὰ σεβαστὰ θεμέλια τῆς Δικαιοσύνης, αἱ ἀρχαὶ τοῦ Δικαίου. Ἡ Δίκη εἶναι π ρ ο σ ω π ο π ο ἰ ἡ σ ι ε τ ῆς δικαιοσύνης καὶ μαζί μὲ τὴν Εὐνομίαν καὶ τὴν Εἰρήνην ἐσχημάτιζον

ἀδελφικὴν τριάδα, ἐνῶ αἱ ἄλλαι ἀδελφαί των, αἱ Μοῦραι, ἀπετέλουν ἄλλο ἀδελφικὸν σύμπλεγμα.

Στ. 15. ἡ σιγῶσα σύνοιδε « ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα ».

Στ. 25. **πραθέντες·** πολλοὶ πένητες μὴ δυνάμενοι νὰ πληρώσουν τὰ χρέη των πρὸς τοὺς εὐπατρίδας ἐπωλοῦντο μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ὡς δοῦλοι, διότι εἶχον δανεισθῆ « ἐπὶ σώματι » τοῦτο τὸ κακὸν ἐθεράπευσεν ὁ Σόλων μὲ τὴν **σεισάχθειαν**.

Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς παρούσης ἐλεγείας; Συγκρίνατε τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς « δυσνομίας », στ. 17-30, πρὸς τὰ ἀγαθὰ τῆς « εὐνομίας » στ. 33-40.

11 (3). Ὑποθῆμαι εἰς ἑαυτόν.

α) **Στ. 1-2.** **ἀγλαὸς** λαμπρὸς (ἐκ τοῦ ἀγάλλω, ἄγαλμα).— **κλύω** ἀκούω, εἰσακούω.

Στ. 3-6. **ὄλβος** πλοῦτος.—**πρὸς τιнос** ἐκ μέρους κάποιου.— **δόξα** ὑπόληψις.— **εἶναι** (ἐνν. ὑποκ. μέ), ἐκ τοῦ **δοτε**.— **γλυκὺν ὤδε**, τόσον γλυκὺν, πολὺ γλυκὺν.— **αἰδοῖος**, σεβαστός.

Στ. 7-16. **ἰμείρω** ποθῶ.— **πεπαῖσθαι**, τοῦ πάομαι κτῶμαι.— **ἦλθε**, γνωμ. ἀόρ.— **πλοῦτον**, καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἀναφορ. **ὄν**, ἀντὶ πλοῦτος.— **παραγίγνεται** παραμένει.— **ἔμπεδος** σταθερός.— **νεάτος** νεώτατος, κατώτατος· « ἐκ νεάτου πυθμένος ἐς κορυφήν » (παροϊμιακὴ φρ.), ἀπὸ κάτω ἕως ἐπάνω, ὀλόκληρος.— **μετίωσιν**, τοῦ **μετέρχομαι** ἐπιδιώκω.— **ὑφ' ὕβριος** (τροπ.) ὑβριστικῶς, ἀδίκως.— **οὐ κατὰ κόσμον** ἀκόσμως, ὅχι ὅπως πρέπει.— **ἀδίκιοις** ἔργασιν πειθόμενος, βλ. ἀνωτέρω στ. 11.— **οὐκ ἐθέλων** (κατὰ προσωποπ.) βιαίως.— **ἀναμίσγεται** ἔρχεται ἀνάμεσα, ἐκσπᾶ.— **ἄτη** συμφορά.— **ἀρχὴ δέ**, δηλ. τῆς ἄτης.— **ἐξ ὀλίγου** ἀπὸ κάτι μικρόν.— **φλαῦρος** ἀσήμαντος.— **ἀνιερῆ τελευτᾶ** λαμβάνει ὀδυνηρὸν τέλος.— **δὴν ἐπὶ μακρὸν** (diu).— **ὑβριος ἔργα· ὑβρις** ἀδικία.

Στ. 17-32. **ἐφορᾶ τέλος** ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως ὄλων τῶν πραγμάτων, ρυθμίζει τὰ πάντα.— **ὥστε** ὅπως (ἡ ἀπόδοσις τῆς παρομοιώσεως εὐρίσκεται εἰς στ. 25).— **ἐξαπίνης**, εἰς τὸ **διεσχέδασε** (γνωμ. ἀόρ.).— **ἡρινὸς** ἑαρινός.— **ἀτρύγετος** ἀκαταπόνητος.— **γῆν**

κάτα, ἀναστροφή, ἀνά τὴν γῆν.— **δηώσας** ἐρημώσας.— **πυροφόρος** σιτοφόρος (ἢ φέρουσα πυρούς = σίτους).— **ἔδος** ἔδρα.— **αἰπὺς** ὑψηλὸς (**αἰπὺν οὐρανόν**, παράθεσις εἰς τὸ ἔδος).— **ἔθηκεν ἰδεῖν** ἔκαμε νὰ ἴδωμεν.— **ἠελίοιο μένος** (περίφρασις) = ἥλιος.— **πίων** εὐφορος.— **ἀτάρ = δέ**.— **τοιαύτη**, ἐδῶ ἢ ἀπόδοσις τῆς παρομοιωσεως.— **τίσις** τιμωρία, ἐκδίκησις.— **οὐδὲ = ἀλλ' οὐ**.— **ἔφ' ἐκάστῳ** (οὐδ.) διὰ κάθε (καχὸν) ἔργον.— **ὄξύχολος** ὄξύθυμος.— **διαμπερές** (ἐκ τοῦ **διὰ -ἀνά- πέρας**) πέρα ἕως πέρα, ἕως τὸ τέλος· ἐδῶ ἐπιτείνει τὸ **αἰεὶ**.— **ἀλιτρός** ἀμαρτωλός, ἄδικος (ἐκ τοῦ **ἀλιταίνω** = ἀμαρτάνω).— **ἔξεφάνη**, γνωμ. ἄορ.— **αὐτοὶ** (κτγμ. προσδ.) αὐτοὶ οἱ ἴδιοι.— **κίχη**, τοῦ **κιχάνω** καταφθάνω.— **μοῖρα θεῶν** ἢ ἐκ τῶν θεῶν τιμωρία.— **ἤλυθεν αὐτὶς** ἐπανερχεται (ἢ μοῖρα τῶν θεῶν).— **ἀναίτιος** ἀθῶος.— **γένος ἐξοπίσω** οἱ ἀπόγονοι.

β) **Στ. 1. Μνημοσύνη**· θεὰ τῆς μνήμης, μήτηρ τῶν Μουσῶν (πρβλ. Ἑσιόδ. Θεογ. 52). Ἡ Μνημοσύνη ἐκπροσωπεῖ τὴν μνήμην, ἀπαραίτητον ὄργανον τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ ἄσματος πρὸ τῆς εὐρέσεως τῆς γραφῆς.

Στ. 2. Μοῦσαι. Ἡ ἐπὶ κλησις τῶν Μουσῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ποιημάτων ἦτο συνήθης, διότι παρ' αὐτῶν ἐζήτουν οἱ ποιηταὶ τὴν ἔμπνευσιν (πρβλ. τοὺς πρῶτους στίχους τῆς Ὀδυσσεΐας καὶ τῆς Ἰλιάδος).

Κατὰ τὴν «Θεογονίαν» αἱ Μοῦσαι ἦσαν 9 τὸν ἀριθμὸν καὶ ὀνομάζοντο : *Κλειώ, Εὐτέρπη, Θάλεια, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Οὐρανία, Καλλιόπη*. Ἐκάστη τούτων ἐξεπροσώπει μίαν πνευματικὴν ἢ καλλιτεχνικὴν ἐκδήλωσιν, σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματός της. — **Πιερίδες**· ὀνομάσθησαν οὕτω ἐκ τῆς Πιερίας (χώρας πρὸς Β. τοῦ Ὀλύμπου), ὅπου ἰδιαίτερώς ἐλατρεύοντο.

Στ. 5. Κατὰ τὴν κρατοῦσαν τότε ἠθικὴν ἀντίληψιν, ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ εἶναι καλὸς πρὸς τοὺς φίλους καὶ κακὸς πρὸς τοὺς ἐχθρούς. (*Ποίαν γνώμην εἶχεν ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ ἀνταδικεῖν, ὅπως γνωρίζομεν ἀπὸ τὸν «Κρίτωνα» ; Τί ἐδίδαξεν ὁ Ἰ. Χριστὸς περὶ τῆς συμπεφορᾶς μας πρὸς τοὺς ἐχθρούς ;*)

Στ. 18 - 25. Εἰς τοὺς στίχους τούτους παρομοιοῦνται ἢ ἐκ τοῦ θεοῦ προερχομένη τιμωρία τῶν ἀδίκων πρὸς ἐαρινὴν θύελλαν. Αὕτη συνήθως εἶναι ὀρμητικὴ καὶ αἰφνιδία, ἐπέρχεται δὲ ἀνυπόπτως εἰς ἐποχὴν ἀν-

θήσεως καὶ εὐτυχίας τοῦ φυσικοῦ κόσμου. (Ποῖαι αἱ ὁμοιότητες μὲ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν ἠθικὸν κόσμον ;)

Στ. 27. αἰεὶ δ' οὐ ἐλέληθε διαμπερές· καὶ ἡμεῖς λέγομεν :
« Ὁ Θεὸς ἀργεῖ, ἀλλὰ δὲν λησμονεῖ ».

Στ. 31. ἀνάιτιοι ἔργα τίνουσιν ἢ παῖδες τούτων ἢ γένος ἐξοπίσω, δηλ. « ἀμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα ». Ἡ ἀντίληψις αὕτη περὶ τῆς τιμωρίας τῶν ἀπογόνων δι' ἀμαρτήματα, διὰ τὰ ὅποια οὗτοι εἶναι « ἀνάιτιοι », ἦτο γενικὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους λαούς· ἄλλωστε ἡ ἐπιστήμη καὶ σήμερον παραδέχεται τὴν λεγομένην κληρονομικὴν ἐπιβάρυνσιν τῶν ἀπογόνων (ἢ εὐθύνη ἄρα τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὰς πράξεις του ἐπεκτείνεται οὕτω σοβαρῶς, διότι αὗται βαρύνουν ὄχι μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπογόνους).

— Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Σόλωνος ;

Ξ Ε Ν Ο Φ Α Ν Η Σ

Ὁ Ξενοφάνης ἐγεννήθη περὶ τὸ 580 π.Χ. εἰς τὴν Κολοφῶνα. Ἐφημίσθη διὰ τὴν μεγάλην πολυμαθείαν του. Ἦτο φύλοσφος καὶ ποιητής. Περιερχόμενος τὴν Ἑλλάδα ἐψάλλε τὰ ποιήματά του, διὰ τῶν ὁποίων ἐκήρυττε θαρραλέως νέας ιδέας καὶ κατεφόρετο ἐναντίον τῆς πολυθείας. Τέλος ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἑλέαν τῆς κάτω Ἰταλίας, ὅπου ἔδρευσε τὴν περίφημον Ἐλεατικὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν, ἐκ τούτου δὲ ἐπωνομάσθη Ἐλεάτης. Ἀπέθανεν ἐκεῖ εἰς βαθὺ γῆρας περὶ τὸ 484.

Αἱ ιδέαι τοῦ Ξενοφάνους, τολμηραὶ διὰ τὴν ἐποχὴν του, δεικνύουν τὸ ἔξοχον πνεῦμά του. Δὲν ἐπεδοκίμαζεν ὅσα περὶ θεῶν ἔγραψαν ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος. Ἐκήρυττεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι εἷς, ἀγέννητος, ἀκίνητος, ὄχι ἀνθρωποειδής, τέλειος, τὰ πάντα διὰ τοῦ νοῦ κυβερνᾷ.

Ἐγραψε διδακτικὸν ἔπος « Περὶ φύσεως » καὶ ἐλεγείας, τῶν ὁποίων ἐσώθησαν ἀποσπάσματα.

12. Συμπόσιον.

α) **Στ. 1 - 12.** γάρ, ἐδῶ : ὄντως, ἀληθῶς (αἰτιολογεῖ τὰ κατωτέρω, στ. 13). — δὴ πλέον. — **ζάπεδον** δάπεδον. — **ἡ κύλιξι** τὸ ποτήριον. — ἀμριτιθεῖ περιβάλλει. — **ἄλλος**, δηλ. παῖς, δοῦλος. — **ὁ δ'** ἄλλος δὲ πάλιν. — **παρατείνω** προσφέρω (κατὰ σειρὰν). — **φιάλη** πλατὺ καὶ

ἀβαθὲς ποτήριον.— **κρητῆρ** (κρατῆρ), εὐρύχωρον ἀγγεῖον (ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ μεΐζις τοῦ οἴνου μετὰ τοῦ ὕδατος).— **μεστὸς εὐφροσύνης** (μεταφορικῶς) ἀκένωτος πηγὴ εὐθυμίας.— **ἔστηκε** ἴσασται ἀναμένων, προκλητικῶς.— **ἄλλος δ' οἶνος**, ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ κρατῆρι.— **προδώσειν**, δηλ. εἶναι ἀρκετὸς, ὥστε δὲν θὰ προδώσῃ τοὺς συμπτώτας ἐγκαταλείπων αὐτούς: ὁ ὅποιος διαλαλεῖ ὅτι δὲν θὰ ἐξαντληθῇ.— **μείλιχος** γλυκὺς.— **κέραμος** πήλινον ἀγγεῖον.— **ἄνθος ὀσδόμενος** ἀναδίδων ὀσμὴν ἄνθους, «μοσχομύριστος».— **ἐν μέσοισι** (ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ εὐρισκομένου) εἰς τὸ μέσον ἡμῶν.— **ἴησιν** ἀναπέμπει.— **πάρκεινται = παράκεινται** ἔχουν παρατεθῆ.— **γεραρὸς** σεβαστὸς, μεγαλοπρεπής.— **ἄχθομένη** κατάφορτος.— **πίων** παχὺς, πυκνός.— **ἄν = ἀνά**.— **πάντῃ** πρὸς ὅλας τὰς πλευράς.— **πετύκασται**, τοῦ **πυκάζομαι** ἔχω πυκνὸν κάλυμμα, σκεπάζομαι.— **μολπῆ** τραγοῦδι καὶ χορὸς.— **ἀμφίς** ὀλόγυρα.— **ἔχει** κατέχει, ἐπικρατεῖ.— **θαλίη** εὐθυμία.

Στ. 13 - 24. εὐφημος μῦθος εὐσεβῆς μυθολογικὴ διήγησις.— καθαρὸς λόγος ἐνάρετος, ἠθικὴ ἱστορικὴ διήγησις.— **σπείσαντας**, τοῦ **ρ. σπένδω** = προσφέρω σπονδὰς.— **εὐχομαι** προσεύχομαι, ζητῶ δι' εὐχῆς.— **πρήσσειν** πράττειν.— **ταῦτα = τοῦτο**, δηλ. τὸ εὐξασθαι...— **ὦν = οὖν**, ἐδῶ: ὄντως, ἀληθῶς.— **προχειρότερον** τὸ πρῶτον καθῆκον.— **οὐχ ὕβρις (ἔστι) πίνειν** δὲν εἶναι κακὸν νὰ πίνῃς (τόσον).— **ὀπόσον κέν... ἀφίκοιμο** ὅσον ἀρκεῖ διὰ νὰ δύνασαι νὰ φθάσῃς.— **ἔχων** πιωμένος.— **πρόπολος** θεράπων, ὑπηρέτης.— **μὴ πάνυ γηραλέος (ὦν)** ἐὰν δὲν εἶσαι πολὺ γέρων.— **αἰνεῖν**, (ἐκ τοῦ **χρῆ**) ὑποκ. **τινά, σέ**.— **ἔσθλα ἀναφαίνει = ἔσθλους λόγους ἀναφαίνει** ὁμιλεῖ καλά.— **πιῶν** (ἐναντιωμ. **μτχ.**) ἄν καὶ πιωμένος.— **ὥς οἱ μνημοσύνη (ἔστιν)**, ἐπεξήγησις (τοῦ **ἔσθλα ἀναφαίνει**) = ὅτι μέμνηται (τῆς ἀρετῆς).— **καὶ πόνος (ἔστιν) ἀμφ' ἀρετῆς** καὶ ἐργάζεται δι' αὐτὴν.— **διέπω** διηγοῦμαι, (τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ **χρῆ**).— **τῶν προτέρων**, ἐνν. ποιητῶν.— **σφεδανὸς** σφοδρὸς, βίαιος.— **χρηστὸν** χρήσιμον, ὠφέλιμον.— **ἀγαθὸν (ἔστι) ἔχειν (τινά) αἰέν** προμηθεῖην **θεῶν· ἔχω** προμηθεῖην ἔχω πρόνοιαν, σέβομαι.

β) Τὴν ἐλεγείαν τοῦ ψάλλει ὁ ποιητής, καθ' ὃν χρόνον ἐτοιμάζεται τὸ συμπόσιον (ὁ πότος). Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεσύροντο τὰ φαγητά, ἐκαθαρίζετο ἡ τράπεζα καὶ τὸ δάπεδον, οἱ δὲ κεκλημένοι ἐπλυνον τὰς χεῖ-

ρας και ἐστεφανώνοντο, ἐνῶ οἱ δοῦλοι ἔφερον τὸν οἶνον, τὰ ποτήρια καὶ τὰ ἐπιδόρπια. Τότε εἰς τῶν συμπολιτῶν ὠρίζετο ὡς ἀρχηγὸς τοῦ συμποσίου, καλούμενος βασιλεὺς ἢ συμποσίαρχος. Ἀφοῦ δὲ ἐγένετο ἡ σπονδὴ ὑπὸ τῶν δαιτυμόνων, ὁ συμποσίαρχος ἔδιδε τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ συμποσίου, διηύθυνεν αὐτὸ καὶ ἐφρόντιζε νὰ κρατῆται καλῆ διάθεσις μὲ ποικίλας παιδιάς, συζητήσεις, ἄσματα, μουσικὴν, χοροὺς κτλ. Εἰς τοιοῦτον συμπόσιον, ἐνῶ ἐτελοῦντο εἰσέτι αἱ ἐτοιμασίαι, ὁ ποιητὴς ψάλλει τοὺς στίχους τοῦ διδάσκων πῶς πρέπει οἱ «εὐφρονες ἄνδρες» νὰ τελοῦν τὰ συμπόσια.

Στ. 2. πλεκτοὺς στεφάνους· συνήθιζον οἱ ἀρχαῖοι νὰ στεφανώνωνται εἰς τὰ συμπόσια μὲ στεφάνους μύρτων καὶ ρόδων, διότι τὸ συμπόσιον ἐθεωρεῖτο ἱερὰ τελετὴ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Διόνυσου.

Στ. 3. εὐῶδες μύρον· συνήθιζον ἀκόμη νὰ ἀλείφωνται πρὸ τοῦ συμποσίου μὲ μύρον.— **ἐν φιάλῃ**· φιάλη ἦτο ἀγγεῖον ἀνοικτόν, ἀβαθές, χρησιμεῖον ὡς ποτήριον, μάλιστα δὲ εἰς σπονδάς καὶ χοάς.

Στ. 4. κρητῆρ· μέγα ἀγγεῖον μὲ εὐρὺ στόμιον, συνήθως πῆλινον ἢ χαλκοῦν (ἐνίοτε ὅμως καὶ ἀργυροῦν ἢ χρυσοῦν), ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀνεμείγνον οἶνον καὶ ὕδωρ, ἐκείθεν δὲ ἤντλουν καὶ ἔπινον· ἡ ἀνάμειξις τοῦ οἴνου ἐγένετο μὲ διπλασίαν ἢ τριπλασίαν ποσότητα ὕδατος, τὸ δὲ μέγεθος τοῦ κρατῆρος ἐξηρτᾶτο ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδαιτυμόνων.

Στ. 9. γεραρὴ τράπεζα· νοεῖται ἢ μετὰ τὸ δεῖπνον συμποσιακὴ τράπεζα, ἢ δευτέρα καλουμένη, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτίθεντο τὰ ἐπιδόρπια («ἄρτοι ξανθοί, τυρός, μέλι») κ.ἄ.).

Στ. 11. βωμός, ὁ κατὰ τὸ μέσον τῆς αἰθούσης κείμενος.

Στ. 13. θεόν, καθ' ἐνικὸν («εἰς Θεὸς μέγιστος»).

Στ. 14. εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις, δηλ. ὄχι μὲ βλασφήμους μύθους καὶ λόγους περὶ μαχῶν μεταξὺ Τιτάνων, Γιγάντων, Κενταύρων κτλ., ὡς ἐξηγεῖ κατωτέρω εἰς στ. 21-22.

Στ. 15. σπείσαντας δέ..., ἡ σπονδὴ ἐγένετο δι' ἀκράτου οἴνου χυνομένου εἰς τὰς φλόγας τοῦ βωμοῦ.

Στ. 18. οἶκαδ' ἄνευ προπόλου· τὸ νὰ μεταβῆ κανεὶς ἀπὸ τὸ συμπόσιον εἰς τὴν οἰκίαν του, χωρὶς νὰ ἔχη ἀνάγκην νὰ ὑποβαστάζεται

ὑπὸ ὑπηρέτου, ἐθεωρεῖτο δεῖγμα σωφροσύνης· μόνον εἰς τοὺς γέροντας ἐπετρέπετο ἢ χρῆσις ὑπηρέτου.

Στ. 21. Τιτᾶνες, Γίγαντες. Οὗτοι κατὰ τὴν παλαιὰν μυθολογίαν ἦσαν ρωμαλέα, πελώρια, καὶ πανίσχυρα ὄντα κινήσαντα συνεχεῖς ἐπαναστάσεις ἐναντίον τοῦ Οὐρανοῦ, τοῦ Κρόνου, τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων ἐπουρανίων θεῶν. Προφανῶς διὰ τῶν Τιτάνων καὶ Γιγάντων ὑπεδηλοῦντο αἱ βίαιαι καὶ ἀκαταδάμαστοι φυσικαὶ δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ἐπάλαιον διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ μετάπλασιν τοῦ κόσμου. Αἱ γιγαντομαχίαι καὶ τιτανομαχίαι ἦσαν προσφιλῆ θέματα τῆς ποιήσεως, τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς. Ὁ Ξενοφάνης ὅμως δὲν ἐπιδιοκίμαζει τὴν εἰς τὰ συμπόσια ἐξιστόρησιν τοιούτων μαχῶν καὶ ἐπαναστάσεων μεταξὺ τῶν θεῶν καὶ θεωρεῖ ἀσέβειαν τὴν πίστιν εἰς τοιούτους μύθους.

Στ. 22. Κένταυροι. Οὗτοι ἦσαν ἄγριος Θεσσαλικὸς λαὸς οἰκῶν περὶ τὸ Πήλιον καὶ τὴν Ὀσσαν, ἔμπειρος εἰς τὴν ἵππασίαν, δι' ὃ ἐφανατάζοντο αὐτοὺς ὡς ἵππους μὲν κάτω, ἄνδρας δὲ ἄνω.

Ὁ Ξενοφάνης θεωρεῖ ἀνάξιον σωφρόνων ἀνδρῶν τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἀγρίων πράξεων ἑνὸς τοιούτου λαοῦ.

—*Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ξενοφάνους; Ποῖον πνεῦμα τὸν διέπει ἀκόμη καὶ κατὰ τὰς ὥρας ἑνὸς ἐθιύμου συμποσίου;*

Θ Ε Ο Γ Ν Ι Σ

Θέογνις ὁ Μεγαρεὺς (550 - 500 π.Χ.) θεωρεῖται κατ' ἐξοχὴν **γνωμικός** ποιητής, διότι αἱ ἐλεγείαι του περιέχουν ἐν ἀφθονίᾳ γνώμας πολιτικὰς καὶ ἠθικὰς. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ποιητοῦ ἡ πατρίς του καὶ ὅλαι αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις ἐκλυδωνίζοντο ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν ταραχῶν μεταξὺ τῶν εὐπατριδῶν καὶ τοῦ δήμου. Ὁ Θέογνις εἶχεν ἀναμειχθῆ ζωνηρῶς εἰς τοὺς πολιτικούς ἀνταγωνισμοὺς ταχθεὶς ὑπὲρ τῶν ἀριστοκρατικῶν καὶ μετὰ πάθους ἀποκρούσας τὴν ἐπικράτησιν τοῦ δήμου, τὸν ὁποῖον ἐβλεπε νὰ ἄγεται καὶ νὰ φέρεται ἀπὸ τῶν δημαγωγῶν. Ἐπικρατήσαντος τοῦ δήμου ἐξωρίσθη καὶ ἐπὶ μακρὸν περιεπλανήθη μακρὰν τῆς πατρίδος του.

Βραδύτερον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του ὑποκύψας εἰς τὸ νέον καθεστῶς. Δὲν ἐπαυσεν ὅμως νὰ ἐκδηλώνῃ τὰ ἀριστοκρατικά του φρονήματα, τὰ ὁποῖα ἐκφράζονται τολμηρῶς εἰς τὰς ἐλεγείας του. Παρ' ὅλα

ταῦτα, ἐπειδὴ πολλοὶ στίχοι τοῦ διδάσκουν τὴν ἀρετὴν, ἀνεγινώσκοντο παρὰ πάντων καὶ βραδύτερον εἰσῆχθησαν εἰς τὰ σχολεῖα. Ἐκ τῶν ἐλεγείων τοῦ σφύζονται 1400 περίπου στίχοι. Εἶναι ὅμως οὗτοι ἄθροισμα διαφόρων ἀποσπασμάτων χωρὶς ἐσωτερικὴν συνοχὴν. Οἱ περισσότεροι τούτων ἀπευθύνονται πρὸς Κύρνον Πολυπαῖδην, ἀριστοκρατικὸν νέον Μεγαρέα, τὸν ὁποῖον ὁ ποιητὴς, ὡς πατὴρ διδάσκων, ζητεῖ νὰ καταστήσῃ ἀγαθὸν κατὰ τὴν ἀριστοκρατικὴν ἀντίληψιν.

13 (1). Εἰς Ἀπόλλωνα.

α) Στ. 1-4. ὦ ἄνα, ποιητ. κλητ. τοῦ ἄναξ.—σεῖο = σοῦ.—λήσσομαι, μέλλ. τοῦ (ἐπι)λανθάνομαι = λησμονῶ.—κλυῖθι, προστ. τοῦ κλύω εἰσακούω.

Στ. 5-10. πότνια σεβαστή.—ράδινης χερσίν (δοτ. ὄργ.)· ῥαδινὸς εὐλύγιστος, λεπτοφυής, κομψός.—τροχοειδὴς στρογγυλός.—ἀπειρεσίη κυκλική.—ἀμβρόσιος θεῖος.—γῆθησε, τοῦ γηθέω χαίρω.—ἡ ἄλς (γεν. τῆς ἄλός) ἡ θάλασσα, (ἐνῶ ὁ ἄλς τὸ ἄλατι).—πολιδὸς ὑπόλευκος·

β) Στ. 1. Λητοῦς υἱέ, Διὸς τέκος. Ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις ἦσαν δίδυμα τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. Ὅπως ὁ Ἀπόλλων εἶναι ὁ Φοῖβος (ὁ λάμπων), οὕτω καὶ ἡ ἀδελφὴ του, εἶναι ἡ Φοῖβη (ἡ λάμπουσα). Συμβολίζουσι τὸ οὐράνιον φῶς, ὁ μὲν ἀδελφὸς ὡς ἥλιος, αὐτὴ δὲ ὡς σελήνη. Διὰ τὴν γέννησίν των μυθολογεῖται, ὅτι ἡ Λητώ καταληφθεῖσα ὑπὸ ὠδίνων ἤλθεν εἰς Δῆλον καὶ κρατηθεῖσα ἀπὸ τὸν ἱερὸν φοῖνικα ἐγέννησε τὰ δύο τέκνα της παρὰ τὴν στρογγύλην λίμνην, ΒΑ τοῦ ἐν Δῆλῳ ἱεροῦ.

Ὁ Ἀπόλλων ἐθεωρεῖτο προστάτης τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς (κιθαρῳδός, Μουσηγέτης). Διὰ τοῦτο ἐδῶ ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειάν του.

Στ. 5. Φοῖβε· ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος σημαῖνον τὸν λάμποντα, τὸν φωτεινὸν (ἐκ τοῦ φάος, φῶς, φῶς).

Στ. 8. Δῆλος ἀπειρεσίη· ὀνομάζεται ἀπειρεσίη, ὡς μὴ ἔχουσα πέρατα, διότι εἶναι κυκλική.

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΚΥΡΝΟΝ

14 (2). I. Οὐδὲν φίλτερον πάτρης.

α) Στ. 1-6. Εὐρώτα (γενικὴ δωρ.)—δονακοτρόφος ὁ τρέφων

δόνακας (καλάμους).—**ἐφίλειον** (ἰων.)=ἐφίλιον· φιλέω φιλοξενῶ.—**ἐπέρχομαι** ἐπισκέπτομαι.—**οὔτις μοι τέρψις...** ἐκείνων (γεν. ὑποκειμ.) καθόλου δὲν μὲ ἔτερπον αἱ περιποιήσεις ἐκεῖναι.—**οὕτως φίλτερον** τόσον πολὺ ἀγαπητόν.—**ἄρ(α)** ἀληθῶς λοιπόν.

β) **Στ. 1.** ἤλθον... ἀγλαὸν ἄστν. Κατὰ τὸν πλάνητα βίον τοῦ ἐξοριστοῦ ὁ Θεόγνις περιῆλθε πολλοὺς τόπους (ἐδῶ ἀναφέρει τὴν Σικελίαν, τὴν Εὐβοίαν, τὴν Σπάρτην). Εἶδεν ἐκεῖ ὠραῖα καὶ εὐχάριστα πράγματα, εὖρε φιλοξενίαν κτλ. Ἄλλ' ὅμως ἡ ψυχὴ του ἐπέτα πρὸς τὴν πατρίδα του.

Ἄλλ' ὅμως ἡ ψυχὴ του ἐπέτα πρὸς τὴν πατρίδα του. Ὁ Κάλβος ἐκφράζει παρόμοια συναισθήματα εἰς τὸν «Φιλόπατρι», ὅταν λέγῃ διὰ τὴν πατρίδα του: «*Ποτὲ δὲν σὲ λησμόνησα — ποτέ· καὶ ἡ τύχη μ' ἔσρωψε — μακρὰν ἀπὸ σέ· μὲ εἶδε — τὸ πέμπτον τοῦ αἰῶνος — εἰς ξένα ἔθνη. — Ἄλλὰ εὐτυχῆς ἢ δύστηνος — ὅταν τὸ φῶς ἐπλούτει — τὰ βονὰ καὶ τὰ κύματα — σὲ ἐμπρὸς τῶν ὀφθαλμῶν μου — πάντοτε εἶχον...*» «*εἶναι γλυκὲς ὁ θάνατος — μόνον ὅταν κοιμώμεθα — εἰς τὴν πατρίδα*» Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας ι, 27 : «*οὔτοι ἔγωγε ἤς γαίης δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ιδέσθαι*».

15 (3). II. Ἦν δὲ κακοῖσι συμμίσγης...

α) **Στ. 1 - 8.** ἴσθι, προστ. τοῦ οἶδα.—προσομιλῶ συναναστρέφομαι.—**ἔχομαι** κρατοῦμαι, προσκολλῶμαι.—**τὸν ἐόντα** ὃν ἐκ φύσεως ἔχεις.—**συντίθεμαι** συνάπτω.—**ἔπη δύσφημα** βλασφημία.—**ἔλπομαι** ἐλπίζω, νομίζω.—**ἔτυμος** ἀληθής, σωστός.

β) **Στ. 5.** Ὁ κακὸς δὲν γεννᾶται κακός· εἶναι ἡ θεωρία, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι χάρτης ἀγγραφός (tabula rasa). Τὸ περιβάλλον θὰ ἐπιδράσῃ ἐπ' αὐτοῦ, διὰ νὰ γίνῃ κακὸς ἢ καλός. Κάτι παρόμοιον εἶπεν ἀργότερον ὁ Σωκράτης : «*οὐδεὶς ἐκὼν κακός*».

16 (4) III. Ὁ διπρόσωπος φίλος

α) **Στ. 1 - 8.** εἴ τις ἐπαινέσῃ· τὸ εἰ μὲ ὑποτακτ. ποιητικόν.—**ὄσον ὀρώης (αὐτόν)** ἐφ' ὅσον εὐρίσκεται ἐνώπιόν σου.—**νοσφίζομαι** ἀπομακρύνομαι (ἐκ τοῦ νόσφι χωριστά, μακρὰν).—**ἄλλη** (τοπ.) εἰς ἄλλο μέρος.—**ἴησι**, γ' ἐν. ὑποτ. τοῦ ἴημι ἐκβάλλω, ἀπολύω (: ἴημι γλῶσσαν κακὴν = κακολογῶ).—**τοι** βεβαίως, ἀληθῶς.—**ἐταῖρος ἀνὴρ** σύντροφος.—**φίλος οὔτι μάλ' ἐσθλός (ἔστι)** δὲν εἶναι διόλου

πολύ καλὸς φίλος.—**ὅς κ' εἶπη** = **ὅς ἂν εἶπη**. — **λώϊα** (συγκρ. τοῦ **ἀγαθός**, ἐδῶ ἄνευ συγκρίσεως) εὐάρεστα.—**γιγνώσκων**, ἐναντ. μτχ.—**βαρὺς ὀργήν** ἐπίμονος εἰς τὴν ὀργήν του. — **καί** (ἐπιδοτ.) ἔστω **καί**.— **φέρω ὑποφέρω**, ἀνέχομαι.— **ἀντὶ κασιγνήτου** ὡς ἀδελφός.— **φράζομαι** σκέπτομαι.— **ἐξοπίσω** εἰς τὸ μέλλον.

β) **Στ. 1.** εἰς **τις ἐπαινέση σε**· οἱ πρὸς κολακείαν ἐπαινοῦντες φίλοι δὲν εἶναι πιστοί, λέγει καὶ ὁ Ἰσοκράτης : «πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς ἅπαν ὅτι ἂν λέγῃς ἢ ποιῆς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἀμαρτανόμενοις ἐπιτιμῶντας» (Πρὸς Νικοκλέα, 28).

Στ. 6. **φέρει**· ἡ ἀνοχὴ τῆς ὀργῆς τοῦ φίλου εἶναι ὁ καλύτερος σωφρονισμὸς του. Καὶ ἐπὶ τούτου ὁ Ἰσοκράτης λέγει : «ὀμιλητικὸς δ' ἔσει... μὴ πρὸς τὰς τῶν πλησιαζόντων ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μηδ' ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἴκων, πεπαυμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων» (Πρὸς Δημόνικον, 31).

17 (5). IV. Εἰλικρινεία.

α) **Στ. 1 - 6.** **στέργω ἀγαπῶ**. — **νόον δ' ἔχε** (ἐνν. ἄλλον) **καὶ φρένας ἄλλας** καὶ ἄλλα νὰ σκέπτεσαι μὲ τὸν νοῦν σου.—**πιστός**, ἐδῶ : εἰλικρινής. — **καθαρός** ἄδολος. — **θέμενος** ἐπιδεικνύων. — **ἀποειπών**, τοῦ **ἀπόφημι** διακηρύττω διαρρήδην (λέγω κάτι καθαρά καὶ ξάστερα).— **ἐχθαίρω** μισῶ.— **νεῖκος** ἔρις, ἔχθρα.— **αἰίρω** ἐγείρω, σηκῶ.— **ἀμφαδίην** ἀναφανδόν, δημοσίᾳ.— **δίχ' ἔχει νόον** εἶναι βίβουλος.— **μιῆ γλώσση** ἐνῶ ἔχει μίαν γλῶσσαν.— **δειλός** (ἐνν. ἐστὶ) φαῦλος, πρόστυχος.— **βέλτερος** προτιμότερος.— **ὦν**, ὑποθετικὴ μτχ.

β) **Στ. 6.** **Κύρνε**· ὅλαι αἱ συμβουλαὶ τῶν παρατιθεμένων ἀποσπασμάτων ἀπευθύνονται, ὡς ἐλέχθη εἰς τὸν νεαρὸν Κύρνον, τὸν Πολυπαῖδην (βλ. ἀνωτέρω εἰς βιογρ. Θεόγνιδος.).

18 (6). V. Σπάνιος ὁ πιστὸς φίλος.

α) **Στ. 1 - 8.** **παῦρος** ὀλίγος (parvus, paulus).— **ὁμόφρονα θυμὸν** τὴν αὐτὴν γνώμην; ὁμόλογον διάθεσιν.— **τῶν ἀγαθῶν, τῶν κακῶν** (οὐδ.) τῆς εὐτυχίας, τῆς δυστυχίας (τῶν φίλων).— **οὐ χ' εὐροίς** = **οὐκ ἂν εὐροίς**.— **δίζημαι** ἀναζητῶ (ἢ μτχ. ὑποθ.).— **ἐπὶ πάντας**

ἀνθρώπους καθ' ὅλον τὸν κόσμον.—οὓς, ἀναφ. συμπερ.—ὥστε τούτους.—μή... ἄγοι νὰ μὴ ἤθελε περιλάβει (εἶναι δηλ. ὀλιγώτεροι ἀπὸ ὅσους ἤμπορεῖ νὰ περιλάβῃ ἓνα πλοῦτον).—οἷσιν ἐπὶ γλώσση (σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος) = ὦν ἐπὶ γλώσση κτλ.—αἰσχρὸν χρῆμα ἐπι (ἀναστροφή) = ἐπὶ αἰσχρὸν χρῆμα.

β) **Στ. 1. Πολυπαῖδη**· πατρωνυμικὸν ἐκ τοῦ Πολυπαῖς, -ιδος (πολυπάμων = πολυκτῆμων).

Στ. 4. Ἴσον τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν μετέχειν. Πολλοὶ ἄνθρωποι συμμετέχουν μὲν τῆς εὐτυχίας τῶν φίλων των, δὲν συμμερίζονται ὅμως καὶ τὴν δυστυχίαν αὐτῶν, ἀλλὰ... «ὁ καλὸς ὁ φίλος στήν ἀνάγκη φαίνεται».

Ἄλλ' ἐνίοτε τινὲς μετέχουν μὲν τῆς δυστυχίας τῶν ἄλλων, ὅχι ὅμως καὶ τῆς εὐτυχίας των, κινούμενοι ἐκ φθόνου.—Ὁ Ἴσοκράτης συμβουλεύει νὰ ἐκλέγωμεν ὡς φίλους «μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας».

(Πρὸς Δημόνικον, 26).

10 (7). VI. Ἡ πενία.

Στ. 1 - 4. τοι βεβαίως.—**θυμοφθόρος** ὁ κατατρώγων τὴν καρδίαν, ὁ καταστρεπτικὸς.—**ἀχρημοσύνη** στέρσις, ἔλλειψις.—**οὐλόμενος** (μτχ. ἀόρ. β' τοῦ ἄλλυμαι) κατηραμένος.—**προφέρω** ὄνειδίζω.—**τάλαντον** ἡ ζυγαριὰ (τῆς τύχης).—**ἐπιρρέπω** κάμνω νὰ κλίνη.—**ἄλλοτε ἄλλως**, ἄλλοτε πρὸς τὰ ἐδῶ καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰ ἐκεῖ.

20 (8). VII. Ἡ Ἐλπίς.

α) **Στ. 1 - 10. ἄλλοι δέ**, ἐνν. θεοί.—**ἐκπρολιπόντες**, ἐγκαταλιπόντες, (ἐνν. τοὺς ἀνθρώπους).—**Οὐλυμπόνδε**, εἰς τὸ ἔβαν: ἐπήγαν εἰς τὸν Ὀλυμπον.—**φθίνω** (καὶ **φθίνομαι**) ἐκλείπω σιγὰ σιγὰ, σβήνω.—**θέμιστες νόμοι**, δικαιοσύνη.—**ὄφρα τις ζῶει** ἐν ὅσῳ ζῆ κανεῖς.—**εὐσεβέω** περὶ θεοῦ σέβομαι τοὺς θεοὺς.—**Ἐλπίδα προσμενέτω** (μεταφορ.) ἄς μὲνη πλησίον τῆς Ἐλπίδος, ἄς μὴ χάνῃ τὴν ἐλπίδα.—**εὐχόμενος** (χρον.) προσευχόμενος.—**ἀγλαὸς** θαυμαστός, ἐξαιρετός.—**μηρία**, δηλ. τῶν θυσιαζομένων ζώων.—**πύματος** τελευταῖος.

β) **Στ. 1. Ἐλπίς.** Ὁ ποιητὴς προσωποποιῶν τὴν ἐλπίδα ἀναφέρεται εἰς τὸν γνωστὸν μῦθον τῆς Πανδώρας, ἡ ὁποία ἐστάλη ὑπὸ τοῦ

Διὸς διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, διότι εἶχον λάβει παρὰ τοῦ Προμηθέως τὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κλαπέν πῦρ. Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Πανδώρα κομίζουσα κεκλεισμένον πίθον πλήρη ἀγαθῶν ἔγινε δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Ἐπιμηθέως παρὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀδελφοῦ του Προμηθέως· ὅταν δὲ ἠνοιχθῆ ὁ πίθος, ἔφυγαν ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἐπέταξαν πρὸς τὸν οὐρανόν, πλὴν τῆς Ἐλπίδος, τὴν ὁποίαν ἐπρόλαβεν ὁ Ἐπιμηθεὺς νὰ κλείσῃ ἐντὸς τοῦ πίθου. Αὕτῃ λοιπὸν ἀπέμεινε ἕκτοτε μόνῃ παρήγορος διὰ τοὺς ἀνθρώπους θεά. Προφανῶς ὁ ποιητὴς συνθέτων τοὺς στίχους του ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ὑποδηλοῦ τὴν κατέχουσαν αὐτὸν ἐλπίδα τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν πατρίδα· ἦτο αὕτῃ τὸ μόνον ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον τοῦ ἀπέμεινε.

Στ. 3. Πίστις, προσωποποιεῖ τὴν ἀμοιβαίαν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐμπιστοσύνην.

Στ. 4. Σωφροσύνη, προσωποποιεῖ τὴν μετριοπαθῆ φρόνησιν.— **Χάριτες**· δι' αὐτῶν προσωποποιεῖ ὁ ποιητὴς τὰς ἠθικὰς ἀρετὰς τῶν ἀνθρώπων. Αἱ Χάριτες ἦσαν κατὰ τὴν μυθολογίαν τρεῖς ἀδελφαί, (*Ἄγλαΐα, Εὐφροσύνη, Θαλία*), ἡλικακὰ θεότητες ἀντιπροσωπεύουσαι πᾶν τὸ ὥραϊον καὶ τὸ λαμπρὸν εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὴν ζωὴν.

— *Ἡ προσωποποιία εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὰς τέχνας εἶναι συγχρῆ.* Ἀναφέρατε παραδείγματα.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΪΟΣ)

Σιμωνίδης ὁ Κεῖος πλὴν τῶν ἐξόχων χορικῶν ποιημάτων του ἔγραψε καὶ ἐλεγείας καὶ ἐπιγράμματα. Ἀπὸ τὰς ἐλεγείας του ἐσώθη τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα, τὸ ὁποῖον περιέχει συμβουλὰς πρὸς νεανίαν. (Βλέπε εἰς τὸ τμήμα τῆς «Χορικῆς ποιήσεως» βιογραφικὴν εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ ποιητοῦ, σελ. 131).

21. Ὑποθῆκαι εἰς νέον.

α) **Στ. 1 - 6. χρῆμα** πρᾶγμα. — **ἐμπεδος** σταθερός, ἀναλλοίωτος.— **Χῖος ἀνὴρ**, δηλ. ὁ Ὅμηρος. — **γενεὴ** φύσις, ζωὴ.— **παῦρος** ὀλίγος.— **οὔας** (γεν. οὔατος) οὔς· **οὔασι δέχομαι** = ἀκούω.— **ἐγκατατίθεμαι** στέρνοις ἐναποθέτω εἰς τὴν καρδίαν μου.

Στ. 7 - 10. ὄφρα τις ἔχη ἐν ὄσφ ἔχει.— **πολυήρατος** περιπόθητος, πολυθέλητος.— **κοῦφος** θυμὸς ἐλαφρὸς νοῦς.— **ἀτέλεστος** ἀνεκτέλεστος, ἀπραγματοποιήτος· **πόλλ' ἀτέλεστα** νοεῖ συλλαμβά-

νει πολλά ἀπραγματοποίητα ὄνειρα.— ἔλπις πρόβλεψις. — φροντίς σκέψις. — κάματος νόσος.

Στ. 1 - 14. νήπιοι ἀνόητοι. — οἷς = οὔτοι, οἷς. — ταύτη κείται νόος σκέπτονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.—βιότου ποτὶ τέρμα ὡς πρὸς τὰ ὅρια τῆς ζωῆς.— τλῆθι (προστ. ἀχρήστου ρ., τοῦ ὁποίου πρκ. τέτληκα, ἀόρ. ἔτλην) τόλμησον· ψυχή τλῆθι δεῖξε τὴν ψυχικήν σου δύναμιν.— χαριζόμενος προσφέρων (εἰς τοὺς ἄλλους).— τῶν ἀγαθῶν (γεν. διαivr. οὐδ.) ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ σου.

β) **Στ. 2.** Χῖος ἀνὴρ λέγεται ὁ Ὀμηρος, διότι ἡ Χίος ἔθεωρεῖτο πατρίς του (ἂν καὶ πολλοὶ πόλεις ἐρίζουσι περὶ αὐτοῦ).

Στ. 3. οἴη περ φύλλων γενεή· εἶναι στίχος ἐκ τῆς Ἰλιάδος Ζ, 146 (πρβλ. Μιμνέρμου «Ἡ νεότης» 7,1).

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

Ὁ Σιμωνίδης εἶναι κυρίως χορικός ποιητής, ἔγραψεν ὅμως καὶ πολλὰ ἐπιγράμματα μετ' ἐξαιρετικῆς τέχνης. (Βλέπε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ τμήμα τῆς «Χορικῆς ποιήσεως», σελ. 131).

22 (1). Εἰς τοὺς Μαραθωνομάχους Ἀθηναίους (490 π.Χ.).

α) προμαχῶ τινος μάχομαι ὑπέρ τινος.— χρυσοφόρος φορτωμένος με χρυσάφια.— ἐστόρεσαν κετέβαλον, κατενίκησαν (τοῦ ἀχρήστ. στορέννυμι).

β) Χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐπιγράμματος εἶναι ἡ βραχυλογία καὶ ἡ ἐκφραστικὴ δύναμις. Δύο ἢ τέσσαρες τὸ πολὺ στίχοι εἶναι τὸ κανονικὸν καὶ σύνηθες μῆκος αὐτοῦ. Εἰς τὸ παρὸν ἐπίγραμμα ὁ Σιμωνίδης διὰ δύο στίχων ἐπέτυχε νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἔνδοξον ἀγῶνα τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Μήδους, δηλῶν τὸν τόπον, τὸν τρόπον καὶ τὸ ἀποτέλεσμα.

Λέγει χρυσοφόρους τοὺς Μήδους, διότι ἐφόρουσαν χρυσὰ κοσμήματα (ψέλια, στρεπτοὺς κτλ.) κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν.

23 (2). Εἰς Θερμοπύλας (480 π.Χ.).

α) τῆδε ἐδῶ, (δηλ. εἰς τὰς Θερμοπύλας).— τέτορες δωρ. τύπος ἀντὶ τέσσαρες.

β) Τὸ ἐπίγραμμα ἦτο ἐπὶ στήλης στηθείσης ἐπὶ τόπου, ἀναφέρεται

δὲ εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ὀλίγων χιλιάδων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι μετὰ τῶν τριακοσίων τοῦ Λεωνίδου κατέλαβον τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν, διὰ τὸ νὰ ἐμποδίσουν τὴν διάβασιν τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἀνερχομένου εἰς τρία ἑκατομύρια ἀνδρῶν. Μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Ἐφιάλτου παρέμειναν ἐκεῖ οἱ τριακόσιοι Σπαρτιάται, διὰ τοὺς ὁποίους ἐγράφη τὸ κατωτέρω.

23 (3). Ἐπιτύμβιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις (480 π.Χ.).

α) (**ξείν(ε)**) = ξένη. — **ἀγγέλλειν**, ἀπαρέμφ. ἀντὶ προστακτικῆς = ἀγγελλε. — **τῆδε** ἐδῶ (δηλ. εἰς τὰς Θερμοπύλας). — **ῥῆμα** ρητὴ διαταγή.

β) Ἡ ρητὴ διαταγή, ἣ ὅποια ἴσχυε πάντοτε διὰ τοὺς Σπαρτιάτας ἦτο τὸ νὰ μὴ ὑποχωροῦν ποτὲ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ πίπτουν μέχρις ἐνός. Τὸ **πειθόμενοι** δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναγκαστικότητος, ἀλλὰ τῆς ἀνεπιφυλάκτου καὶ ὀλοψύχου ἀποδοχῆς τῶν κελευσμάτων τῆς πατρίδος καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸν πατροπαράδοτον νόμον. Τὸ ἐπίγραμμα εἶχεν ἀναγραφῆ ἐπὶ τοῦ τύμβου τῶν πεσόντων καὶ κατέστη περιώνυμον.

25 (4). Εἰς τοὺς πεσόντας μετὰ Λεωνίδου (480 π.Χ.).

α) **εὐκλέας** εὐκλεεῖς, ἐνδόξους (κτγρμ. εἰς τὸ ἐννοούμενον **τούςδε**, τοῦτους, οἱ...). — **αἶα** γῆ (ἄλλος τύπος τοῦ **γαῖα**). — **κέκευθε** (πρκ. με σημ. ἐνεστ. τοῦ **κεύθω**) κρύπτει, καλύπτει. — **σεῖο** σοῦ. — **εὐρύχωρος** εὐρύχωρος, μεγάλη. — **πλείστων δῆ** κλπ., ἡ σειρά: **δεξάμενοι πολέμῳ σθένος πλείστων τόξων** κλπ., ὑπομείναντες ἐν πολέμῳ τὴν δύναμιν κλπ. — **Μηδείων** Μηδικῶν, τῶν Μήδων.

β) Τοῦτο εἶναι ἄλλο ἐπίγραμμα ἀφιερωμένον εἰς τὸν Λεωνίδα, ὡς ἀρχηγὸν τῶν 300. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 δίστιχα ἐλεγειακά.

26 (5). Εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Σαλαμῖνι Κορινθίους (480 π.Χ.).

α) **ναίω** κατοικῶ. — **ἄμ(ε)** ἡμᾶς, δωρ. (ὄνομ. **ἄμες**). — **ἔχει** κατέχει, κρατεῖ. — **ῥυσάμεθα** (ἀόρ. ἀναύξ.) τοῦ **ῥύομαι** ὑπερασπίζω, σφάζω.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εὐρέθη εἰς Ἀμπελάκιον τῆς Σαλαμῖνος. Ἀναφέρεται εἰς τὴν συμβολὴν τῶν Κορινθίων, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ἀδείμαντον διεκρίθησαν κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, παρὰ τὰς προηγουμένας διαφωνίας των πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Στ. 1. εὐδρον, διὰ τὰ ἀφθονα ὕδατα τῆς Κορίνθου.

Στ. 2. Αϊαντος νᾶσος Σαλαμίς, διότι τῆς Σαλαμῖνος εἶχε βασιλεύσει κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ὁ Τελαμών, πατὴρ τοῦ Αἴαντος.

Στ. 3. Φοινίσσας· ὡς γνωστόν, ὁ στόλος τῶν Περσῶν ἦτο κατὰ τὸ πλεῖστον Φοινικικός.

27(6). Εἰς πεσόντας ἥρωας.

ἄσβεστον κλέος ἀκατάλυτον, ἀθάνατον δόξαν.— **περί...θέντες** (τιμῆσις) **πατρίδι** περιβαλόντες τὴν πατρίδα.— **ἀμφιβάλλομαι** περιβάλλομαι.— **κυάνεον** σκοτεινὸν (ἢ ὅλη περίφρασις: ἀπέθανον).— **σφ', σφέ, σφᾶς** αὐτούς.— **καθύπερθεν** (εἰς τὸ **κυδαίνουσα**) ἄνωθεν.— **κυδαίνω** δοξάζω.— **ἀνάγω ἄγω ἐπάνω** (ἐρμ. ὀδηγεῖ αὐτοὺς ἐπάνω εἰς τοὺς οὐρανοὺς).— **ἐκ δώματος Ἄϊδew** ἐκ τοῦ Ἄδου, ἐκ τοῦ κάτω κόσμου.

28(7). Εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πεσόντας ἥρωας.

ἐκ πάντων πρὸ πάντων.— **περιτίθημι** περιβάλλω (κυρίως ἐπὶ ἐνδυμάτων), ἐδῶ μεταφορικῶς: **περιτίθημι τῇ Ἑλλάδι ἐλευθερίην** ἐλευθερώνω τὴν Ἑλλάδα.— **χρῶμαί τινι ἔχω κάτι**— **εὐλογία** ἔπαινος, δόξα.

29(8). Σκωπτικὸν εἰς Τιμοκρέοντα Ρόδιον.

α) **φαγῶν...πιῶν...**, αἰ μτχ. χρόν.— **κακὰ λέγω** (τινὰ) κακολογῶ.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων **σκωπτικῶν**. Ἀναφέρεται εἰς τὸν ὁμότεχνον τοῦ Σιμωνίδου Τιμοκρέοντα, πρὸς τὸν ὁποῖον οὗτος εἶχε μεγάλην ἐχθρότητα. Ὁ Τιμοκρέων ἦτο ἀθλητὴς καὶ ἐφημίζετο διὰ τὴν πολυφαγίαν καὶ τὴν κακογλωσσίαν του.

30(9). Εὐτράπελον ἀφιέρωμα.

α) **Σῶσος, Σωσῶ**, ὀνόματα δύο ἀδελφῶν πιθανῶς.— **Σῶτερ Ζεῦ**.— **τόνδ' ἀνέθηκαν**, εἶναι ἄγνωστον τὸ ἀνάθημα.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι εὐτράπελον καὶ ἔχει ἰδιαιτερον χαρακτηριστικὸν τὴν **παρήχησιν**. Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς εἰρωνεύεται τοὺς κάμνονας χρῆσιν τῆς παρηχίσεως καὶ ἐκεῖ, ὅπου δὲν ὑπάρχει λόγος.

Π Λ Α Τ Ω Ν

Ὁ μέγας Ἀθηναῖος φιλόσοφος Πλάτων, υἱὸς τοῦ Ἀρίστωνος (427-

347), ἐπιφανέστατος μαθητῆς τοῦ Σωκράτους, ἰδρυτῆς τῆς περιωνύμου φιλοσοφικῆς Σχολῆς, τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, συγγραφεὺς πλείστων φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων, ἔγραψε καὶ ποιήματα. Ἀργότερον, ὅταν ἀφωσιώθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ὑπετίμησε τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς ἀπέβαλεν ἀπὸ τὴν ἰδανικὴν « Πολιτείαν » του. Πάντως τὰ σαφῶς ἐπιγράμματα τοῦ Πλάτωνος μαρτυροῦν θαυμαστὴν ποιητικὴν ποιότητα.

31 (1). **Εἰς τοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος ἀπαχθέντας Ἐρετριεῖς.**

α) ἄγχι πλησίον.— Σοῦσα, πρωτ. τῆς Περσίας.— ὄσσον, ἐπίρρ.— ἀφ' ἡμετέρας (γῆς) μακρὰν τῆς πατρίδος μας.

β) Ὁ Δᾶτις καὶ ὁ Ἀρταφέρνης, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἐρετρίας (490) π.Χ., ἀπέστειλαν εἰς τὸν Δαρεῖον δεσμίους τοὺς συλληφθέντας Ἐρετριεῖς, οὗτος δὲ κατόκισεν αὐτοὺς ἐν θέσει τῆς Κισσίας, παρὰ τὰ Σοῦσα, ἣ ὁποία ἐκαλεῖτο Ἀρδέρικκα. Εἰς τούτους εἶναι ἀφιερωμένον τὸ ἐπίγραμμα, διερμηνεύον τὴν πανελληνίον συγκίνησιν διὰ τὸν ἐκπατρισμὸν τοσούτων ἐλευθέρων Ἑλλήνων.

32 (2). **Εἰς φίλον του οὐρανοδίφην.**

α) ἀστήρ, κτηγρμ.— ἐν ζωοῖσιν μεταξύ τῶν ζώντων.— Ἐῶς Ἐωσφόρος (Αὐγερινός).— ἐν φθιμένοις μεταξύ τῶν νεκρῶν.

β) Ὡς γνωστὸν ἢ Ἀφροδίτῃ, πλανήτης τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος, ἀνατέλλει ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ τότε λέγεται Ἐωσφόρος (κοιν. Αὐγερινός), δύνει δὲ ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ λέγεται Ἐσπερος (κοιν. Ἀποσπερίτης).

— Προσέξατε τὴν παρομοίωσιν καὶ τὴν ἀντίθεσιν, ἣ ὁποία ἐνυπάρχει εἰς τοὺς δύο στίχους, νοήματος πρὸς νόημα καὶ λέξεως πρὸς λέξιν.

33 (3) **Εἰς Σαμφώ.**

α) ὀλιγώρως ἀπροσέκτως, ἀπερισκέπτως (ὀλιγωρῶ).— ἦνίδε ἰδοῦ.

β) Βλέπε περὶ τῆς Σαμφοῦς εἰς τὸ τμήμα τῆς « Μελικῆς ποιήσεως » (σελ. 121) καὶ περὶ τῶν Μουσῶν εἰς σελ. 93.

34 (4). **Εἰς ἀπολέσαντα χρυσὸν καὶ εὐρόντα βρόχον.**

α) βρόχος θηλειά.— ὁ χρυσὸν κλπ., ἡ σειρά : ὁ οὐχ εὐρὼν τὸν χρυσὸν, ὃν λίπεν, ἤψεν βρόχον, ὃν εὐρε.— ἤψεν τοῦ ἄπτω, ἐδῶ = ἐξάπτω, ἀναρτῶ, κρεμῶ διὰ ν' ἀπαγχοισθῶ.

Ὁ Θουκυδίδης (470 - 395 π.Χ.), ὁ μέγιστος ἱστορικός τῶν αἰώνων, ἔγραψε τὸ κατωτέρω ἐπίγραμμα, ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἔξοχον τραγικὸν ποιητὴν Εὐριπίδην (485 - 407 π.Χ.) ἀποθανόντα ἐν Μακεδονίᾳ.

35. Εἰς Εὐριπίδην.

μῆμα... Εὐρ., ἐνν. ἐστί.— **ἴσχω** ἔχω, κρατῶ.— **γῆ Μακεδῶν** (περίφρασις) Μακεδονία.— **τῇ** (τοπ.) ἐκεῖ.— **δέξατο** ὑποκμν. **Εὐριπίδης** (ἀντικ. **τέρμα βίου**).— **Ἑλλάδος Ἑλλάς** (ποιητικὴ φράσις) τὸ κέντρον τῆς Ἑλλάδος, « ἡ καρδία τῆς Ἑλλάδος », δηλ. αἱ Ἀθῆναι.— **μούσαις** (δοτ. ὀργανικῆ) διὰ τῆς ποιήσεως.

ΑΝΑΚΡΕΩΝ

Ὁ Ἀνακρέων εἶναι κυρίως μελικὸς ποιητής, ἔγραφεν ὅμως καὶ ἐπιγράμματα, ἐκ τῶν ὁποίων σφύζεται τὸ κατωτέρω. (Βλέπε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ τμήμα τῆς « Μελικῆς ποιήσεως », σελ. 125 - 126).

36. Ἡ μυκωμένη βοῦς.

α) **τὰν ἀγέλαν** τὴν ἀγέλην.— **πόρρω** μακράν.— **νέμω** ὀδηγῶ εἰς βοσκήν.— **βοίδιον**, ὑποκορ. τοῦ **βοῦς**.— **ἔμπνους** ὁ ἔχων πνοήν, ζῶν.— **συνεξελαύνω** ὀδηγῶ καὶ ἄλλο τι (μαζί) πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος, παρασύρω.

β) **Μύρων** διάσημος Ἀθηναῖος γλύπτης, σύγχρονος τοῦ Φειδίου, ἐξ Ἑλευθερῶν (παρὰ τὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας). Περιφρημα ἔργα του εἶναι ὁ δισκοβόλος καὶ ἡ **μυκωμένη βοῦς**, ἥτις εἶχε τόσην φυσικότητα, ὥστε, ὡς λέγεται, ἀκόμη καὶ μόσχος ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξαπατηθῆ καὶ νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ θηλάσῃ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ

Φίλιππος ὁ Θεσσαλονικεὺς εἶναι μεταγενέστερος ἐπιγραμματοποιός, ἀκμάσας ἐπὶ αὐτοκράτορος Τιβερίου (14 - 17 μ.Χ.). Ἐγράψεν ἐπιγράμματα ἰδικά του καὶ συλλογὴν ἐπιγραμμάτων ἀρχαίων ποιητῶν ὑπὸ τὸν τίτλον « Στέφανος ».

37. Εἰς Φειδίαν ποιήσαντα τὸν Ὀλύμπιον Δία.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο εἶναι περιώνυμον. Ὁ μέγας Ἀθηναῖος γλύπτης Φειδίας (5ος π.Χ. αἰ.) εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀγαματοποιὸς τῆς ἀρχαίου-

τητος. Πλήν τῶν ἄλλων, περίφημον ἔργον του εἶναι καὶ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς τῆς Ὀλυμπίας, ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου.

ΠΑΛΛΑΔΑΣ

Καὶ ὁ Παλλαδᾶς ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας εἶναι μεταγενέστερος ἐπιγραμματοποιὸς ἀκμάσας ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου (383 - 408 π.Χ.).

38. Συμβουλή πρὸς ὑπομονήν.

α) Εἰς τὸ ἐπίγρ. τοῦτο ὁ ποιητὴς λογοπαικτεῖ διὰ τῆς διπλῆς σημασίας τοῦ **φέρω** = 1) φέρω, ὀδηγῶ παρασύρω· 2) ὑποφέρω, ἀνέχομαι.— **τὸ φέρον** ἢ **τύχη** (ἢ ὅποια ὀδηγεῖ τὰ πάντα).— **φέρε** ὑπόμεινε.— **φέρου** ἄφησε τὸν ἑαυτὸν σου νὰ φέρεται, νὰ ὀδηγῆται (ὅπου θέλει ἢ τύχη).— **καὶ τὸ φέρον...** καὶ παρὰ ταῦτα ἢ τύχη σὲ φέρει.

β) Πρβλ. τὸ περίφημον ποίημα τοῦ Κ. Χατζοπούλου : « Ἄς τῆ βάρκα στὸ κύμα, ὅπου θέλει νὰ τρέχη — ἄς ὀρίξῃ τὸ ἀέρι τιμόνι, πανί... ἄς τὸ φέρῃ ὅπου θέλει τὸ ἀέρι, ὅπου ξέρει τὸ ἀέρι » (« Ἀπλοὶ τρόποι »).

— Εἶναι ὀρθὴ ἢ γνώμη, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀφήνεται ἐρμαιον τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, χωρὶς ν' ἀντιδρᾷ διὰ τῆς ἰδίας βουλήσεως;

ΑΔΕΣΠΟΤΑ

39. Εἰς νεαρὰν παρθένον.

ὦρη παντοθαλῆς ἢ ἀνοιξίς, ἢ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλα θάλλουν.— **πρωτοφανῆς καλύκων** ἢ πρώτη ἐμφανισθεῖσα κάλυξ τοῦ ἄνθους, πρωτολούλουδο.— **μέλλουσα γάμφ μείγνυσθαι** μελλόνυμφος.— **ἐν φθιμένοις** μεταξὺ τῶν νεκρῶν.

40. Εἰς τὴν μακρόβιον καὶ πολύτεκνον Καλλικράτειαν.

ἔδρακόμην, τοῦ **δέρομαι** = βλέπω.— **ὁ σκίπων** (καὶ **σκήπων**) βακτηρία (**σκίμπτομαι** = στηρίζομαι). — **τρομερὸς** ὁ τρέμων.

41. Εἰς ἄγαλμα Νιόβης ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθέν.

α) **ἐκ ζωῆς**, ἐνν. οὔσης· **ζωὸς ζωντανὸς** (ἤμην ζωντανὴ καὶ οἱ θεοὶ μὲ ἕκαμον λίθον).— **ἐμπαλιν** ἀντιστρόφως.

β) Ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Νιόβη ἀπέκτησεν ὅσους υἱοὺς καὶ ὅσους θυγατέρας, ἐπειδὴ δὲ ὑπερηφανεύθη διὰ τοῦτο καὶ ἐμυκτήριζε τὴν Λητώ, ὡς ἔχουσαν δύο μόνον τέκνα, ἐτιμωρήθη σκληρῶς· τὰ μὲν τέκνα τῆς κατετοξεύθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, αὐτὴ δὲ πλήρης πένθους ἐπανῆλθεν πλησίον τοῦ πατρὸς τῆς εἰς τὸ Σίπυλον τῆς Φρυγίας, ὅπου ἀπελιθώθη ὑπὸ τῶν θεῶν, κλαίουσα καὶ ὡς λίθος ἀκόμη τὴν πικρὰν μοῖραν τῆς. Ταύτην — λέγει τὸ ἐπίγραμμα — ἐπανάφερον εἰς τὴν ζωὴν διὰ τοῦ ἔργου τοῦ Ὁ Πραξιτέλης, εἰς ἓκ τῶν ἐπιφανεστέρων γλυπτῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.

42. Εἰς ἄγαλμα Σατύρου ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθέν.

α) ὑποτρέχω ὑπεισδύω, χώνομαι. — ἀμφιχύνομαι χύνομαι ὀλόγυρα.

β) Σάτυροι ἦσαν κατώτεραι θεότητες, ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου, ἐξεπροσώπουν δὲ τὰς εὐθύμους διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων. Τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα τοῦ Σατύρου ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ἔργα τοῦ Πραξιτέλους. Παρίστανε τὸν Σάτυρον ἐν ἀναπαυτικῇ στάσει στηριζόμενον ἐπὶ κορμῷ δένδρου μὲ ὕψος πλήρους ἀμεριμνησίας. Τὸν Σάτυρον τοῦτον οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν «περιβόητον». — Ἀντίγραφον αὐτοῦ σφίζεται εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Καπιτωλίου τῆς Ῥώμης. Ὡραῖον ἐπίσης ἄγαλμα Σατύρου εὐρίσκειται ἐν Ἀθήναις, εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀττάλου.

43. Ἐπὶ ἀνδριάντος τοῦ Δημοσθένους.

α) γνώμη φρόνησις, φρόνημα. — Ἄρης Μακεδῶν οἱ πολεμικοὶ Μακεδόνες (ἀ ν τ ο ν ο μ α σ ί α).

β) Ὁ κορυφαῖος τῶν Ἑλλήνων ρητόρων Δημοσθένης ὁ Ἀθηναῖος, (384 - 322 π.Χ.), ὁ ἐπὶ δεκαπενταετίαν ἀγωνισθεὶς μετὰ πάθους ἐναντίον τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας, ἠυτοκτόνησε πῶν δηλητήριον ἐν Καλαυρείᾳ, ὅπου νῦν ὁ Πόρος, ἐντὸς τοῦ ἐκεῖ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ 280 π.Χ. ἐτίμησαν τὸν Δημοσθένη στήσαντες ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνδριάντα αὐτοῦ, ἔργον τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ Πολυεύκτου, εἰς τὸ βᾶθρον τοῦ ὁποίου ἦτο ἐπιγεγραμμένον τὸ περίφημον τοῦτο ἐπίγραμμα.

— Ποῖα τὰ εἶδη τῶν περιεχομένων ἐδῶ ἐπιγραμμάτων; Συγκρίνατέ τα μὲ γνωστὰ ἐπιγράμματα τοῦ Σολωμοῦ καὶ ἄλλων νέων Ἑλλήνων ποιητῶν.

Β'. ΙΑΜΒΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ

Ὁ Ἀρχίλοχος (680 - 629 π.Χ.) ἐγεννήθη εἰς τὴν Πάρον. Ἐζησε βίον περιπετειώδη. Νέος ὢν μετέσχεν ἀποικίας ἐκπεμφθείσης ἐκ Πάρου εἰς Θάσον. Ἐκεῖ ἀτυχήσας εἰς πόλεμον ἐναντίον τῶν γειτόνων τῆς Θάσου Θρακῶν Σαίων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του. Μετ' ὀλίγον μνηστευθεὶς τὴν Νεοβούλην, θυγατέρα τοῦ Παρίου Λυκάμβου, ἐγκαταλείπεται ὑπ' αὐτῆς. Τότε ὁ ποιητὴς γράφει τόσον λυσσώσεις ἰάμβους ἐναντίον αὐτῆς καὶ τοῦ πατρὸς τῆς, ὥστε, ὡς λέγεται, ἔφερον εἰς ἀπόγνωσιν τὸν Λυκάμβην, ὁ ὁποῖος μὴ δυνάμενος ν' ἀνεχθῆ τοὺς ὄνειδισμοὺς ἀπηγχονίσθη μετὰ τῶν θυγατέρων του.

Μετὰ τοῦτο ὁ Ἀρχίλοχος φεύγει ἐκ Πάρου. Ζῆ ταραχώδη βίον πλανώμενος καὶ θεραπεύων τὰς Μούσας ὡς ποιητῆς καὶ τὸν Ἄρην ὡς μισθοφόρος. Τέλος φονεύεται εἰς τινὰ μάχην πρὸς τοὺς Ναξίους.

Παρ' ἄλλην τὴν δημοτικότητα καὶ τὴν ἐμπάθειαν τῶν στίχων του ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς δεῦτερος Ὁμηρος. Εἰς τὸ Βατικανὸν σφύζεται ἀρχαία μαρμαρίνη κεφαλὴ μὲ δύο πρόσωπα, εἰκονίζοντα τὸν Ὁμηρον καὶ τὸν Ἀρχίλοχον. Μετεχειρίσθη εἰς τὴν ποίησίν του πολλὰ μέτρα καὶ ἐποίησεν ἐλεγείας, ἰάμβους, ὕμνους πρὸς τοὺς θεοὺς κ.ἄ. Ἀτυχῶς μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα τούτων διεσώθησαν.

44 (1). Περιγραφή τῆς Θάσου.

α) ὥστε ὡσάν.— ὕλη δάσος.— ἐπιστεφῆς κεκαλυμμένη, στεφανωμένη.— ἐφίμερος ποθητός, θελκτικός.— ἐρατός ἀξιαγάπητος.

β) Σίρις (γεν. Σίριος), θ. 1) ποταμὸς ἐν Παιονίᾳ τῆς Μακεδονίας (παρὰ τὴν σημερινὴν Γουμένισσαν), 2) ποταμὸς ἐν Ν. Ἰταλίᾳ.

Ἡ περιγραφή αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν τραχεῖαν καὶ ὄρεινὴν Θάσον, ὅπου ὁ Ἀρχίλοχος εἶχε δοκιμάσει πολλὰς ἀπογοητεύσεις ὡς μισθοφόρος.

45 (2). Ἀδιαφορία διὰ τὰ ἐγκόσμια.

οὐ μοι μέλει (οὐχὶ ἀπροσώπως, ὑποκμ. τὰ Γύγω) = δὲν με ἐνδιαφέρουν.— τὰ Γύγω (συνίζ.) τὰ πράγματα τοῦ Γύγου, ὁ πλοῦτος τοῦ Γύγου. Γύγης, βασιλεὺς τῶν Λυδῶν, παροιμιώδης διὰ τὸν πλοῦτον του.— εἰλέ με με κατέλαβε (π ρ ο σ ω π ο π ο ι ῖ α).— πω ποτέ.— ζῆλος

ζηλοτυπία, φθόνος.— **ἀγαίομαι** θαυμάζω, ζηλεύω.— **θεῶν ἔργα** τὰ δημιουργήματα τῶν θεῶν, τὰ θεῖα μεγαλουργήματα.— **ἐρέω** (ἰων.) : **ἐράω** = ἐπιθυμῶ.— **ἀπόπροθεν** πολὺ μακρὰν.— **ἐμῶν ὀφθαλμῶν** τῶν βλέψεων, ἐπιδιώξεών μου.

46 (3). Ἡ μεγαλαυχία.

α) **φιλέω** (συνίζ.) ἀγαπῶ.— **μέγας**, ἐδῶ = ὑψηλός, ὀγκώδης.— **διαπλίσσομαι** (δωρ. **πλιξ** = βῆμα) βηματίζω μὲ μεγάλα βήματα, μεταφορικῶς: μεγαλυχῶ.— **γαῦρος** κομπάζων, ὑπεροπτικός.— **βοστρῦχοι-σι**, δοτ. τῆς αἰτ.— **ὑποξυράομαι** μισοξυρίζομαι: οἱ σχετικῶς νέοι τὴν ἡλικίαν πολεμισταὶ ἄφηνον πῶγωνα, διὰ νὰ φαίνωνται ἀγριώτεροι.— **εἶη μοι** τὸ κατ' ἐμὲ ἄς εἶναι.— **σμικρός**, δηλ. κατὰ τὸ ἀνάστημα.— **περὶ κνήμας ἰδεῖν** ὡς πρὸς τὰς κνήμας.— **ῥοικός** κυρτός, στρεβλός (ῥαιβοσκελής: στραβοπόδης).— **ἀσφαλέως**, συνίζ.— **πλέος** πλήρης.— **καρδίη** (μεταφ.) τόλμη, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν «ἔχει καρδιά: εἶναι γενναῖος».

β) Τὸ ποίημα εἶναι τροχαϊκόν. Τὸ μέτρον τοῦτο ἦτο πρὸ τοῦ Ἀρχιλόχου ἐν χρήσει εἰς τὰ δημῶδη ἄσματα, πρῶτος δὲ ὁ Ἀρχ. τὸ εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἔντεχνον ποίησιν, μεταχειρισθεὶς αὐτὸ κυρίως εἰς τὰ σκωπτικὰ καὶ συμποτικὰ ἄσματα. Χρῆσιν αὐτοῦ ἔκαμε καὶ ὁ Σόλων.

47 (4). Ἐκ θεῶν τὰ πάντα.

α) **Στ. 1 - 5.** **τίθημι** ἀναθέτω, ἐμπιστεύομαι.— **ἐκ κακῶν** (οὐδ.) ἀπὸ τὴν δυστυχίαν.— **ὀρθῶ** ἀνορθῶνα, ἐγείρω.— **μάλ' εὖ** βεβηκότας ἐνῶ ἴσταντο ἀσφαλῶς.— **κλίνω** καταρρίπτω.— **καὶ πλανᾶται**, ἐνν. ὑποκ. ὁ **ἀνὴρ**.— **χρήμη** ἔλλειψις, στέρησις (ἢ δοτ. τῆς αἰτίας).— **βίου** τῶν πρὸς τὸ ζῆν.— **παρήγορος νόου** ἔξω φρενῶν, χαλαρωμένος κατὰ τὸν νοῦν (ἐκ τοῦ **παρα-εἶρω**).

β) **Στ. 5.** **βίου χρήμη πλανᾶται**: ὁ ποιητὴς ὑποδηλοῖ τὰς πλήρεις στερήσεων περιλανήσεις τοῦ ἰδίου.— **παρήγορος** ἐλέγετο κυρίως ὁ ἵππος ὁ προσηρτημένος εἰς τὰ πλάγια, διότι ἐκτὸς τῶν δύο ἵππων τῶν ἐξευγμένων ὑπῆρχε συνήθως καὶ τρίτος, ἀναπληρωματικός. Ὁ πρόσθετος οὗτος ἐδένετο μὲ **παρηγορίας** (χαλαρωμένα λωρία) παραλλήλως πρὸς τοὺς δύο ἄλλους: ἦτο δηλ. ἔξω τοῦ ζυγοῦ, χωρὶς νὰ σύρη βάρος. Ἐδῶ κατὰ **μεταφορὰν** λέγεται **παρήγορος** ὁ χαλαρωμένος νοῦς (δι' ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔχει χαμένον τὸν νοῦν τοῦ ἀπὸ τὰς δυστυχίας).

α) **θυμὸς** ψυχὴ. — **ἀμήχανος** ἀνυπόφορος. — **κῆδος**, φροντίς, θλίψις. — **κυκῶμαι** συνταράσσομαι, στενοχωροῦμαι. — **ἀναδύομαι** ὀρθώνομαι, ἐγείρομαι. — **δυσμενῆς** ἐχθρός. — **ἀλέξομαι** ὑπερασπίζομαι. — **προσβάλλω** **στέρονον** στρέφω τὸ στήθος μου ἐναντίον (τῶν ἐχθρῶν). — **αἱ δοκοὶ** αἱ προσδοκίαι, αἱ ἐνέδραι. — **ἀμφάδην** ἀναφανδόν, φανερά. — **χαρτὸς** ὁ προξενῶν χαρὰν. **ἐπὶ χαρτοῖσιν** (οὐδ.) εἰς τὰς εὐτυχίας. — **ἀσχαλάω** (καὶ **ἀσχάλλω**) λυποῦμαι, θλίβομαι. — **μῆλιν** (**λίαν**), ἀνῆκει ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὰς δύο προτ. — **ῥυσμός** ρυθμὸς (= ποῖος ρυθμὸς κυβερνᾷ τὰ ἀνθρώπινα).

β) Καὶ ἐδῶ ὁμιλεῖ ἐξ ἰδίας ἐμπειρίας ὁ πολλὰ παθῶν ποιητής.

— Ποῖος ὁ ρυθμὸς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων κατὰ τὸν ποιητὴν;

49 (6). Τὰ πάντα πιθανά.

α) **χρήματα** πράγματα. — **ἄελπτον** ἀνέλπιστον, ἀπροσδόκητον. — **ἀπώμοτον** ἀπίστευτον, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον βεβαιοῦμεν ἐνόρκως ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ (οὐδ' ἀπώμοτον οὔτε ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ὀρκισθῆ ὅτι εἶναι ἀδύνατον). — **ἔθηκε** ἔκαμε, ἔφερε. — **λυγρὸς** ὀλέθριος, τρομερός. — **ἐκ δὲ τοῦ** ἀπὸ τότε. — **κάπιέλπτα** (καὶ **ἐπιέλπτα**) ἐλπιστα, πιστευτά. — **εἰσορῶν** δι' ὅσα βλέπει. — **ἀνταμείβομαι** ἀνταλλάσσω. — **νομὸς** τόπος διαμονῆς. — **ἐνάλιος** θαλάσσιος (**ἐν τῇ ἀλί**). — **δελφοῖσιν**, ἔμμεσον ἀντικ. τοῦ ἀνταμείψονται. — **σφιν**, δηλ. εἰς τὰ θηρία. — **τοῖσι δ' ἡδὺ ἦν ὄρος** εἰς τὰ ὁποῖα (θηρία) ὅμως προηγουμένως ἦτο εὐχάριστος ἢ διαμονὴ εἰς τὸ ὄρος.

β) **Στ. 3.** ἐκ μεσημβρίας ἔθηκε νύκτα· προφανῶς ὁμιλεῖ δι' ἔκλειψιν τοῦ ἡλίου, τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν ὡς προμηνύουσαν συμφορὰν ἴσως πρόκειται διὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν κατὰ τὴν 5 Ἀπριλίου 648 π.Χ., ὁρατὴν εἰς Πάρον καὶ εἰς Θάσον.

Στ. 6-9. Τὸ νόημα εἶναι: ἅς μὴ ἀπορήσῃ κανεὶς δι' ὅ,τιδὴποτε βλέπει, μῆτε ἀκόμη ἂν ἴδῃ τὰ θηρία ν' ἀνταλλάσσουν τόπον διαμονῆς μὲ τὰ δελφίνια καὶ ἀγαπήσουν καλύτερον τὴν θάλασσαν ὡς κατοικίαν των, ἐνῶ προηγουμένως ηὔχαριστοῦντο νὰ μένουν εἰς τὰ βουνά. Καὶ τὸ νεώτερον δημοτικὸν τραγοῦδι λέγει: « Ποῖος εἶδε ψάρια στὸ βουνὸ καὶ θάλασσα σπαρμένη », ὡς τὸ μέγιστον ἀπίθανον.

(Περὶ τοῦ Σόλωνος ὡς ποιητοῦ βλέπε εἰς σελ. 88)

α'. τρίμετρα ἰαμβικά.

50 (1). Ὁ σκοπὸς τῆς νομοθεσίας του.

α) **Στ. 1-12, τῶν οὐνεκα(ὦν εἶνεκα)** ἔνεκα τῶν ὁποίων.—**συναγωγῇ** 1) συναθροίζω, συγκαλῶ, 2) συνδιαλλάττω, συμφιλῶ.—**τυχεῖν** (ὑποκ. ἐγώ, ταυτοπρ.) = **ἐπιτυχεῖν**.—**παύομαι**, ἐδῶ = ἀποσύρομαι τῆς ἐξουσίας· ἢ σειρὰ τῶν λέξ. : **ἐγὼ δὲ ἐπαυσάμην πρὶν τυχεῖν τί τούτων, τῶν (ὦν) οὐνεκα ξυνήγαγον δῆμον**; ἢ ἔννοια : ἐγὼ δὲ δὲν ἀπεσύρθην πρὶν ἐπιτύχω ὅλα ἐκεῖνα, χάριν τῶν ὁποίων ἐπεδίωξα τὴν συνδιαλλαγὴν τοῦ λαοῦ).—**συμμαρτυροίη ἂν** δύναται μετ' ἐμοῦ νὰ μαρτυρήσῃ, ἄς μοῦ εἶναι μάρτυς.—**ἄριστα**, ἀναφέρ. εἰς τὸ **συμμαρτυροίη ἂν**.—**ἐν δίκῃ χρόνου** ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ χρόνου. Προσφυῶς ὁ χρόνος προσωποποιούμενος παρίσταται ὡς δικαστῆς τῶν γεγενημένων.—**ἀνεῖλον** τοῦ ρ. **ἀναιρῶ** ἀφαιρῶ, ἀποσπῶ (ὑπονοεῖται **ἡ σεισάχθεια**).—**ὄρος** ὄριον· λιθινὴ στήλη ἐστημένη εἰς τὰ ἐτυπόθηκα κτήματα, ἐν ἣ ἀνεγράφετο τὸ ὄνομα τοῦ δανειστοῦ καὶ τὸ ποσὸν τοῦ χρέους.—**πεπηγότας** (τοῦ ρ. **πήγνυμαι**) = **ἐμπεπηγμένους** οἱ ὅποιοι εἶχον στηθῆ.—**πρόσθεν δὲ δουλεύουσα** ἐνῶ δὲ πρότερον ἦτο δούλη (διὰ τὰ χρέη καὶ τὰς ὑποθήκας).—**θεόκτιτος** θεόκτιστος (ὡς κτισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος).—**ἀνάγω** ἐπαναφέρω.—**πραθέντας** (παθ. ἄορ. τοῦ ρ. **πιπράσκομαι**) οἱ ὅποιοι ἐπωλήθησαν.—**ἐκδίκως** παρὰ τὸ ἰσχυρὸν δίκαιον, ἀδίκως.—**χρειῶ ἀναγκαίη** ἀνάγκη ἐπιτακτικὴ, ἀδυσώπητος· (ἡ ἀνάγκη αὕτη ἦτο ὁ κίνδυνος νὰ καταστοῦν δοῦλοι, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξοφλήσωσι τὰ χρέη).—**φεύγω** εἶμαι φυγὰς.—**ἴημι γλῶσσαν ὀμιλῶ γλῶσσαν**.—**ὡς ἂν... πλανωμένους** (ὡς ἂν μὲ σημασίαν αἰτιολ.) = διότι ἐπλανῶντο.

Στ. 13-27. ἐνθάδ' αὐτοῦ καὶ ἐδῶ ἀκόμη (καὶ ἐν Ἀθήναις ἀκόμη).—**ἀεικῆς** ἀπρεπῆς, ἐπονείδιστος.—**ἦθη** τρόποι, αὐθαιρεσίαι.—**τρομέομαι** τρέμω, φοβοῦμαι.—**κράτει νόμου** διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου.—**συναρμόσας** ἀφοῦ ἐρρῦθμισα, ἀφοῦ συνεδύασα.—**ἔρεξα καὶ διήλθον** ἔπραξα καὶ ἔφερα εἰς πέρας.—**κακὸς** πένης, δημοκρατικὸς.—**ἀγαθὸς** πλούσιος, ἢ εὐγενῆς, ἀριστοκρατικὸς.—**εὐθεῖαν δίκην** ἀρμόσας ἀμερόληπτον δικαιοσύνην καθιερώσας.—**κέντρον** βούκεντρον,

ἔδῳ συμβολικῶς ἢ νομοθετικῇ ἐξουσίᾳ.—κακοφραδῆς κακόβουλος.—φιλοκτῆμων πλεονέκτης.—κατέχω συγκρατῶ.—ἑθέλω ἀποδέχομαι.—ἐναντίοι οἱ ἀντίπαλοι (τοῦ δήμου).—ἅ ἦνδανε ὅσα ἦσαν ἀρεστά.—οὔτεροι (οἱ ἕτεροι) οἱ ἄλλοι, δηλ. οἱ δημοκρατ.—ἅ φρασαιάτο (φράσαιντο) τοῖσιν ὅσα διενοοῦντο ἐναντίον ἐκείνων (τῶν εὐγενῶν).—χηρῶ ἀποστερῶ, ἀπορφανίζω.—ἀλκῆ ἀνδρεία.—ἀλκῆν ποιοῦμαι ἀμύνομαι.—πάντοθεν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν.—ὥς, συνάπτεται μετὰ τὸ λύκος. β) Στ. 16. βίην τε καὶ δίκην συναρμόσας. Ὁ Σόλων ἐρρῦθμισε τὴν νομοθεσίαν του οὕτως, ὥστε ὁ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἐξαναγκασμὸς τῶν πολιτῶν εἰς ἐκτέλεσιν τῶν πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεων των νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης.

β'. τετράμετρα τροχαϊκά.

51 (2). Ἀφιλοκέρδεια.

α) Στ. 1-7. οὐκ ἔφθον δὲν ἐγεννήθη, δὲν ἐπλάσθη.—βαθύφρων συνετός.—βουλήεις νοήμων.—ἔσθλα ἀγαθὰ, εὐτυχία.—διδόντος ἐνῶ ἔδιδε.—περιβαλὼν ἂν καὶ περιέκλεισε.—ἄγρα, ἐπὶ κυνηγῶν=θήραμα, ἐπὶ ἀλλίαν = ἰχθύες καὶ κατὰ μεταφορὰν = πολιτικῇ ἐξουσία.—περιβαλὼν ἄγραν, ἐννοεῖται δικτύω, ἐκ τοῦ κατωτέρω « δίκτυον ».—ἀγαμαὶ θαυμάζω, καταπλήσσομαι.—ἐπισπῶ ἀνασύρω.—θυμὸς θάρρος.—θ' ἀμαρτῆ ἅμα τε, συγχρόνως.—ἀποσφάλλομαί τινος ἀποβάλλω, χάνω τι.—κρατήσας ἐὰν ἐπεκράτουν, ἂν ἀπέκτων δύναμιν.—λαβῶν καὶ τυραννεύσας σχῆμα π ρ ω θ ὄ σ τ ε ρ ο ν.—μῶνον μόνον.—δεδάρθαι (ἐκ τοῦ ἤθελον κεν,) παρακμ. μέσ. φων. τοῦ ρ. δέρω = ἐκδέρω (γδέρνω).—ἀσκός, προληπτ. κατηγορμ. = νὰ ἐκδαρῶ καὶ τὸ δέρμα μου νὰ γίνῃ ἀσκός.—ἐπιτρίβομαι ἀφανίζομαι.—κάπιτετριφθαι γένος καὶ νὰ ἀφανισθῇ τὸ γένος μου (τὸ σόϊ μου)· τὰ ἀπαρέμφ. δεδάρθαι καὶ ἐπιτετριφθαι με κάποιαν ἀπόχρωσιν παραχωρήσεως (θὰ ἤθελα γιὰ μιὰ μέρα νὰ γίνω τύραννος κι' ὕστερα ἄς με ἔγδερναν ...).

Στ. 8 - 12. πατρίδος, ἐπιθ. εἰς τὸ γῆς=πατρικῆς γῆς.—ἀμείλικτος ἀμείλικτος, ἀδυσώπητος.—οὐ καθηψάμην δὲν ἤγγισα.—μιάνας μετοχὴ ὑστερόχρονος (ἀποτελεσματικῇ) ὥστε νὰ μιάνω, νὰ κηλιδώσω.—αἰδεῦμαι (αἰδοῦμαι) ἐντρέπομαι.—ᾧδε οὕτω, διὰ τῆς στάσεως, ἦν ἐτήρησα.—δοκέω, συνίζησ.—πλέον νικήσειν ὅτι θὰ ὑπερβάλω.—πάντας ἀνθρώπους, νόησον : τοὺς συνήθεις τύπους τῶν ἀνθρώπων.

β) Τὰ τετράμετρα τοῦ Σόλωνος ἀφήνουν ἐντύπωσιν ἀπομνημονων, γραφέντων μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐξδουσίας. Ἐ ἀπόσπασμα τοῦτο ὁ Σ. εἰσάγει κερδοσκοπὸν τινὰ συμπολίτην του μειμενον αὐτὸν ὡς ἀνόητον, διότι δὲν ἐξεμεταλλεύθη τὴν πολιτικὴν αὐ δύναμιν διὰ νὰ γίνῃ τύραννος καὶ πλούσιος.

ΣΗΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΑΜΟΡΓΙΝΟΣ)

Ὁ Σημωνίδης ἦτο σχεδὸν σύγχρονος τοῦ Ἀρχιλόχου (περὶ τὸ 650 π.Χ.). Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σάμον, ὀπόθεν ἦλθεν εἰς τὴν Ἀμοργὸν ὡς ἀρχηγὸς ἀποίκων. Ἐκ τούτου ἐπωνομάσθη Ἀμοργῖνος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ Σιμωνίδου τοῦ Κεῖου. Πληροφορίαι περὶ τῆς ζωῆς του ἐλλείπουν. Ἐγραψεν ἰάμβους, διὰ τῶν ὁποίων ἐσατίρισεν ὠρισμένα πρόσωπα καὶ γενικώτερον διάφορα κοινωνικὰ ἐλαττώματα. Πάντως ἡ ποίησις του ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ διορθώσῃ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ νὰ δώσῃ συμβουλὰς. Ἀπὸ τὰ ποιήματά του σφίζονται μόνον ὀλίγα μεμονωμένα ἀποσπάσματα. Τὸ μακρότερον τούτων εἶναι ἡ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν γυναικῶν σάτιρα.

52 (1). Ματαιότης τῶν ἀνθρωπίνων.

α) Στ. 1 - 5. τέλος ἡ ἔκβασις. — ἔχει κρατεῖ εἰς χεῖράς του. — βαρύνκτυπος βαρύνφροντος. — τίθημι κανονίζω. — ὄκη ὕπως. — νοῦς δὲ (Διὸς) αἰ βουλαὶ τοῦ Διός. — ἐπήμεροι ζῶουσι ἐφήμεροι ζοῦν (οἱ ἄνθρωποι). — ἄ δὴ (= οἶα δὴ) = ὕπως δά, ὕπως πράγματι. — βοτὰ κτήνη, ζῶα, ἐκ τοῦ βόσκω (= ὡς ζῶα ποὺ εἶναι πράγματι). — ὄκως ἐκτελευτήσῃ ποῖον τέλος ἐπιφυλάσσει.

Στ. 6 - 10. κάπιπειθείη (καὶ ἐπιπειθείη) καὶ ἡ πεποίθησις, ἡ πίστις. — ἀπρηκτον ἀπραγματοποιήτον, ἀνέφικτον — ὀρμαίνω διαλογίζομαι, ὀνειρεύομαι. — μένουσιν περιμένουν. — ἡμέρην ἐλθεῖν νὰ ἐξημερώσῃ (διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ ὀνειρόν των). — ἐτέων περιτροπαὶ περιοδικοὶ κύκλοι τῶν ἐτέων (πολλὰ ἔτη). — νέωτα ἐπίρ., κατὰ τὸ νέον ἔτος (νέον Γέτα). — φλύω εἶμαι κατάφορτος.

Στ. 11 - 19. φθάνει... λαβόν προφθάνει καὶ καταλαμβάνει. — ἄζηλος ἀζήλευτος. — τέρμα πραγματοποιήσις τῶν ὀνειρών. — δεδμημένος, τοῦ δάμνημι = καταβάλλω. — Ἄρει ὑπὸ τοῦ πολέμου. — ἡ λαῖλαψ ἡ θύελλα, ἡ καταιγίς. — κλονεύμενος (κλονούμενος), ἄνω

κάτω φερόμενος. — πορφυρῆς ἄλως τῆς κυμαινομένης θαλάσσης. — νώσωνται = νοήσωνται, εὖτ' ἂν νώσωνται εὐθύς μόλις αἰσθανθοῦν. — ἡδὺ ζοῖν τὴν γλυκύτητα τῆς ζωῆς. — ἀγχόνην ἄψαντο ἀπαγχονισθέντες ἀπέθανον. — δυστήνω μόρω δι' οἰκτροῦ θανάτου. — καυτάγρετος (= καί + αὐτάγρετος) αὐθόρμητος, ἐκουσίως.

Στ. 20 - 24. ἅπ' οὐδέν (ἐστίν) = οὐδέν ἄπεστιν. — κῆρ μοῦρα τοῦ θανάτου. — ἀνεπίφραστος ἀπροσδόκητος. — ἡ δύη ἡ δυστυχία. — πῆμα πάθημα, συμφορά. — πιθοῖατο = πίθοιντο (οἱ βροτοί). — αἰκίζομαι (παθ.) βασανίζομαι. — ἐπ' ἄλγεσι κακοῖσ' ἔχοντες θυμὸν στρέφοντες διαρκῶς τὸν νοῦν μας εἰς τὰς ἐπιμώχθους φροντίδας.

β) Στ. 1. βαρύκτυπος· ὁ Ὀμηρος λέγει «ἐρίγδουπος» κοσμητικὸν ἐπίθετον τοῦ ἐξαπολύοντος τὴν βροντὴν καὶ τὸν κεραυνὸν Διός.

Στ. 8. ἐτέων περιτροπᾶς· πρβλ. τὸ τῆς Ὀδυσσ. α, 6: «περιπλομένων ἐναντιῶν».

— Πῶς βλέπει τὴν ζωὴν ὁ ἀπαισιόδοξος ποιητής; Διατὶ οἱ ἄνθρωποι θὰ ἦσαν ὀλιγώτερον δυστυχεῖς, ἐὰν ἐπέιθοντο εἰς αὐτόν; (εἰ δ' ἐμοὶ πιθοῖατο, στ. 22). — Πρβλ. «Ἐπιθήκας εἰς ἑαυτὸν» Σόλωνος (σελ. 24).

53 (2). Χαρακτῆρες γυναικῶν.

α) Στ. 1 - 6. χωρὶς χωριστὰ διὰ καθεμίαν, ποικιλοτρόπως. — νόος χαρακτήρ. — τὰ πρῶτα εὐθύς ἐξ ἀρχῆς. — ὕς χοῖρος (ἐδῶ θηλ.). — τανύτριξ μακρότριχος, ὀρθότριχος. — πεφυρμένα τοῦ φύρω ἀνακατώνω. — εἶμα ἔνδυμα (ἐννυμι, Ἔς-νυμι). — κοπρίη κοπριά, ἀκαθαρσία. — ἦμαι κάθημαι. — παίνομαι παχύνομαι (γίνομαι παχύς).

Στ. 7 - 11. ἀλιτρός πανοῦργος. — ἔθηκε ἔκαμε. — ἴδρις (ἰος) γνώστης, ἔμπειρος (ἐκ τοῦ οἶδα). — μὴν αὐτὴν (ἀντικ. τοῦ λέληθε). — τὸ μὲν, δηλαδὴ τὸ ἀμεινον (τὸ καλόν). — εἶπε, γνωμ. ἀόρ. — τὸ δ' ἐσθλόν = τὸ δὲ κακὸν εἶπεν ἐσθλόν (ὡς διεστραμμένη). — ὀργή τρόπος, (ψυχικὴ) διάθεσις.

Στ. 12 - 26. ἡ δὴ ἐν φρεσὶν νοεῖ ἡ ὁποία εἶναι δῖβουλος, δῖγνωμος. — τὴν μὲν ἡμέρην μίαν μὲν ἡμέραν. — γέγηθα (πρkm. με σημ. ἔνεστ. τοῦ γηθέω) χαίρω. — τὴν δὲ ἄλλην δὲ ἡμέραν. — οὐκ ἀνε-

κτὸς (θηλ.) δὲν ὑποφέρεται. — οὔτε ἄσσον ἔλθειν οὔτε νὰ τὴν πλησιάζῃ κανεὶς (ἄσσον, συγκρ. τοῦ ἄγχι = πλησίον). — ἀπλητον πρᾶγμα ἀπροσπέλαστον. — ἀμείλιχος ἄγριος. — ἀποθύμιος ἀποκρουστικός. — ἀτρεμῆς ἀκίνητος. — ἀπήμων ἀβλαβής. — βαρύκτυπος βαρύβροντος, θορυβώδης. — φορευμένη, τοῦ φέρομαι φέρομαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Στ. 27 - 38. χαιτέεσσα ἢ ἔχουσα πλουσίαν χαιτήν. — γείνομαι γεννώμαι· ἐγεινάμην ἐγέννησα (ἐνεργ.). — δούλια ἔργα ἐπίπονοι ἐργασίαι (βαρειᾶς δουλιᾶς). — δύη δυστυχία, στενοχωρία. — περιτρέπω ἀποφεύγω. — ἡ μύλη ὁ μύλος, χειρόμυλος. — ἄρειεν, εὐκτ. τοῦ αἶρω. — λούται ἄπο = ἀπολούται· ἀπολούμαι ρύπον λούομαι καλὰ (καθαρίζω ἐντελῶς κάθε λέραν ἀπ' ἐπάνω μου). — φορῶ φέρω, ἔχω. — χαιτή βαθεῖα, ἐδῶ = πλουσία κόμη, ἄφθονα μαλλιά. — ἄνθεμον ἄνθος, λουλούδι. — σκιάζομαι καλύπτομαι, στεφανώνομαι. — ὦν = οὖν ὄντως, ἀληθῶς. — τύραννος βασιλεύς. — σκηπτούχος ἄρχων, μεγιστάν. — τοιούτοις (τρόποις) διὰ τὴν τοιαύτην φιλαρέσκειαν. — ἀγλαίζομαι καμαρώνω.

Στ. 39 - 45. τὴν ταύτην. — λαβών, ἐνν. ὡς σύζυγον. — οἶος μόνος. — μῶμος μομφή, κατηγορία. — προσιζάνει ἀρμόζει. — κάπαέξεται (καὶ + ἐπαέξεται) αὐξάνει, προάγεται. — βίος, δηλ. ἐν τῷ οἴκῳ. — φιλεῦντι = φιλοῦντι. — ὁ πόσις (γεν. πόσιος, δοτ. πόσει καὶ ἰων. πόσι) ὁ σύζυγος. — ὀνομάκλυτος ἐξακουστός. — ἀριπρεπῆς περιβλεπτός. — ἀμφιδέδρομεν (ὡς ἐνεστ.) περιβάλλει.

β) Τὸ σατιρικὸν τοῦτο ποίημα, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ποιήματα τοῦ τοιοῦτου εἴδους, δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ περιπαίξῃ, διὰ νὰ ἰκανοποιήσῃ ἀπλῶς τὴν σκωπτικὴν διάθεσιν τοῦ ποιητοῦ, ἀλλὰ θέλει νὰ ὑποδείξῃ τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια πρέπει ν' ἀποφεύγουν αἱ γυναῖκες. " Ἀλλωστε καταλήγει ἐξυμνῶν τὴν καλὴν γυναῖκα, τὴν ὁποίαν παραβάλλει πρὸς μέλισσαν. Χάριν ἀστεϊσμοῦ καὶ αἱ γυναῖκες ἐψάλλον ὑπὸ τὸ ἴδιον πνεῦμα σκωπτικὰ ἄσματα ἐναντίον τῶν ἀνδρῶν, « τὰ ἐξ ἀμάξης » κλυόμενα. — Πιθανῶς τὸ ποίημα τοῦ Σημωνίδου εἶναι ἀπάντησις εἰς ἐκεῖνα.

— Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τοῦ Σημωνίδου; Ἡ ὑπερβολὴ εἰς τὴν σάτιραν ἐπιτρέπεται; μέχρι ποίου βαθμοῦ; καὶ ποῦ ἀποβλέπει; Συγκρίνατε μὲ σατιρικά ποιήματα νέων Ἑλλήνων ποιητῶν (Λασκαράτου, Σουρῆ κ.ά.).

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΑΛΚΑΙΟΣ

Ὁ Ἄλκαϊος ἐκ Μυτιλήνης τῆς Λέσβου (ἀκμάσας περὶ τὸ 610 π.Χ.) ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν μερίδα τῆς πατρίδος του καὶ ἠγωνίσθη μετὰ πάθους ἐναντίον τῆς ὑπὸ τοῦ δήμου ἐγκατασταθείσης τυραννίδος τοῦ Μελάγχρου καὶ τοῦ διαδόχου Μυρσίλου. Ἀλλὰ καὶ τὸν ἀναλαβόντα τὴν ἀρχὴν βραδύτερον μετριοπαθῆ τυράννον Πιπτακόν, ἓνα τῶν ἐπτὰ σοφῶν, ἐπολέμησε σφοδρῶς. Ἀποπειραθεὶς δὲ νὰ καταλύσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ δήμου καὶ ἀποτυχῶν ἀναγκάζεται νὰ ἐκπατρισθῆ καὶ νὰ ζήσῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη περιφερόμενος εἰς τὴν ξένην. Περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, τυχῶν γενναιοψύχου ἀμνηστείας ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Πιπτακοῦ.

Ἐγραψε ποιήματα ποικίλου περιεχομένου, στασιωτικά (δηλ. πολιτικά), συμποτικά, ἐρωτικά καὶ διαφόρους ὕμνους. Τὸν ποιητὴν τοῦτον ἐμιμήθησαν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἰταλίας, ἰδίως ὁ Ὀράτιος.

Ἀτυχῶς ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἄλκαϊοῦ μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Διάλεκτος αὐτοῦ εἶναι ἡ αἰολικὴ.

54 (1) Ἡ αἶθουσα τῶν ὄπλων.

α) μαρμαίρω ἀπαστρέπτω.—παῖσα πᾶσα.—στέγα αἶθουσα.—κυνίη (= κυνέη) περικεφαλαία.—κάτ = κατὰ (εἰς τὸ νεύοισιν).—τᾶν (= τῶν, ὧν) κατύπερθεν ἄνωθεν, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ὀπείων.—Ἴππιοι λόφοι λόφοι (φοῦντες) ἀπὸ οὐραν (ἢ χαίτην) Ἴππων.—νεύοισιν (-ουσιν): κατα-νεύοισιν, κλίνουσι πρὸς τὰ κάτω.—ἀγάλματα κοσμήματα (διὰ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνδρῶν).—χάλκισαι δὲ λάμπραι κνάμιδες = χαλκαῖ δὲ λαμπραὶ κνημίδες (περικνημίδες).—κρύπτοισιν πασσάλοις = κρύπτουσι πασσάλους (εἶναι τοποθετημένοι γύρω ἀπὸ ξύλινα καρφιά ἐμπεπηγμένα εἰς τοὺς τοίχους)· εἰς τὴν αἰολικὴν τὸ οἰ ἀντὶ οὐ.—τὸ ἄρκος ἀμυντήριον (ἀρκέω = ἀποκρούω).—ἰσχύρω (γεν.) ἰσχυροῦ.—βέλευς (γενικὴ αἰολ.) βέλος βλήμα.—νέω λίνω (γεν. τῆς ὕλης) ἀπὸ νέον λινὸν ὕφασμα.—κοίλοισι κοῖλος.

—κατ(ά)...βεβλημένοι τοποθετημένοι κάτω.—πάρ = παρά.—ζῶμα βραχεῖα περισκελῖς.—ὁ κύπασσις μικρὸς χιτωνίσκος.—τῶν τούτων (τῶν προειρημένων).—ἐπειδὴ πρῶτιστα ἀφοῦ τώρα πλέον.—ὑπὸ ἕσταμεν, ὑπέστημεν ἀνελάβομεν.—ἔργον τόδε τοῦτον τὸν ἀγῶνα.

β) Τὸ ποίημα ἐγράφη εἰς τὰς παραμονὰς ἀγῶνος, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ τελευταίου στίχου. Πρόκειται ἢ περὶ τοῦ πολέμου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν ἀνάγκησιν τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ Σιγείου ἢ περὶ ἐτοιμαζομένου κινήματος πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Μυρσίλου. Ὁπωσδήποτε, ἐπικειμένου τοῦ ἀγῶνος, ὁ ποιητὴς εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ὅπλων του, διὰ νὰ τὰ ἀναλάβῃ. Εἰσερχόμενος δέ, ἵσταται πρὸς στιγμὴν, τὰ παρατηρεῖ μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ τὰ περιγράφει.

Στ. 6. Χαλκίδικαι· ἐκ Χαλκίδος, ὅπου ἐγένετο κατεργασία τῶν μετάλλων καὶ δὴ τοῦ χαλκοῦ, ὀρυττομένου ἐκ τῶν παρὰ τὴν πόλιν χαλκωρυχείων, ἐξ οὗ λέγεται, ὅτι ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα ἡ πόλις.

—Προσέξατε τὴν ζωηρότητα τῆς περιγραφῆς καὶ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα.

55 (2). Ἡ πόλις ἐν τρικυμῖα.

α) ἀσυνέτημι = ἀσυνετῶ δὲν ἐννοῶ.—στάσις ἐμφύλιος πόλεμος, ἐδῶ κατὰ μεταφορὰν = ἡ ταρχχὴ, τὸ ἀνακάτωμα (τῶν ἀνέμων).—τὸ μὲν ἄλλο μὲν κῦμα.—ἄμμες ἡμεῖς.—ὄν (= ἀν) ἀνά.—νᾶι=νηί (δοτ. τοῦ ναῦς).—φόρημαι = φοροῦμαι φέρομαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.—μοχθέω ταλιπωροῦμαι, ὑποφέρω.—χείμων τρικυμῖα.—πὲρ-ἔχει περιέχει, σκεπάζει ὀλόγυρα.—ὁ ἄντλος, τὸ ὕδωρ (τὸ εἰσρέον εἰς τὸ κῦτος τοῦ πλοίου).—ἱστοπέδα = ἱστοπέδη ὅπῃ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῶν πλοίων, εἰς τὴν ὁποίαν χώνεται ἡ βᾶσις τοῦ ἱστοῦ (κοιν. τρύπα τοῦ κατάρτιου).—λαῖφος τὸ ἱστίον.—πάν = πᾶν.—ζάδηλος (διάδηλος) διάτρητος, τελείως σχισμένος.—ἡ λάκις (γεν. -ιδος) ἡ σχισμὴ.—κατ' αὐτο εἰς αὐτό.—χόλαισι (χάλαισι-χαλῶσι) ἔχουν χαλαρωθῆ.—ἄγκυλα τὸ σχοινί (διὰ τοῦ ὁποίου εἶναι δεμένοι ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ αἱ κεραῖαι).

β) Ὁ ποιητὴς γράφει τὸ ποίημά του, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ πόλις συνταράσσεται ὑπὸ τὸν τύραννον Μύρσιλον.

—Πῶς περιγράφει ὁ ποιητὴς τὴν τρικυμῖαν ἐν τῇ θαλάσῃ; Ποῖαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς περιγραφῆς; Τί ὑπονοεῖ ὁ ποιητὴς;

56 (3). **Χαιρεκακία.**

α) **μεθύσθην** = μεθυσθῆναι (ύποκμ. **πάντας**, δηλ. τοὺς ἐχθροὺς τῆς τυραννίδος). — **τινά** τινές, δηλ. οἱ μὴ εἰθισμένοι εἰς τὸ πίνειν. — **καὶ πρὸς βίαν** καὶ χωρὶς νὰ θέλουν, χωρὶς διάθεσιν («καὶ μὲ τὸ στανιό»). — **πώνειν** πίνειν. — **κάθθανε** (= **κατέθανε**) ἀπέθανε.

β) Ὁ θάνατος τοῦ τυράννου Μυρσίλου καθιστᾷ τὸν Ἀλκαῖον ἑξαλλο-
λον ἐκ χαρᾶς. Εἰς τὸ ποίημα τοῦτο ἀντικατοπτρίζεται ὁ χαρακτήρ τοῦ
ποιητοῦ.

57 (4). **Καταπολέμησις τοῦ χειμῶνος.**

α) **ὔει βρέχει.** — **ὄρανος** οὐρανός. — **πεπάγαισι (πεπήγασι)** ἔχουν
παγῶσει, ἔχουν κρυσταλλῶσει. — **ὑδάτων ῥοαὶ** τὰ ρεῖθρα τῶν ὑδάτων
(τὰ τρεχοῦμενα νερά). — **κάββαλλε** κατάβαλλε (προστ.), καταπολέμη-
σον. — **ἐπὶ τίθεις (ἐπιτιθεις)** ἐπιθέτων, θέτων ἐπὶ τῆς ἐστίας. — **ἐν**
κέρναις (μτχ. ἐνεστ.) = **ἐγκιρνὰς** ἀναμειγνύων (εἰς τὸν κρατῆρα). — **μέ-**
λιχρος γλυκύς. — **αὐτὰρ** δέ. — **ἡ κόρσα** οἱ κρόταφοι, ἡ κεφαλή. — **ἀμ-**
φιβαλῶν, περιβαλῶν, τοποθετήσας περί... — **γνόφαλλον** προσκεφάλαιον.

β) Τὸν οἶνον θεωρεῖ ὁ ποιητὴς ὡς θερμαντικὸν κατὰ τὸν χειμῶνα.
Εἰς ἄλλους στίχους του τὸν δέχεται ὡς δροσιστικὸν κατὰ τὸ θέρος καὶ
ὡς παυσίλυπον φάρμακον καθ' ὅλας τὰς ἐποχάς.

— Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ἀλκαίου; Ποῖοι οἱ αἰολι-
κοὶ τύποι καὶ πῶς ἀποδίδονται εἰς τὴν ἄττικὴν διάλεκτον;

58 (5). **Συμποσιακὸν ᾄσμα.**

α) **λύχνος**, πληθ. **λύχνοι** καὶ **λύχνα**, ἐδῶ συνεκδοχικῶς ἀντιστοι-
χεῖ πρὸς τὸ «λύχνων ἀφὰς» = τὸ ἀνάμμα τῶν λύχνων, τὴν ὥραν καθ'
ἣν ἀνάπτονται οἱ λύχνοι, τὴν ἐσπέραν. — **ὀμμένω** ἀναμένω (ὄν - μέ-
νω, ἀν - μένω || ὀμμένω, ἀμμένω). — **δάκτυλος** ἐλαχίστη μονὰς μήκους
(0,018 μ.). — **δάκτυλος ἀμέρα**, «ἓνα δάκτυλο ἔχει ἀκόμα ἡ ἡμέρα μά-
κρος». — **κάδ, κάτ** = **κατά**. — **κάδ ἄερρε** (τμησις), τοῦ ρ. **καταέρρω** =
καταβιβάζω. — **κυλίχνα (ἡ), κυλίχνη (κύλιξ)** ποτήριον (**κυλίχναις**, ἡ
κατάληξις **αἰς** τῆς αἰτ. πληθ. ἀντι **ας**). — **αἶτα** ἀγαπητέ μου. — **ποικίλος**
στολισμένος (μὲ σκαλίσματα, «πλουμιστός»). — **υἱός** = υἰός. — **λαθικάδης**
(λαθικηδῆς) ὁ φέρων τὴν λήθην τῶν φροντίδων, παυσίλυπος (ἐκ θέμ. τοῦ

ρ. **λανθάνω λαθ-** και **κῆδος** = φροντίς).—**ἔγχεε** : ἔνν. οἶνον ἐντὸς τῶν κρατήρων (τὸ ἀ σ ὄ ν δ ε τ ο ν δίδει ζωηρότητα).—**κέρναις (κεραννύς)** ἀναμειγνύων. — **ἓνα και δύο** = ἓνα πρὸς δύο. — **πλέαις** (αἰτ. πληθ. ἀντὶ **πλέας**), προληπτ. κατηγορμ. : **ὥστε πλέας εἶναι=ὥστε πλησθῆναι** ὥστε νὰ εἶναι πλήρεις. — **κάκ κεφάλας** κατὰ κεφαλῆς, μέχρι κεφαλῆς, μέχρι στεφάνης.— **ἀ δ' ἑτέρα** ἢ δὲ ἑτέρα.—**ὠθήτω** ἀντὶ **ὠθει-τω** (ἔρμ. : τὸ δὲ ἐν ποτήριον ἄς διαδέχεται τὸ ἄλλο ἄνευ διακοπῆς).

β) **Στ. 3. Σεμέλη**· θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Κάδμου, μήτηρ τοῦ Διονύσου.

Σ Α Π Φ Ω

Ἡ Σαπφῶ (627 - 567 π.Χ.) ἐγεννήθη ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας εἰς τὴν Ἐρεσσὸν τῆς Λέσβου και ἦτο σύγχρονος τοῦ Ἀλκαίου. Τὸ λεσβιακὸν ὄνομά της ἦτο **Ψάπφρα**. Ἐζῆσεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν Σικελίαν, ἐπιστρέψασα δὲ εἰς τὴν Λέσβον ἐγκατέστησεν εἰς τὸν οἶκόν της μουσικὴν και ποιητικὴν σχολήν. Εἰς αὐτὴν ἐσύχναζον πολλαὶ νεάνιδες, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ Σαπφῶ συνεδέθη δι' ἀδελφικῆς ἀγάπης και ἀγνῆς φιλίας.

Ἄλλ' οἱ ἐλεύθεροι και πνευματώδεις τρόποι της και αἱ ποιητικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς γυναικειᾶς ψυχῆς της ἐξένισαν τοὺς Ἴωνας και τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι ἀργότερον ἔπλασαν διαφόρους περὶ αὐτῆς θρύλους. Ἀναληθῶς ἐπίσης ἐλέχθη, ὅτι κατόπιν ἀτυχοῦς ἔρωτος πρὸς τὸν περικαλλῆ νεανίαν Φάωνα ἐκρημνίσθη ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς Λευκάδος. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Σαπφῶ ἦτο σεβαστὴ εἰς τὴν πατρίδα της και ἐθαυμάσθη διὰ τὸ ποιητικὸν ἔργον της. Οἱ ἀρχαῖοι θαυμασταὶ της ἀνόμασαν αὐτὴν «δεκάτην μοῦσαν», «Πιερίαν μέλισσαν» και «Λεσβίαν ἀηδόνα». Τὰ ποιήματα τῆς Σαπφoῦς ἦσαν ὕμνοι, ᾠδαὶ ἐρωτικῆς ὑποθέσεως και ἐπιθαλάμια, ὅλα εἰς αἰολικὴν διάλεκτον.

59 (1). Ὠδὴ εἰς τὴν Ἀφροδίτην.

α) **Στ. 1 - 4. ποικιλόθρονος** ὁ καθήμενος εἰς πεποικιλμένον, εἰς καταστόλιστον θρόνον.—**δολόπλοκος (δολοπλόκος)** πανοῦργος.—**λίσσομαι** ἰκετεύω.—**ἄσα (ἢ ἄσση)** στενοχωρία, θλιψίς.—**ὄνια (ἀνία)**, λύπη, βάσανον — **δαμνάω** 1) δαμάζω, 2) καταπονῶ, καταθλίβω.

Στ. 5 - 24. τυῖδ' (τῆδε) ἐδῶ.—**αἶ ποτα (=εἶποτε)** ἐὰν κάποτε, (ἐδῶ = ὅπως κάποτε).—**κάτέρωτα (και ἑτέρωτα)** και ἄλλοτε.—**τᾶς ἔμας αὐδως** (γεν.) : ἡ αὐδω (τῆς αὐδως) αὐδῆ, φωνή. — **αἰοῖσα**

(**αίουσα**) ἀκούουσα.— **πήλυι (τῆλε)** ἀπὸ μακράν.— **κλύω** ἀκούω.— **λίποισα = λιπούσα**.— **ὑπασδεύξαισα** ὑποζεύξασα.— **ῶκυς (ὠκύς)** ταχύς.— **στροῦθος** στρουθίον, σπουργίτης.— **δίννεντες (δινούντες)** κινούντες.— **περὶ ὑπέρ, ὑπεράνω**.— **ῶρανος** οὐρανός.— **αἶψα** ταχέως.— **ἐξίκοντο** ἔφθασαν εἰς τὸ τέλος των.— **τὸ σύ**.— **μάκαιρα** (θηλ. τοῦ **μάκαρ**) μακαρία, πανευδαίμων.— **ἦρε'** (ἦρεο), τοῦ ἐρωτώ.— **ὄττι ὄτι, τί**;— **δηῦτε (δὴ αὐτε)**, ὄττι δηῦτε τί λοιπὸν πάλιν.— **κῶττι (καὶ ὄττι)** καὶ τί;— **μαινόλας** μαινόμενος, παράφορος.— **Πείθω** ἢ Πειθῶ (ἢ θεραπαινὶς τῆς Ἀφροδίτης).— **μαῖσαι**· τὸ ἀ' πρόσ. **μαῖμαι (μαίομαι)** ζωηρῶς ἐπιθυμῶ.— **ἐς σὰν φιλότατα** (= φιλότητα) εἰς τὴν ἀγάπην σου.— **ἀδικήω = ἀδικέω (ῶ)**.— **καὶ γὰρ** καὶ βεβαίως. **αἰ = εἰ** (βλ. καὶ στ. 5).— **διώξει** θὰ τρέχῃ ὀπισθὲν σου, θὰ σὲ ἀκολουθῇ.— **φίλει (φιλεῖ)** ἀγαπᾷ.— **κῶυκ = καὶ + οὐκ**.

Στ. 26 - 28. **λύω** ἀπολυτρῶνω (ἐκ γαλεπῶν μεριμνῶν).— **ῶσα ῶσα**.— **μοι, δοτ. χαρ.**— **τέλεσαι = τελέσαι** (ἀπαρ. ἐκ τοῦ **ιμέρρει**), ὑποκ. ἐνν. **σέ**.— **ιμέρρω (ιμείρω)** = ποθῶ.— **αὐτα αὐτή**.

β) Ἡ ᾠδὴ αὕτη διεσώθη ὀλόκληρος ὑπὸ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς (τεχνογράφου καὶ ἱστοριογράφου τοῦ ἀ' π.Χ. αἰῶνος), ὁ ὅποιος περιέλαβεν αὐτὴν εἰς τὸ « *Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων* » ἔργον του, ὡς δεῖγμα τέχνης καὶ ὕφους.

Στ. 2. **δολόπλοκος**· ὡς ἐμπνέουσα δολοπλοκίας καὶ πλεκτάνας.

Στ. 10. **στροῦθοι**· τὰ στρουθία καὶ αἱ περιστεραι ἦσαν ἱερὰ πτηνὰ τῆς Ἀφροδίτης.

Στ. 18. Ἐδῶ ἡ ποιήτρια παρουσιάζει αὐτὴν τὴν Ἀφροδίτην ὀμιλοῦσαν (διατι ἢ στροφὴ αὕτη τοῦ λόγου;)

60 (2) Ἡ ξενιτέμενη φίλη.

α) **Στ. 1 - 5.** **ἄπυ** ἀπό, μακράν.— **τυῖδε (τῆ δε)** ἐδῶ.— **νῶν** νοῦν· **τυῖδε νῶν ἔχοισα** (ἢ ξενιτεμένη φίλη μας Ἀριγνώτα) κατευθύνουσα τὰς σκέψεις της πρὸς τὰ ἐδῶ.— **ὡς** (χρόν.) ὅτε— **πεδαζώω** συζῶ· **ὡς πεδεζώομεν** ὅταν ἐζούσαμε μαζί.— **βεβάως** βεβαίως, ἀσφαλῶς.— **ἔχεν** εἶχεν, ἐθεώρει.— **ἴκελος** (καὶ εἵκελος) ὅμοιος· τὸ **ικέλαν** κτηρμ.— **θέα = θεᾶ** (ἐκ τοῦ **ικέλαν**) = ὀμοίαν πρὸς θεάν.— **μόλπα** (= **μολπή**) ἄσμα.— **σᾶ δὲ μάλιστα ἔχαιρε μόλπα** = εὑρίσκει μεγίστην εὐχαρίστησιν εἰς τὸν ἰδικὸν σου ἄσμα.

Στ. 6 - 11. νῦν δέ, ἀντίθεσις εἰς τὸ ὡς πεδεζώμεν.—ἐμπρέπομαι (ἐμπρέπω) διαπρέπω, ξεχωρίζω.—**Λύδαι** = Λυδαί, αἱ ἐκ τῆς Λυδίας.—**περρέχω** (περιέχω) ὑπερέχω.—**ἐπίσχω** (ἐπέχω) διευθύνω.—**θάλασσαν ἔπ' ἄλμυραν** ἐπὶ τὴν ἄλμυρὰν θάλασσαν.—**ἴσως** καὶ ὁμοίως, ὅπως καὶ.—(ἐπὶ) **πολυανθέμοις ἀρούραις** (αἰτ. πληθ.) πρὸς τὰς ἀνθισμένας ἐκτάσεις τῆς ξηρᾶς.

Στ. 12 - 14. ἔέρσα δρόσος.—**κάλα καλή, χαρίεσσα** (κτγρμ.).—**κέχυται** εἶναι χυμένη, διασκορπισμένη.—**τεθάλαισι (τεθήλασι)** θαλάλουν.—**κάπαλ'** (= καὶ ἄπαλα) ἄπαλά.—**ἄνθρυσκον**, φυτὸν φέρον ἄνθος σκιαδωτὸν (ὅμοιον πρὸς τὸν ἄνηθον), ἀγρίοχορτον.—**μελίλωτος**, εἶδος εὐώδους τριφυλλίου.—**ἀνθεμώδης** πολυανθής, ἀνθισμένως.

Στ. 15 - 17. **ζαφοίταισ(ι)** διαφοιτᾶ, περιφέρεται ἐδῶ (νοερῶς).—**ἐπιμνάσθεισα** ἐπιμνησθεῖσα.—**ἄγανος** πρᾶος, γλυκύς.—**ἀγάνας Ἀθίδος** ἐπειδὴ ἐνεθυμήθη τὴν γλυκεῖαν φίλην τῆς Ἀθίδας.—**ἴμερος** (= ἴμερος) πόθος· **ἴμέρω λέπταν φρένα'** με πόθον εἰς τὴν λεπτήν, τὴν εὐαίσθητον ψυχὴν τῆς.—**βόρηται** (= βαρεῖται) καταπιέζεται ὑπὸ τοῦ βάρους.—**τὸ κῆρ (κέαρ)**, γεν. **κῆρος**, καρδία.—**ἄσα(η)** ἀνία, θλίψις.

Στ. 18 - 20. **κῆθι** ἐκεῖ.—**ἔλθην** (= ἐλθεῖν) ν' ἀπέλωμεν.—**ἄμμε** (ἢ ἄμμι) ἡμῖν, (εἰς τὸ βοᾶ).—**ὀξὺ** δυνατά.—**τὰ δὲ ἀλλ' αὐτὰ** (δηλ. τὰς φωνὰς τῆς Ἀριγνώτας).—**γαρύω** (= γηρύω) φωνάζω, (ἢ γῆρυς = ἡ φωνή)· **οὐ γαρύει νῶν** δὲν φωνάζει, δὲν διαβιβάζει εἰς ἡμᾶς.—**νύξ πολύως** ἢ πολύωτος νύξ, ἢ νύξ με τὰ πολλὰ ὄτα, (ἢ ὁποῖα λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης σιγῆς ἀκούει τὰ πάντα).—**δι' ἄλος** (= δι' ἄλός), διὰ τῆς θαλάσσης, μέσῳ τῆς θαλάσσης.—

β) Ἡ μαθήτρια τῆς Σαπφοῦς Ἀριγνώτα νυμφευθεῖσα ἐν Σάρδεσιν αἰσθάνεται λύπην διὰ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὰς φίλας τῆς. Τὰ συναισθηματὰ αὐτᾶ τῆς Ἀριγνώτας διερμηνεύει ἡ Σαπφὼ ἀπευθυνομένη διὰ τοῦ ποιήματος τούτου πρὸς τὴν μαθήτριαν καὶ φίλην τῆς Ἀθίδας.

Τὸ ποίημα δὲν διεσώθη ὁλόκληρον. Ἐλλείπει ἢ α' στροφή, μέρος τῆς β' καὶ τὸ τέλος. Παρὰ τοῦτο τὸ ἀπόσπασμα εἶναι ἀξιολογώτατον.

61 (3). Εἰς γυναῖκα ἄμουσον.

α) **κατθάνοισα (καταθανοῖσα)** ὅταν ἀποθάνης.—**κείσεται** θὰ κεῖσαι, θὰ εἶσαι μέσα εἰς τὸν τάφον σου.—**οὐδέ ποτα** καὶ ποτὲ δέν.—**μναμοσύνα σέθεν ἔσσει'** = θὰ μνημονεύεται τὸ ὄνομά σου.—**οὐδ'**

ἔρος (σέθεν ἔσσειται) οὔτε θὰ σὲ ποθῆ κανεῖς (θὰ σὲ ἀναζητῆ).—**πεδέχω** μετέχω.—**ἀφάνης** ἀφανής, ἄσημος.—**κῆν** = **καὶ ἐν**.—**πεδ' (ά)**, αἰολ. καὶ δωρ. = μετά.—**ἄμαυρος** (ἄμαυρός) σκοτεινός, ἄδοξος.—**ἐκπεποταμένα** ὅταν ἀποθάνης (τοῦ **ἐκποτάομαι**) πετῶ ἔξω· ἐδῶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἢ ὁποῖα πετᾶ ἔξω τοῦ σώματος.

β) **Στ. 3. Τὰ ῥόδα τῆς Πιερίας**· ἐννοεῖ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν (ἀ ν τ ο ν ο μ α σ ί α)· τὰ ῥόδα ἐθεωροῦντο ἀγαπητὰ ἄνθη τῶν Μουσῶν, αἱ ὁποῖαι ἐλατρεῦοντο ἐν Πιερίᾳ (βλ. 11 (3), στ. 2 «**Μοῦσαι Πιερίδες**»).

—*Διατὶ ἐκδηλοῖ τοιαύτην ἀποστροφὴν ἢ Σαπφῶ πρὸς τὴν ἀπειρόκαλον καὶ ἄμουσον γυναικίκα; Πῶς ἐκφράζει τὴν ἀποστροφὴν τῆς αὐτῆς;*

62 (4) Εἰς ὠραίαν κόρην ἀκόμη ἀνύπανδρον.

οἶον ὅπως.— **γλυκύμαλον** γλυκύμηλον.— **ἐρεύθομαι** κοκκινίζω, γίνομαι κόκκινος (**ἔρευθος**—**ἐρύθημα**, κοκκινάδα).—**ῥσδος** (ἄρσ.) = κλάδος· **ἄκρω ἐπ'** ῥσδω ὑψηλὰ εἰς τὴν ἄκραν τῶν κλάδων.—**μαλοδρόπτης** (**μῆλα δρέπω**) οἱ κόπτοντες τὰ μῆλα (οἱ μηλοτρυγηταί).—**οὐ μὲν καὶ ὅμως δὲν** (σχῆμα ἐ π α ν ο ρ θ ὠ σ ε ω ς).—**ἐπίκεισθαι** (ἐφικέσθαι) νὰ τὸ φθάσουν.

63 (5). « Ὑπεροχῆ ».

α) **ἄστερες** ἀστέρες.— **κάλα** καλή, ὠραία.— **σελάννα** σελήνη.— **ἄψ** ἀντὶ **αἶψα** ἀμέσως.— **ἀπυκρύπτουσι** ἀποκρύπτουσι.— **φάεννον εἶδος** (φαεινὸν εἶδος) λαμπρὰ μορφή.— **ὄπποτα λάμπη** ὄπποταν λάμπη.— **πλήθοισα** (= **πλήθουσα**) πλήρης (ὀλόγιομη).— **ἐπὶ γᾶν παῖσαν** εἰς ὅλην τὴν γῆν.— **ἄργυρέα** ἀργυρόχρους (ἀργυρόχρωμη).

β) Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, ὡς καὶ τὸ κατωτέρω, δεικνύει πόσον μεγάλην ἀπήχησιν εἶχεν ἡ φύσις εἰς τὴν εὐαίσθητον ψυχὴν τῆς Σαπφούς. Ἄλλο ὅμως νόημα λαμβάνει τὸ ποίημα, ἂν θεωρηθῆ ὡς ἀλληγορικὴ ἐκφρασις τῆς ὑπεροχῆς τῆς μαθητρίας τῆς Ἀριγνώτας ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας γυναῖκας τῆς πατρίδος τῆς.

64 (6). Ῥέμβη.

ἀμφὶ τριγύρω.— **ἴψοθεν** (= **ὑψόθεν**) ἄνωθεν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.— **κελάδει** κελαδεῖ.— **ῥσδος**, **ὄσδος** ἀντὶ **ὄζος** κλάδος, κλώνος.— **μάλινος**, **μήλινος** τῆς μηλέας.— **αἰθυσσόμενος** (τοῦ ρ. **αἰθύσσομαι**) σειόμενος.— **κῶμα** (τὸ) = 1) λήθαργος, «ἀποκάρωμα», 2) ρέμβη,

δνειροπόλησις.—**καταρρεῖ**— καταρρέει, ρέει πρὸς τὰ κάτω.

65 (7). **Γαμβρός** (ἐπιθαλάμιον, ἀπόσπασμα).

α) ὕψοι καὶ ἴψοι, αἰολ. ἀντὶ ὕψοι ὑψηλά.— **μέλαθρον** ὑπέρθυρον ἢ ὄροφῆ.—**ἄερω** (**ἄείρω**, **αἶρω**) ὑψώνω, σηκώνω.— **τέκτων** ξυλουργός, οἰκοδόμος.— **ἴσσο** ἴσσοσ.— **Ἄρευι** = Ἄρει.— **ἄνδρος** ἀνδρός.— **μεγάλω** μεγάλου, μεγαλοσώμου.

β) Τὰ **ἐπιθαλάμια** ἦσαν γαμήλια ἄσματα, τὰ ὁποῖα ἐψάλλοντο κυρίως ὅταν ἡ νύμφη ὠδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον. Ἄλλὰ καὶ ὅταν ὠδηγεῖτο ἡ νύμφη ἐκ τῆς οἰκίας τῆς εἰς τὴν τοῦ γαμβροῦ, ἐψάλλοντο καθ' ὁδὸν γαμήλια ἄσματα (**ὕμεναιοι**), ὥπως καὶ σήμερον γίνεται εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος.

Ἵμῆναος Ἵμέναιος, ὁ θεὸς τοῦ γάμου. **Ἵμῆναον** ἐνν. **μέλπετε**: ἡ λέξις αὕτη ἐπανελαμβάνετο εἰς τὰ ἐπιθαλάμια ἄσματα μεθ' ἕκαστον στίχον ἢ παρενεβάλλετο εἰς τὰς στροφάς, τρόπον τινὰ ὡς ἐπωδός, καὶ ἐψάλλετο ὑπὸ χοροῦ. Ὁ χορὸς ἦτο διηρημένος εἰς δύο τμήματα, ἅτινα ἐψάλλον ἐναλλάξ ἀνὰ ἓνα στίχον ἢ ἀνὰ μίαν στροφήν. Τὴν ἐπιφώνησιν **Ἵμῆναον** ἐψάλλον καὶ τὰ δύο τμήματα (ἡμιχόρια) μαζί.

Ἡ Σαμφῶ παρουσιάζει μετὰ τινος φιλοπαίγμονος διαθέσεως τὸ ἀνάστημα γαμβροῦ, καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται οὗτος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν ὁδηγῶν τὴν νύμφην.

66 (8). **Ὁ θυρωρὸς** (ἐπιθαλάμιον ἀπόσπασμα).

α) **θυρώρω** = θυρωρῶ.— **ἐπτορόγυιος** (ἐπτὰ + ὄργυιά) ὁ ἔχων μῆκος ἐπτὰ ὄργυιῶν.— **σάμβαλον** σάνδαλον, ὑπόδημα.— **πεντεβόη** ἢ **πεμπεβόη** ἐκ πέντε δερμάτων βοείων.— **πίσυγγος** ὑποδηματοποιός.— **ἐξεπόνασαν** (= **ἐξεπόνησαν**) κατεσκεύασαν.

β) Καὶ εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἡ Σαμφῶ μετὰ τινος εὐθύμου διαθέσεως μᾶς παρουσιάζει τὸν θυρωρὸν τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ.

— *Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τῆς Σαμφοῦς;*

Α Ν Α Κ Ρ Ε Ω Ν

Ὁ Ἄνακρέων ἐγεννήθη εἰς τὴν Τέων, πόλιν τῆς Λυδίας ἔναντι τῆς Σάμου, ἄγνωστον ἀκριβῶς πότε. Ἦτο ὁμῶς ἀνὴρ ἡδῆ, ὅτε τὸ 540

π.Χ. ἐγκατέλειψε τὴν πατρίδα του κατόπιν τῆς ὑποταγῆς της εἰς τοὺς Πέρσας ἐπὶ Κύρου τοῦ μεγάλου. Κατέφυγε τότε εἰς τὰ ἸΑθδρα τῆς Θράκης, ἀποικίαν τῶν Τηίων. Ἐκεῖθεν προσκληθεὶς ἀλληλοδιαδόχως διέτριψεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὰς αὐλὰς τῶν τυράννων Πολυκράτους τῆς Σάμου, τῶν Πεισιστρατιδῶν τῶν Ἀθηῶν καὶ τῶν Ἀλευαδῶν τῆς Θεσσαλίας. Ἀπέθανεν εἰς βαθὺ γῆρας ἄγνωστον ποῦ.

Συνέθεσεν εἰς ποικίλα μέτρα ποιήματα ἐρωτικὰ καὶ συμποσιακὰ ἀποτελοῦντα πέντε βιβλία, ἐκ τῶν ὁποίων σφῆζονται μόνον ἀποσπάσματα. Τὰ ποιήματα τοῦ Ἀνακρέοντος εἶχον γίνεαι δημοτικώτατα καὶ ἀπέκτησαν βραδύτερον πολλοὺς μιμητὰς, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν τὰ λεγόμενα «ἀνακρεόντεια» ᾄσματα.

67 (1). Παραγγελίαι διὰ τὸ συμπόσιον.

α) **Στ. 1 - 6.** ἄγε δὴ, παρακελ.—κελέβη (ἦ), μέγα ποτήριον (εἶδος κανάτας).— ἦ ἄμυστις (πόσις) τὸ νὰ πίνῃ κανεὶς χωρὶς νὰ κλείῃ τὸ στόμα, ἀπνευστί, μονοροῦφι (ἐκ τοῦ α στερητ. καὶ μύω = κλείω).— προπίνω πίνω πρῶτος.—τὰ μὲν...τά... δ' ἀφ' ἑνὸς μὲν, ἀφ' ἑτέρου δέ.—ἐγγέας (μετοχ. ἀορ. τοῦ ἐγγέω) ἐνν. εἰς τὴν κελέβην.—κύαθος ποτήριον (διὰ τοῦ ὁποίου ἤντλουν τὸν οἶνον ἐκ τοῦ κρατήρος).— ἀνυβρίστως νηφαλίως, εὐπρεπῶς.— ἀνά... βασσαρήσω : ἀναβασσαρέω εὐθυμῶ («μπάνω στὸ κέφι»)— δηῦτε = δὴ αὐτε πάλιν δέ.

Στ. 7 - 11. οὔτω (μὲ οὐσ.) μὲ τόσον...—ἀλαλητὸς ἀλαληγμός.— μηκέτι... μελετῶμεν ἄς μὴ γυμναζώμεθα πλέον, ἄς μὴ κάμνωμεν γυμνάσια (σκυθικῆς οἰνοποσίας).— παρ' οἴνω εἰς τὸ συμπόσιον.— ἀλλὰ ὑποπίπνοντες πίνοντες μετρίως («κουτσοπίνοντας»).— ἐν καλοῖς ὕμνοις ἀνάμεσα σ' ὠραίους ὕμνους, (ψάλλοντες ὠραίους ὕμνους).

β) **Στ. 3 - 4.** Διὰ τὰς ἀναλογίας τῆς ἀναμειξέως τοῦ οἴνου βλ. Ξενοφάνους «Συμπόσιον» στ. 4, σελ. 96.

Στ. 6. βασσαρέω (εὐθυμῶ), ἐκ τοῦ ὀνόματος Βασσαρεύς, ὅπως ἐλέγετο ὁ Διόνυσος ὑπὸ τῶν Θρακῶν.

Στ. 9. Σκυθικὴ πόσις· οἱ Σκύθαι ἐφημίζοντο διὰ τὴν ἄμετρον οἰνοποσίαν : ἔπινον οἶνον ἄκρατον.

Στ. 10 - 11. καλοῖς ἐν ὕμνοις· πρβλ. τὸ «εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις» τοῦ Ξενοφάνους εἰς «Συμπόσιον» σελ. 26, στ. 14.

68 (2). Στεναγμοὶ γήρατος.

α) **πολιὸς** ὑπόλευκος.—τὸ **κάρη** ἢ τὸ **κάρα** (γεν. τοῦ **καρήατος** καὶ **κάρητος** ἢ κεφαλή· ἐδῶ = ἡ κόμη, τὰ μαλλιά (μετωνυμία).—**πάρα** (ἐστί) = **πάρεστι**.—**γλυκεροῦ** κλπ. ἢ **σειρά**: οὐκέτι **λέλειπται** πολλὸς χρόνος **γλυκεροῦ** βιότου.—**ἀνασταλύζω** ἀναστενάζω.—**θαμὰ** συχνά.—**μυχὸς** Ἴδιδεω τὰ βάθη τοῦ Ἄδου.—**ἀργαλέος** φρικτός, πικρός.—**ἐτοιμόν** (ἐστί) εἶναι ὠρισμένον, ὑπερβέβαιον.

β) **Τάρταρος**: οὗτος ἦτο κατὰ τὴν ἀρχαίαν πίστιν σκοτεινὸς καὶ φοβερὸς τόπος ὑπὸ τὸν Ἄδην, εἰς βάθος τόσον, ὅση ἢ ἀπόστασις τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς.

69 (3). Γεροντικά παράπονα.

α) **σφαίρη πορφυρῆ**, δοτ. ὄργ. εἰς τὸ **βάλλων**: «κτυπώντας με με σφαῖρα πορφυρῆ».—**δηῦτε** (= δὴ αὐτε) ἰδοὺ **πάλιν**, **πάλιν** λοιπόν.—**νεᾶνις**, **νεῆνις** || **νῆνις** **νήνις** δοτ. **νήνι** = νεάνιδι (εἰς τὸ **συμπαίξειν**).—**ποικιλοσάμβαλος** ποικιλοσάνδαλος, ἡ φοροῦσα σανδάλια πεποικιλμένα («πλουμιστά»).—**ἐστίν γάρ**... εἶναι δὲ (παρνευθετικῶς).—**εὐκτίτος** ἔχων (ἔχουσα) ὠραίας οἰκοδομάς.—**καταμέμφομαι** ψέγω, «περιγελῶ».—**χάσκω** (ὡς καὶ ἡ σημερινὴ σημασία του): προσβλέπω με ἀνοιχτὸν στόμα.—**πρὸς ἄλλην**, ἐνν. **κόμην** (πρὸς ἄλλον τινά.)

β) **Στ. 1. σφαίρη πορφυρῆ**· ὅπλα τοῦ Ἑρωτος εἶναι κυρίως τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη, δι' ὧν ἐπληττεν ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὅποιον ἤθελε νὰ ἐμβάλλῃ σφοδρὸν ἔρωτα. Πλὴν τούτων εἶχε καὶ σφαῖραν (τόπι), διὰ τῆς ὁποίας ἐπληττεν ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον ἤθελεν ἀπλῶς νὰ ἐμβάλλῃ εἰς πειρασμόν.

Στ. 5. ἀπ' εὐκτίτου Λέσβου· διὰ τούτων χαριεντιζόμενος ὑπονοεῖ, ὅτι δὲν τὸν καταδέχεται ἡ νεᾶνις ὡς ἐπαρχιώτην, «πρωτευουσιᾶνα αὐτή».

Στ. 7. καταμέμφεται· ἡ νεᾶνις τὸν περιπαίζει διὰ τὴν λευκὴν κόμην του. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι αἱ γυναῖκες τῆς ἀρχ. Λέσβου ἦσαν χειραφετημέναι, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐλευθεριότης τῆς νεάνιδος.

—**Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ἀνακρέοντος**; Κατὰ τί ὁμοιάζει ὁ Ἴων Ἀνακρέων πρὸς τοὺς Αἰολεῖς λυρικοὺς;

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Τ Ε Ρ Π Α Ν Δ Ρ Ο Σ

Ὁ Τέρπανδρος (680 - 620 π.Χ.) εἶναι ὁ ἀρχαιότατος τῶν Λεσβίων χορικῶν ποιητῶν. Ἐδοξάσθη κυρίως ὡς μουσικός, διότι ποικιλοτρόπως προήγαγε τὴν μουσικὴν τέχνην καὶ συνεκέντρωσε τὰς διεσπαρμένους μελωδίας, ὅσαι ἐποιήθησαν ὑπὸ τῆς φυσικῆς κλίσεως τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἐρῦθμισε κατὰ τεχνικούς κανόνους. Ἀλλὰ καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ φαίνεται, ὅτι δὲν ἐστερεῖτο ἀξίας, ὡς μαρτυροῦν τὰ ὀλίγα διασωθέντα ἀποσπάσματα τῶν ποιημάτων του.

70. Ἀποσπάσματα Τερπάνδρου.

Ἀπ. 1. α) **ἀρχά** ἀρχή, ἐναρξίς (διότι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ Διὸς ὅλοι οἱ ποιηταὶ ἤρχιζον τὰ ποιήματά των, ἐξ οὗ καὶ τὸ «ἀπὸ Διὸς ἄρχεσθαι». — **ἀγήτωρ** ἡγήτωρ· εἶναι φανερόν ὅτι τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἦτο προοίμιον μακροτέρου ᾄσματος.

β) Στίχοι ὀλοσπόνδειοι. Τούτους μετεχειρίζοντο οἱ Ἕλληνες λυρικοὶ κατὰ τὰς σπονδάς.

Ἀπ. 2. α) **ἐνθα** ὅπου. — **αἰχμά** ἢ αἰχμή, τὸ δόρυ (τὸ πολεμικὸν πνεῦμα). — **μῶσα** μοῦσα. — **λιγὺς** (**λίγεια**, **λιγὺ**) καλλιφῶνος. — **δίκα** (-ῆ) δικαιοσύνη. — **εὐρυάγυια** ἢ ἔχουσα εὐρείας ἀγυιάς, ἢ ἀποφεύγουσα τὰς σκολιοδρομίας, εὐθύδικος. — **ἐπιτάρροθος** ἀρωγός, βοηθός.

β) Διὰ τοῦ ἀποσπ. τούτου ὑμνεῖ τὴν Σπάρτην, ὅπου ἤκμαζε τὸ πολεμικὸν πνεῦμα («**αἰχμά**»).

Ἀπ. 3. α) **σοὶ** (**κελαδήσομεν**) πρὸς τιμὴν σου. — **ἀποστέρξαντες** ἀφήσαντες, ἀπορρίψαντες. — **τετράγηρυν ἀοιδὰν** τὴν διὰ τετραχόρδου λύρας μουσικὴν. — **ἐπτάτονος** ἐπτάχορδος, ἐπτάφῶνος.

β) Ὁ Τέρπανδρος ἐτελειοποίησε τὴν κιθάραν καὶ ἠῤῥησε τὰς χορδὰς αὐτῆς ἀπὸ 4 εἰς 7. Διὰ τοῦτο λέγει ὅτι θὰ ψάλλῃ διὰ τῆς «ἐπτατόνου φόρμιγγος».

Α Λ Κ Μ Α Ν

Ὁ Ἄλκμαν ἤκμασε περὶ τὸ 620 π.Χ. Ἦτο Λυδὸς ἐκ Σάρδεων, ἀλλ' αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Κιμμερίων (βλ. Καλλῖνον) ἐπωλήθη ὡς δοῦλος

εις τὴν Σπάρτην, ὅπου διακριθεὶς διὰ τὴν μουσικὴν του ἱκανότητα ἀπλευθερώθη καὶ ἐπωνομάσθη *Λάκων*. Προήγαγε τὴν μουσικὴν καὶ πρῶτος διεμόρφωσεν εἰς τὴν χορικὴν ποίησιν τὰς στροφὰς ἀντὶ τῶν ἀπλῶν στίχων. Ἐγράψε πολλὰ ποιήματα, μετὰξὺ τῶν ὁποίων ἐφημιζόντο τὰ λεγόμενα *παρθένεια*, ἥτοι ἄσματα ἀδόμενα εἰς ἑορτάς, ἰδίᾳ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὑπὸ χοροῦ παρθένων διηρημένου εἰς δύο ἡμιχόρια.

Ἐκ τῶν ἔργων του μόνον ἐλάχιστα ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Δύο ἐκ τούτων εἶναι τὰ κατωτέρω.

71 (1). Νυκτερινὴ ἡμερία.

α) εὐδω (καθεύδω) κοιμῶμαι, ἤσυχάζω.— ἡ φάραγξ τὸ φαράγγι. ὁ πρῶν (πληθ. οἱ πρῶνες ἢ πρῶνες) προεξοχὴ ὄρους, βράχος.— φῦλα αἱ φυλαὶ (φῦλά θ' ἐρπετὰ καὶ τὰ ποικίλα εἶδη τῶν ἐρπετῶν).— τόσσα ὅσα.— ὄρεσκῶς ὄρεσίβιος.— κνώδαλον ἀγρίμι (ἐδῶ=θαλάσσιον ζῷον, κῆτος).— βένθος βάθος.— πορφύρεος ταραχώδης, σκοτεινός.— τανυπτέρυξ (τανυσίπτερος) ὁ ἔχων μακρὰς πτέρυγας, μακρόπτερος.

β) Ὁ ποιητὴς δίδει ἐδῶ ὠραίαν εἰκὼνα τῆς κοιμωμένης φύσεως. Ἀναλύσατε τὴν εἰκόνα εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς. (Πρβλ. Σολωμοῦ «Γαλήνη»).

72 (2). Τὸ γῆρας.

α) οὐ μ' ἔτι... ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: οὐκέτι γυῖα δύναται φέρειν με = δὲν μὲ βαστοῦν τὰ γόνατά μου πιά· γυῖα τὰ μέλη τοῦ σώματος, κυρ. οἱ πόδες.— μελίγαρος, μελίγηρος (μέλι-γῆρος= φωνή, λαλιά) μελίφωνος, γλυκύφωνος.— ἡμερόφωνος (συνών. τοῦ προηγουμένου) ὁ ἔχων θελτικὴν φωνήν, «γλυκόλαλος».— βάλε (εὐχετικὸν μόριον) εἶθε, μακάρι.— κηρύλος εἶδος θαλασσίου πτηνοῦ, τοῦ γένους τῶν ἀλκυονιδῶν, κυρίως δὲ ἡ ἄρρη ἀλκυῶν, (κοινῶς: ψαροφάγος, βασιλοπούλι).— ὄστε= ὄς ὁ ὅποιος.— ἄνθος κύματος ἀφρός τοῦ κύματος.— νηδεὴς (στερ. μόρ. νῆ καὶ δέος) ἀφοβός.— ἦτορ καρδιά.— ἀλιπόρφυρος ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τῆς θαλασσίας πορφύρας ἢ ὁ ἔχων χρῶμα κυανοῦν καὶ πορφυροῦν (γαλαζοκόκκινο).— εἶαρος ἔαρος.—

β) Τὸ ἄσμα εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων *παρθενείων*. (Βλ. ἀνωτέρω εἰς βιογραφ. Ἀλκμᾶνος). Ἐδῶ ὁ Ἀλκμάν, ὡς ἀρχηγός τοῦ χοροῦ (χορηγός), μονωδῶν ἀπευθύνεται πρὸς τὸν χορὸν τῶν παρθένων καὶ ὀμιλεῖ δι' ἑαυτὸν παραπονούμενος διὰ τὰ γηρατεῖά του.

Στ. 4. νηδεὺς ἦτορ ἔχων. Ὁ κηρύλος δὲν φοβεῖται τὰ γηρατεῖα, διότι, ὅταν γηράσῃ καὶ δὲν δύναται νὰ πετᾷ, φέρεται κατὰ τὰς ἀποδημίας (ὡς λέγει ἡ παράδοσις) ἐπὶ τῶν πτερυγῶν τῶν θηλειῶν.— **εἶαρος ὄρνις** οἱ κηρύλοι, ὅπως καὶ αἱ χελιδόνες, εἶναι προάγγελοι τῆς ἀνοίξεως.

ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ

Ὁ Στησίχορος (640 - 555 π.Χ.) ὠνομάζετο Τεισίας καὶ κατήγετο ἐκ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Κατῆλθεν εἰς Ἱμέραν τῆς Σικελίας, ὅπου ἐπωνομάσθη *Στησίχορος ὁ Ἱμεραῖος*. Συνέθεσε ποιήματα ποικίλα, τὰ ὅποια παρέδιδεν εἰς τοὺς χορούς, τοὺς ὁποίους πρῶτος αὐτὸς ἔστησεν (ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐπωνυμία του). Τὰ ποιήματά του, ἔχοντα ὑποθέσεις ἐξ ἀρχαίων μύθων, ἐξετείνοντο εἰς 26 βιβλία.

Σπουδαία καινοτομία τοῦ Στησιχόρου ὡς πρὸς τὴν μορφήν τῶν ὕμνων εἶναι ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσα «*τριας*», ἥτοι ὁμὰς ἐκ τριῶν στροφῶν· δηλ. μετὰ τὰς δύο ἐπακριβῶς ὁμοίας στροφάς, *στροφὴν καὶ ἀντιστροφὴν*, ὁ Στησίχορος προσέθεσε καὶ τρίτην, τὴν *ἐπαφρόν*, μὲ διάφορα μέτρα καὶ μὲ διάφορον μουσικὸν σκοπὸν. Δυστυχῶς ὅμως ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ ἔργου του περιεσώθησαν.

73. Ἡ νυκτερινὴ ἐπιστροφὴ τοῦ Ἥλιου.

α) Ἐπεριονίδας (-δης) ὁ υἱὸς τοῦ Ἐπεριώνος, ἐνὸς τῶν Τιτάνων.— **δέπας** ποτήριον.— **ἐσκατέβαινε** κατέβαινε μέσα εἰς.— **βένθος** βάθος.— **ἐρεμνός (ἐρεβνός)** σκοτεινός.— **ὁ δὲ πάις Διός**, δηλ. ὁ Ἡρακλῆς.— **κουριδίη ἄλοχος** νόμιμος σύζυγος, ἢ ἀπλῶς: σύζυγος (βλ. Καλλίνου, στ. 7.).— **ποσσί** μὲ τὰ πόδια, πεζῆ.

β) Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἐπεγράφετο «*Γηρουνηῖς*» καὶ εἶχεν ὡς ὑπόθεσιν τὸν γνωστὸν ἄθλον τοῦ Ἡρακλέους. Οὗτος διετάχθη ὑπὸ τοῦ Εὐρύσθέως νὰ κομίσῃ τὰς βοῦς τοῦ Γηρυῦνου, τρικεφάλου τέρατος οἰκοῦντος εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς γῆς. Πορευόμενος ὁ Ἡρακλῆς διὰ τῆς Εὐρώπης ἔστησε τὰς Ἡρακλείους στήλας, ἔλαβε δὲ ἐκεῖ παρὰ τοῦ Ἥλιου χρυσοῦν δέπας, διὰ τοῦ ὁποίου διεπέρασε τὸν ὠκεανόν. Ἀφοῦ δὲ ἔλαβε τὰς βοῦς καὶ ἐφόνευσε τὸν Γηρυόνην, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἡρακλείους στήλας, ὅπου ἀπέδωσε τὸ δέπας εἰς τὸν Ἥλιον. Καὶ τώρα ὁ Ἥλιος μέλλει ν' ἀκολουθήσῃ διὰ τοῦ ὠκεανοῦ

τὴν νυκτερινὴν πορείαν τοῦ ἐπιστρέφω·ν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ, ὁπόθεν θὰ ἐπανάλθῃ τὴν πρῶταν τῆς ἐπομένης, διὰ νὰ φωτίσῃ τὸν κόσμον.

Δέπας ἦτο πλατὺ ποτήριον μὲ λαβάς, διὰ τοῦ ὁποῖου ἤντλου·ν τὸν οἶνον ἐκ τοῦ κρατῆρος. Κατὰ τὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων ἐντὸς τοιοῦτοῦ ποτηρίου, ὡς ἐπὶ κλίνης, ἐφέρετο ὁ Ἥλιος ἀπὸ τὴν δύσιν εἰς τὴν ἀνατολὴν κατὰ τὴν νύκτα, ἐνῶ ἐξ Α πρὸς Δ ἐφώτιζε τὸν κόσμον ἐλαύων ἐπὶ τεθρίππου, συρομένου ὑπὸ πυριπνῶν ἵππων.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

Τρεῖς ποιηταὶ ἔφερον τὴν χορικὴν ποίησιν εἰς τὴν τελειότητα. Οὗτοι ἦσαν ὁ Σιμωνίδης, ὁ Βακχυλίδης καὶ ὁ Πίνδαρος.

Ὁ Σιμωνίδης οὔτος (556-468 π.Χ.), διάφορος τοῦ Σημωνίδου τοῦ Ἀμοργίνου, ἐγεννήθη εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Ἰουλίδα τῆς νήσου Κέα (ἡ ὁποία σήμερον ὀνομάζεται Κέα, κοινῶς Τζιά). Κατ' ἀρχὰς ἔγινε γνωστὸς ὡς χοροδιδάσκαλος, ἀφοσιωθείς ὁμῶς εἰς τὴν ποίησιν ἠτύχησε νὰ ἀποκτήσῃ μεγάλην φήμην. Ἐνεκα τούτου αὐλαὶ φιλομούσων τυράννων ἐφιλοτιμοῦντο νὰ καλέσουν πλησίον αὐτῶν τὸν ποιητὴν. Τοιοῦτοτρόπως ἔζησεν ἐπὶ πολὺ πλησίον τῶν Πεισιστρατιδῶν ἐν Ἀθήναις. Ἐπειτα μετέβη εἰς Θεσσαλίαν πρὸς τοὺς Ἀλευάδας καὶ Σκοπιάδας, τοὺς ὁποῖους ἐνεκωμιάζεν ἐπὶ μισθῷ. Κατὰ τὰ μηδικὰ ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἔγινε φίλος τοῦ Θεμιστοκλέους. Τότε διὰ τῶν ὑπερόχων ἐπιγραμμάτων τοῦ ὕμνησε τοὺς μεγάλους ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς ἡρωϊκῶς πεσόντας. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὴν Σικελίαν παρὰ τῆ αὐλῆ τοῦ τυράννου Ἰέρωνος. Ἐκεῖ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 90 σχεδὸν ἐτῶν.

Ὁ Σιμωνίδης ἔγραψε πολλὰ καὶ ποικίλα ποιήματα, τὰ ὁποῖα ἔγιναν γνωστὰ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ποίησις τοῦ κατέστη καθολικὴ καὶ πανελλήνιος ὑπερπηδῆσασα τοὺς φυλετικὸς φραγμούς, τοὺς χωρίζοντας τοὺς Ἕλληνας ἀπ' ἀλλήλων.

Ἀτυχῶς, ἀπὸ τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν τοῦ Σιμωνίδου, πλὴν τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ, μόνον ἀποσπάσματα σφίζονται. Καὶ ταῦτα ὁμῶς μαρτυροῦν τὴν τελειότητα τῆς τέχνης καὶ τῆς ποιητικῆς τοῦ ἀξίας.

74 (1). Ἐγκώμιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις, (480 π.Χ.).

α) εὐκλεὴς ἂ τύχα, διότι ἔπεσον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. — πότμος θάνατος. — πρὸ γόων ἀντὶ θρήνων. — ἡ μνᾶστις ἡ μνήμη. — οἶκος

λύπη.— **έντάφιον** (ένν. **είμα**) σάβανον (δηλ. τήν δόξαν, ή όποία έχει περιβάλλει αύτους).— **εύρώς** εύρωτίαισι, μούχλα.— **άμαυρόω** επισκιάζω, έξαφανίζω.— **σακός** (σηκός) ίερός χῶρος (έδῶ = τάφος).— **οϊκέτης** ένοικος (οϊκέταν, κτηρμ. = ώς ένοικον).— **εύδοξία** δόξα.— **άνδρων άγαθών** κτλ., ή σειρά: **όδε σακός, (σακός ών) άνδρων άγαθών, είλετο (= έκτήσατο) οϊκέταν εύδοξίαν Έλλάδος.**— **μαρτυρεϊ**, δηλ. τουτο, ότι ο τάφος ούτος έγκλείει τήν δόξαν τής Έλλάδος.— **λελοιπώς**, μτχ. άναφορ.— **κόσμος** τιμή, έγκώμιον.— **άρετά** άνδρεία.— **άεναος** αϊώνιος.

β) Οί στίχοι ούτοι διεσώθησαν ύπό του Διοδώρου του Σικελιώτου, ιστοριογράφου του α' π.Χ. αϊώνος, περιληφθέντες εις τὸ σύγγραμμά του « *Βιβλιοθήκη ιστορική* » και χαρακτηριζόμενοι ύπ' αύτου ώς « *α ξ ι ο ν τ ῆ ς ά ρ ε τ ῆ ς έ κ ε ί ν ω ν έ γ κ ῶ μ ι ο ν* ».

Στ. 3. βωμός. άποκαλεϊ βωμόν τὸ τάφον τῶν πεσόντων, διότι έπ' αύτου άπεδίδοντο τιμαί και έτελοῦντο θυσίαι εις τούς νεκρούς, ώς εις ήρωας.

— *Ποϊαι αϊ άρεται του ποιήματος; Ποϊα τὰ τεχνικὰ μέσα; Εϊς ποϊους στίχους ένυπάρχει ή κεντρική ιδέα;*

75 (2). Άσταθῆ τὰ ανθρώπινα.

α) **έών** = **ών**, αιτιολ. μτχ.— **μη φάσης** = **μη φήσης**.— **μηδέ: μηδέ φάσης... όσον** κτλ.— **έσσεται**, ένν. **όλβιος** (= εύτυχής).— **ώκεια**, θηλ. του **ώκυσ** ταχύς ή σειρά: **οὐδέ γάρ ή τής ταχυπετέρυγου μυίας μετάστασις οὕτως ώκειά έστιν.**— **μετάστασις** αλλαγή θέσεως, έναλλαγή (καταστάσεως), ή εκ τής ζωῆς εις τόν θάνατον μετάβασις.

β) Τὸ άπόσπασμα τουτο, ώς και τὸ έπόμενον, άνήκει εις τούς « *θρήνους* », τούς όποίους έγραψεν ο Σιμωνίδης διά τούς Σκοπάδας, τυράννους έν Κρανώνι τής Θεσσαλίας, οί όποιοι κατεπλακώθησαν ύπό τής πεσοῦσης στέγης τής οίκίας των, διασωθέντος ώς εκ θαύματος του ποιητου.

76 (3). Η ζωή του ανθρώπου.

κάρτος (κράτος) δύναμις.— **άπρακτος** άνωφελής.— **μεληδών** μέριμνα.— **παῦρος** όλίγος, μικρός (pauvus - paulus).— **αϊών** βίος.— **πόνος άμφι πόνω** βάσανα διαδέχονται τὰ βάσανα.— **άφυκτος** άνα-

πόφευκτος.—**ὀμῶς** ὁμοίως (ἀδιακρίτως δι' ὅλους).—**κείνου**, δηλ. τοῦ θανάτου.—**λάχον** = ἔλαχον ἔλαβον παρὰ τῆς μοίρας.

77 (4). 'Η Ἀρετή.

α) **λόγος** μῦθος, θρῦλος.—**ναίω** κατοικῶ.—**δυσάμβατος** δυσανάβατος.—**πέτρα** βράχος.—**ἀμφέπω** διαμένω, κατοικῶ.—**οὐδέ... ἔσοπτός (ἔστιν)** οὔτε εἶναι ὄρατῆ.—**βλέφαρα**, ἐδῶ = ὀφθαλμοί.—**ῶ** (περιληπτικόν), ἀναφέρεται εἰς τὸ πάντων ἀντί: **ἔσοπτος οὐδενὶ ῶ**.—**ῶ μὴ... μόλη** εἰς ὄντινα δὲν ἔλθῃ.—**δακέθυμος** βασανιστικός: (ὅστις δὲν βασανισθῆ καὶ δὲν ιδρώσῃ).—**ἴκη τ'** = **καὶ μὴ ἴκη**, ἐνν. **οὗτος** (ἐκ τοῦ ῶ): καὶ δὲν ἀναπτύξῃ οὗτος εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς του δυνάμεις.

β) Ὁ ποιητὴς π ρ ο σ ω π ο π ο ι ε ῖ τὴν ἀρετὴν καὶ φαντάζεται ὅτι αὕτη ἀποσυρθεῖσα τοῦ κόσμου διὰ τὴν αὐξανομένην κακίαν του κατέφυγεν εἰς τὰς ἀπροσίτους κορυφὰς τῶν βράχων. Διὰ τὴν φθάσῃ κανεὶς χρειάζεται νὰ ιδρώσῃ κτλ. πρβλ. Ἡσιόδου «Ἔργα καὶ ἡμέραι», στ. 289-292 (κατὰ μετάφρασιν Σ. Μενάρδου): «Ὅμως ἐμπρὸς στήν Ἀρετὴν ἔχουν ιδρώτα βάλει—οἱ ἀθάνατοι, καὶ μακρινὸς ἀνήφορος σ' ἐκείνη—πηγαίνει στήν ἀρχὴ τραχύς· μόν' ἄμα κανεὶς φθίαση—σὴν κορυφή, τότε εὐκόλος ὁ πρὶν δύσκολος εἶναι».

78 (5). Ἐπίκρισις ἐπιτυμβίου ἐπιγράμματος.

α) **τίς κεν αἰνήσειε** ποῖος θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπαινέσῃ.—**νόψ πῖσυνος** ὀρθοφρονῶν, ἔχων πεποίθησιν εἰς τὴν ὀρθὴν του κρίσιν.—**ναέτας, ναιέτης (ναίω** = κατοικῶ) κάτοικος.—**ἀέναος (αἰεὶ νάω** = ρέω) ὁ διαρκῶς ρέων.—**δίγη** στρόβιλος.—**ἀντία θέντα** παραλληλίσαντα.—**μένος** δύναμις, ἀντοχὴ, διάρκεια.—**στάλα στήλη**, βάθρον.—**ἦσσω** κατώτερα, ἀσθενέστερα.—**θραύοντι** = θραύουσι, δύνανται νὰ θραύσουν.—**φῶς, φωτός** ἀνὴρ.—**ἄδε βουλά = ἦδε βουλή** ἡ ἔμπνευσις αὐτῆ.

β) Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Μίδα, τοῦ βασιλέως τῶν Φρυγῶν, εἶχε στηθῆ χαλκίνη Σφίγξ, ἐπὶ δὲ τοῦ βάθρου αὐτῆς εἶχε γραφῆ ἐπίγραμμα τοῦ Κλεοβούλου, ἐκ Λίνδου τῆς Ῥόδου, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τὸ ἐπίγραμμα αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐδῶ ἐπικρίνει ὁ Σιμωνίδης, ἔχει ὡς ἐξῆς:

Χαλκῆ παρθένος εἰμί, Μίδου δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι.
 Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε νάη καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλη,
 ἠέλιος τ' ἀνιῶν λάμπη, λαμπρῇ τε σελήνῃ,
 καὶ ποταμοὶ πλήθωσιν, ἀνακλύζῃ τε θάλασσα,
 αὐτοῦ τῆδε μένουσα πολυκλαύστῳ ἐπὶ τύμβῳ
 ἀγγελέω παριοῦσι Μίδας ὅτι τῆδε τέθαιπται.

Στ. 5. λίθον· ὁ ποιητὴς φαντάζεται τὸ βάθρον τῆς Σφιγγὸς λίθινον. —**θεῶν ἦσσω·** τὰ φυσικὰ φαινόμενα μόνον ἀπὸ τοὺς θεοὺς εἶναι ἀσθενέστερα. Ἐπομένως δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ παραβάλλῃ κανεὶς τὴν ἀντοχήν ἢ τὴν διάρκειαν τῶν φθαρτῶν (λίθος-στάλα), πρὸς τὴν δύναμιν ἢ πρὸς τὴν ἀνακύκλῃσιν τῶν φυσικῶν φαινομένων.

Β Α Κ Χ Υ Λ Ι Δ Η Σ

Ὁ Βακχυλίδης (περὶ τὰ 510 - 440 π.Χ.) ἐγεννήθη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἰουλίδα τῆς νήσου Κέω, ἦτο δὲ ἀνεψιὸς τοῦ Σιμωνίδου καὶ συναδός του εἰς τὰ ταξίδια. Ἰδιαιτέρως ἐτιμήθη εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Ἰέρωνος τῶν Συρακουσῶν. Ἐγραψε ποικίλα χορικά ποιήματα, ἐκ τῶν ὁποίων εἶχον σωθῆ ἑλάχιστα ἀποσπάσματα. Ἀλλὰ τὸ 1896 εὗρέθη εἰς τὴν Αἴγυπτον πάπυρος μὲ 13 ἐπινίκους καὶ 6 διθυράμβους του.

Ὁ Βακχυλίδης προήγαγεν ἔτι περαιτέρω τὴν χορικὴν ποίησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωσε τεχνικωτέραν μορφήν, μουσικότητα καὶ ρυθμικότητα.

79 (1). Παιὰν εἰς τὴν εἰρήνην.

α) **Στ. 1-5. τίκτει** γεννᾷ, φέρει, χαρίζει.—**μεγάλα** (θηλ.) ἢ μεγαλειώδης.—**καὶ ἄνθεα μελιγλώσσων ἀοιδᾶν** (= ὦδῶν) ἄνθη μελισταλάκτων ὦδῶν (: ὠραῖα καὶ εὐχάριστα ἄσματα).—**δαιδάλεος** τεχνικός, πολυποίκιλος (: ἐπὶ δαιδαλέων βωμῶν).—**θεοῖσιν**, δοτ. χαριστική.—**αἶθομαι** καίομαι (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ **τίκτει**: κάμνει νὰ καίωνται).—**μῆρα** (βοῶν καὶ μῆλων) μηρία βοῶν καὶ προβάτων.—**τανύθριξ** μακρόμαλλος.—**γυμνασίων τε νέοις... μέλειν** (τὸ ἀπαρ. πάλιν ἐκ τοῦ **τίκτει**): κάμνει νὰ καταγίνωνται οἱ νέοι εἰς τὰ γυμνάσια (τὰς ἀθλητ. ἀσκήσεις).—**αὐλῶν** (ἄρσ.) **τε καὶ κώμων** (ἄρσ.) εἰς τὴν μουσικὴν καὶ εἰς τὰ τραγούδια.

Στ. 6 - 8. ὁ πόρπαξ ἢ λαβὴ τῆς ἀσπίδος.—**αἰθὸς** καμένος, μαῦρος: ἱστοὶ αἰθᾶν ἀραχνᾶν, γενικὴ πληθ.—**πέλονται** γίνονται, ὑφαίνονται.—**τὸ ἔγχος** τὸ δόρυ.—**ἀμφάκης (ἀμφήκης)** ἀμφιστομος.—**δάμνημι** καταβάλλω, καταστρέφω.—**εὐρῶς** μούχλα, σκωρία.

Στ. 9 - 13. **χαλκεᾶν** (γεν. πληθ.) χαλκῶν (σαλπίγγων).—**συλᾶται** ἀφαιρεῖται, διακόπτεται (ὑπὸ τοῦ ἤχου τῶν σαλπίγγων).—**μελίφρων** γλυκὺς (ἐκ τοῦ **μέλι** καὶ **φρὴν**).—**ἄῤῥος (ἄῤῥος=ἡῤῥος)** πρωϊνός.—**θάλλω** ζωογονῶ.—**τὸ κέαρ (κῆρ)**, γεν. **κῆρος**, καρδία.—**ἐρατὸς** ποθητός.—**βρίθοντ(ι)** δωρ. = **βρίθουσι**.—**παιδικοὶ ὕμνοι** νεανικὰ τραγοῦδια.—**φλέγονται** ἀνάπτουν, ἀντηχοῦν ἐνθουσιωδῶς.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι ὁ μόνος διασωθεὶς παιὰν τοῦ Βακχυλίδου. Ὁ παιὰν ἦτο: 1) ἄσμα εἰς τὸν Ἄρην πρὸ τῆς μάχης (ἐ μ β α τ ἡ ρ ι ο ν): 2) ἄσμα εὐχαριστήριον πρὸς τοὺς θεοὺς μετὰ τὴν νίκην (ἐ π ι ν ἰ κ ι ο ν): 3) ἄσμα εἰς Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν εὐχαριστήριον διὰ τὴν ἐκ κακοῦ τινος λύτρωσιν: 4) ἐ π ι τ ρ α π ἔ ζ ι ο ς π ρ ο σ ε υ χ ῆ κατὰ τὸ συμπόσιον.

Κατὰ τὸν παιᾶνα τοῦτον ὁ γλύπτης Κηφισόδοτος (ἀκμάσας τὸ ἀΐμισυ τοῦ δ΄ π.Χ. αἰῶνος) κατεσκεύασε τὴν θεὰν Εἰρήνην φέρουσαν εἰς τὰς χεῖρας τὸν Πλοῦτον. Ὁραῖον ἀντίγραφον εὐρίσκεται εἰς Μόναχον.

80 (2). Μία ἢ ὁδὸς τῆς εὐτυχίας (ἀπόσπασμα).

α) εἰς ὄρος (εὐτυχίας ἐστίν) ὑπὸ ἓνα μόνον ὄρον ἐξασφαλίζεται ἡ εὐτυχία.—**ἀπενθῆς** ἀπαθής, ἥρεμος.—**διατελῶ βίον** διάγω τὸν βίον, ζῶ.—**ἀμφιπολῶ** σκέπτομαι.—**τὸ δὲ παρ' κτλ.**, ἡ σειρά: **ιάπτεται δὲ ἐδὸν κέαρ παρ' ἄμαρ τε καὶ νύκτα χάριν μελλόντων (συμβῆναι).**—**ιάπτομαι** βλάπτω, πληγώνω.—**τὸ κέαρ (κῆρ)** καρδία.—**παρ' ἄμαρ τε καὶ νύκτα** ἡμέραν καὶ νύκτα.—**ἄκαρπον ἔχει πόνον** ματαίως μοχθεῖ.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι προσόδιον, ἦτοι ἄσμα ἀδόμενον συνοδείᾳ αὐλῶν ὑπὸ χοροῦ προσερχομένου εἰς ναὸν ἢ βωμὸν κατὰ τὰς ἐορτάς.

Στ. 2. **θυμὸν ἀπενθῆ** ἢ ἀπάθεια ὡς προϋπόθεσις τῆς εὐτυχίας ἀπετέλεσε βραδύτερον τὴν βᾶσιν τῆς θεωρίας τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων, οἱ ὅποιοι ἔλεγον «*μένε καὶ κράτει*» πρβλ. Ἀρχιλόχου «*Θάρος εἰς τὰς δοκιμασίας*» (σελ. 42).

α) Στ. 1 - 15. (στροφή α΄)· τᾶν ἱερᾶν ᾿Αθανᾶν τῶν ἱερῶν ᾿Αθη-
νῶν.—**ἄβροβιος** ἀβροδίαιτος, ἐπιχαρίτως ζῶν.—**Ἴωνες**· οὔτω καλοῦν-
ται οἱ ᾿Αθηναῖοι ὡς οἱ κυριώτεροι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἴωνικῆς φυλῆς.—
τί διατί.—**νέον** νεωστί, πρὸ ὀλίγου.—**ἔκλαγε**, ἀόρ. β΄ τοῦ **κλάζω** =
ἦχῳ ἰσχυρῶς, ὀξέως, (κλαγγῆ τῶν ὄπλων).—**χαλκοκώδων** χαλκό-
στομος, χαλκῆ.—**ἄοιδά**, ἐδῶ = σάλπισμα.—**δυσμενῆς** ἐναντίος,
ἐχθρός.—**ἀμφιβάλλω** περικυκλῶ· ἡ σειρά τῶν λέξε·: **ἀμφιβάλλει ὄρια**
ἀμετέρας χθονός.—**κακομάχανος** δόλιος, κακοῦργος.—**ἀέκατι** (ἐπιρ.)
ποιμένων παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ποιμένων.—**σεύοντ(ι)** (=σεύουσιν)
ἀπάγουσι.—**μῆλα** αἰγοπρόβατα (**ἀγέλας**... **μῆλων**).—**ἀμύσσω** (ἀμυ-
χῆ) σπαράσσω, σχίζω.—**φθέγγευ** (=φθέγγου) ὁμίλει, λέγε.—**εἴ τι**
βροτῶν περισσότερον παντὸς ἄλλου θνητοῦ.—**ἔμμεναι καὶ τιν** =εἶ-
ναι καὶ σοὶ ὅτι ἔχεις καὶ σύ.

Στ. 16 - 30. (στροφή β΄)· **νέον**, βλ. στ. 3.—**ἀμείβω ποσιν** ἀλλάσσω
τόπον, διαβαίνω.—**δολιχὸς μακρὸς**.—**κέλευθος (ῆ)** ὁδός.—**δολιχὰν**
Ἴσθμῖαν κέλευθον τὴν μακρὰν (διὰ) τοῦ Ἴσθμοῦ ὁδόν.—**κάρυξ** κή-
ρυξ.—**ἄφατος** ἀνέκφραστος, καταπληκτικός (μέση λέξις· ἐδῶ ἐπὶ κα-
λοῦ)· **ἄφατα ἔργα** καταπληκτικὰ κατορθώματα.—**κραταιοῦ φωτός**
ἐννοεῖ τὸν Θησέα.—**ὑπέρβιος** βίαιος, σκληρός.—**ἐπεφρηνεν**, ἀόρ. β΄ τοῦ
ἀχρήστου ρ. **φένω** = φονεύω.—**φέρτατος** καὶ **φέριστος** (συγκριτ.
φέρτερος) = ὑπεροχώτατος· (**φέρτατος ἰσχύϊ** = ἰσχυρότατος).—
Κρονίδα τέκος τέκνον τοῦ Κρονίδου (τέκνον τοῦ υἱοῦ τοῦ Κρόνου·
ἐδῶ Κρονίδης νοεῖται ὁ Ποσειδῶν).—**σεισίχτων**: ἐπίθ. τοῦ Ποσει-
δῶνος ὡς σειόντος τὴν γῆν.—**σῦς, συὸς** ἀγριόχοιρος.—**νάπη** κοιλάς
σύνδενδρος (λόγγος).—**ἀτάσθαλος** ἀκατάστατος ἢ μοχθηρός, κακοῦρ-
γος.—**ἔσχεν** κατέλαβε.—**πολυπήμων** ὁ προκαλῶν πολλοὺς πόνους,
ὀλέθριος.—**ἐξέβαλε** ἀπέριψε, ἐπέταξε.—**ἀρείων** γενναιότερος.—**ὄπα**
τελεῖται ποῦ θὰ καταλήξουν.

Στ. 31 - 45 (στροφή γ΄)· **πολεμήμιος** πολεμικός.—**πολλὰν** πολλήν.
—**ὀπάων** ὀπαδός, ἀκόλουθος.—**ἔμπορος** ὁδοιπόρος, ταξιδιώτης.—
οἶ(α) ὡς, ὡσάν.—**ἀλάτας** ἀλήτης, πλάνης.—**ἀλλοδαμία** ξένη χώρα.—
ᾧδε οὔτω (ὡς περιεγράφη ὑπὸ τοῦ κήρυκος).—**θρασύς** τολμηρός.—
ἔσχεν ἐδάμασε, κατενίκησε.—**ἦ** ἀληθῶς.—**ὄρμᾱ** παρορμᾱ, παρακινεῖ.—

μῆσεται, μέλλων τοῦμῆδομαι = σκέπτομαι, σχεδιάζω νὰ ἐκτελέσω.—
ὄφρα ἵνα (ἐδῶ μὲ ὀριστικήν).—**αἰὲν ἔρδοντα** (ἐνν. ὑποκείμε. **τινά**,
ἀντικείμε. **κακὸν**).—**μὴ ἔντυχεῖν** (= ἐντυχεῖν) **κακῶ** νὰ μὴ συναν-
τήσῃ **κακὸν**.

Στ. 46 - 60. (στροφή δ΄)· **φῶτε**, αἰτ. δυϊκ. συναπτομένη με αἰτ.
πληθ. (**μόνους**).—**ὀμαρτέω τινὶ** (καὶ **ἀμαρτέω**) συνοδεύω **τινά**.—**οἶ**
=**αὐτῶ** (ἀντικ. τοῦ **ὀμαρτεῖν**).—**φαίδιμος** λαμπρός, ἐδῶ = ἰσχυρός.
—**ἐλεφαντόκωπος** ὁ ἔχων ἐλεφαντίνην λαβήν.—**ξεστός ἄκων** λείον,
στιλπνὸν ἀκόντιον.—**χείρ**, ποιητ. δοτ. πληθ. **χέρεσσ(ι)** = **χερσί**.—
κηϋτυκτον=**καὶ εὔτυκτον** (ἐκ θ. τοῦ ρ. **τεύχω** = κατασκευάζω) κα-
λῶς κατειργασμένην.—**κυνέα** περικεφαλαία.—**κρατός πέρι**(ἀναστρ.)
περὶ τὴν κεφαλὴν· (ὄνομα ἄχρηστον «κράς»), εὐχρηστος ὁ τύπος **τὸ κά-**
ρη ἢ κεφαλὴ (βλ. καὶ σελ. 126 στ. τελ.).—**πυρσοχαίτης** πυρρόθριξ,
ξανθός.—**ἀμφί**, εἰς τὸ **στέρνοις**.—**χλαμύς (ῆ)** βραχὺς μανδύας, ἐνδυ-
μα τῶν ἐφήβων ἱππέων.—**οὔλιος** μάλλινος.—**Θεσσαλὰν** Θεσσαλι-
κὴν.—**ὀμμάτων ἄπο** (ἀναστρ.) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀπὸ τοῦ βλέμ-
ματος.—**στίλβειν** ὅτι σπινθηροβολεῖ.—**Λαμνία** (Λημνία) **φλόξ**
φλόξ τῆς Λήμνου, ὅπου ἐπιστεύετο, ὅτι εἶχε τὸ ἐργαστήριόν του ὁ
Ἡφαιστος.—**φοίνισσα** ἐρυθρωπὴ.—**πρώθηβος** ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐφηβι-
κῆς ἡλικίας, νεαρός.—**ἀρήιος** πολεμικός.—**ἄθυρμα** = παιγνίδιον, τέρ-
ψις.—**μέμναμαι** ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου, ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω.—**χαλ-**
κεόκτυπος χαλκόβροντος.—**δίζημαι** ζητῶ νὰ εὔρω.—**φιλάγλαος** ὁ
ἀγαπῶν τὴν λαμπρότητα, φιλόκαλος.

β.) Ὁ **διθύραμβος** εἶναι ἐν ἐκ τῶν εἰδῶν τῆς λυρικῆς ποιήσεως, συν-
δεόμενον μετὰ τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου. Κατὰ τὰς Διονυσιακὰς δηλ.
ἐορτὰς πολλοὶ ἐορτασταί, μετημφισμένοι εἰς **σατύρους**, τραγῳποδὰς
ὀπαδοὺς τοῦ Διονύσου, ὠρχοῦντο περὶ τὸν βωμὸν αὐτοῦ ἐξυμνοῦντες
καὶ μιμούμενοι ἐν ἐκστάσει καὶ τολμηρᾷ ποιήσει τὰ παθήματα ἢ τὰς
φαιδρὰς περιπετείας τοῦ θεοῦ.

Τὰ ἄσματα ταῦτα, συνοδεύόμενα καὶ ὑπὸ αὐλοῦ, κατ' ἀρχὰς ἦσαν
ἄτακτα κατὰ τὸ μέλος, τὴν ποιήσιν καὶ τὸν ρυθμὸν, διεμορφώθησαν δὲ
τεχνικῶς τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἀρίωνος τοῦ **Μηθυμναίου** (περὶ τὸ 625 π.Χ.).
Ἐκτοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν χορευτῶν ὠρίσθη εἰς 50, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς
ἀποσπώμενος ἀνέβαινεν ἐπὶ τραπέζης ἢ ἄλλου βάρθρου διὰ νὰ εἶναι ὀρατός

(κ ο ρ υ φ α ῖ ο ς τοῦ χοροῦ, ἐξάρχων τὸν διθύραμβον) καὶ ὑποδυόμενος τὸν Διόνυσον διελέγετο πρὸς τὸν χορὸν περὶ τῶν περιπετειῶν του.

Βραδύτερον ὁ διθύραμβος ἀπέβαλε τὸν ἀποκλειστικὸν χαρακτῆρα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου, αἱ δὲ ὑποθέσεις ἐλαμβάνοντο καὶ ἐξ ἄλλων μύθων ἀναφερομένων εἰς ἤρωας.

Εἰς τὸν διθύραμβον τοῦτον περιγράφεται ἡ πορεία τοῦ Θησέως πρὸς τὰς Ἀθήνας. Κ ο ρ υ φ α ῖ ο ς προφανῶς εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ πατὴρ τοῦ Θησέως Αἰγέως, χ ο ρ ὀ ς δὲ πολῖται Ἀθηναῖοι.

Στ. 15. Πανδίων· υἱὸς τοῦ Κέκροπος καὶ πατὴρ τοῦ Αἰγέως, βασιλεύσας ἐν Ἀθήναις περὶ τὸ 1300 π.Χ. — **Κρέουσα**· θυγάτηρ τοῦ Ἐρεχθέως, βασιλέως τῶν Ἀθηναίων.

Στ. 20. Σίνις (Σίνιδος)· ὁ ληστής Πιτυοκάμπτης : οὗτος συνέκλινε τὰς κορυφὰς δύο πεύκων καὶ προσέδευεν εἰς ἑκατέραν τὰ σκέλη τῶν διαβατῶν, ἔπειτα δὲ ἀφήνων αὐτὰς ἐλευθέρας τοὺς διεμελίζε.

Στ. 21. Λυταῖος· ἐπώνυμον τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς λύσαντος (διαρρήξαντος) τὰ Τέμπη, ἵνα χύνωνται εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ὕδατα, τὰ ὅποια κατέκλυζον τὴν Θεσσαλίαν.

Στ. 24. Κρεμμύων (καὶ Κρομμύων)· ὄχυρά θέσις ἐντεῦθεν τοῦ Ἰσθμοῦ ἐν Μεγαρίδι (περὶ τοὺς σημ. Ἀγ. Θεοδώρους).

Στ. 25. Σκείρων (καὶ Σκίρων)· περιβόητος κακοῦργος, ὁ ὅποιος εἰς τὴν παρὰ τὰ Μέγαρα ἀπόκρημον τοποθεσίαν « Σκιρωνίδες πέτραι », τὴν σημερινὴν « Κακὴν Σκάλαν », ἠνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ κύψουν διὰ νὰ πλύνουν τοὺς πόδας του καὶ διὰ λακτίσματος τοὺς κατεκρήμιζεν ἐκ τῆς βραχώδους ἐκείνης ἀκτῆς εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐφρονεῦθη ὑπὸ τοῦ Θησέως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Στ. 26. Κερκύονος παλαιστρα· μετὰ τὸ ἀνωτέρω κατόρθωμα ὁ Θησεὺς ἐφόνευσε τὸν φοβερὸν ληστήν Κερκύονα, ὁ ὅποιος παρὰ τὴν Ἐλευσίνα ἠνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ παλαιίσουν πρὸς αὐτὸν καὶ τούτους ἠττωμένους ἐφόνευεν.

Στ. 29. Προκόπτας· ἄλλος διαβόητος κακοῦργος. Οὗτος διαιτώμενος παρὰ τὸν Ἀττικὸν Κηφισὸν καὶ κρατῶν σφῦραν ἠνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ ἐξαπλώνωνται ἐπὶ σιδηρᾶς κλίνης καί, ἂν μὲν οἱ πόδες ἐξεῖχον, ἀπέκοπτε τὸ ἐξεῖχον μέρος αὐτῶν, ἐὰν δὲ ἦσαν βραχύτεροι, ἐτάνυε καὶ ἐξήθρωνεν αὐτούς. Ἦτο γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Προκρούστης.

α) **Στ. 1 - 5.** **ἄϊξον**, προστ. τοῦ **ἀίσσω** (ἄττω, διάττω) ὄρμῳ, πετῶ (πρβλ. διάττων ἀστήρ).— **σεμνοδότειρα** ἡ φέρουσα σπουδαίας εἰδήσεις. — **Κέος = Κέως**.— **χαριτώνυμος** εὐχάριστος, εὐφρόσυτος.— **μάχας (-ης) θαρσύχειρος** εἰς ἀγώνισμα, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ στιβαρὰς χεῖρας (πυγμὰς), πυγμαχίαν.— **ἄρατο** τοῦ **αἶρομαι** κερδίζω, κατάγω.

Στ. 6 - 10. **ἀνέμνασεν (ἀνέμνησεν)** ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν μας.— **καλῶν** (οὐδ. γεν. πλ.) ὠραίας ἀναμνήσεις (ἐνδόξων νικῶν). — **ῥσα**, νὰ συναφθῇ μὲ τὸ **ἐπεδείξαμεν**. — **αὐχὴν** λαίμους (στενὸν γῆς).— **ζάθεος** ἱερώτατος. — **Εὐξαντίς** ἡ Κέως.— **ἐβδομήκοντα σὺν στεφάνοις** δι' ἐβδομήκοντα νικῶν.

Στ. 11 - 14. **Μοῦσα αὐθιγενῆς**, Μοῦσα ἐγγώριος, (δηλ. ἐγὼ ὁ συμπολίτης τοῦ νικητοῦ καλῶ τὴν γλ. καν. αὐλῶν)· διότι ὁ Βακχυλίδης ἦτο Κεῖος.— **γλυκεῖαν καναχὰν αὐλῶν**, τὸν γλυκὺν ἦχον τῶν αὐλῶν.— **γεραίρω** τιμῶ, ἐξυμνῶ.— **ἐπινικίους**, ἐνν. ἄσμασι.— **Πανθείδας (-δης)** πατὴρ τοῦ νικητοῦ.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων *ἐπινίκων*. Οἱ ἐπίνικοι (ὕμνοι) ἦσαν λυρικά ἄσματα ὑμνοῦντα τοῦς νικητὰς τῶν Πανελληνίων ἀγῶνων, ἠδοντο δὲ τῇ συνοδείᾳ λύρας (ἡ αὐλοῦ) ὑπὸ χοροῦ ἐκ νέων ἑορταζόντων τὴν νίκην.

Στ. 1. **Φήμα**· π ρ ο σ ω π ο π ο ί η σ ι ς τῆς φήμης, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ὡς «σεμνοδότειρα» θεά· (ἐν 'Αθήναις ὑπῆρχε καὶ βωμὸς αὐτῆς).

Στ. 2. **Κέον ἱεράν**, διότι ἐτέλει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν.

Στ. 8. **Εὐξαντίδα**· ἡ Κέως λέγεται Εὐξαντίς, διότι ἐπώνυμος τῆς γῆσου ἦτο ὁ Εὐξάντιος, υἱὸς τοῦ Κρητὸς Μίνω καὶ τῆς Κείας νύμφης Δεξιθέας.

— *Πόθεν ἐλήφθησαν αἱ ὀνομασίαι τῶν τριῶν τμημάτων (στροφῶν); Πῶς ἐχορευόντο; Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Βακχυλίδου;*

Π Ι Ν Δ Α Ρ Ο Σ

Ὁ Πίνδαρος (522 - 442 π.Χ.) ἔφερε τὴν χορικὴν ποίησιν εἰς ἄφθαστον ὕψος. Ἐγεννήθη εἰς Κυνὸς Κεφαλὰς τῆς Βοιωτίας, ὀλίγον ἔξω τῶν Θηβῶν, καὶ ἐπωνομάσθη Θηβαῖος. Κατήγετο ἐκ τοῦ ἐπιφανεστάτου γένους τῶν Αἰγιδῶν. Ἐσπούδασεν εἰς τὰς 'Αθήνας καί, νεώτατος ἀκόμη,

ἔγινε γνωστός ὡς χορικός ποιητής. Ἐπανελθὼν εἰς τὰς Θήβας παρέμεινε ἐπὶ τι διάστημα ἀδρανῆς, διότι αἱ Θῆβαι εἶχον ταχθῆ ὑπὲρ τῶν Μήδων, ἡ δὲ πανελλήνιος δόξα ἐστεφάνωνε τότε τὸν Σιμωνίδην, τὸν ὑμνητὴν τῶν ἑλληνικῶν ἀγώνων. Ἄλλ' ἡ ἑλληνικὴ του ψυχὴ γρήγορα τὸν ὤθησε νὰ λάβῃ τὴν πρέπουσαν θέσιν καὶ συγκεκινημένος ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν νικητὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐξύμνησε τὴν δόξαν τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰς θυσίας τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Αἱ Ἀθηναῖοι τότε ἐτίμησαν ἐξαιρετικῶς τὸν ποιητὴν, ἡ δὲ φήμη του διεδόθη πανταχοῦ. Φιλοξενεῖται ἤδη ὑπὸ πολλῶν ἡγεμονικῶν αὐλῶν καὶ πλείστον ἐπιφανῶν οἰκῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἰδιαιτέρως ἐδοξάσθη ὁ Πίνδαρος ὡς ἄριστος μουσικὸς καὶ ὑμνητὴς τῶν ἀθλητικῶν ἀγώνων, οἱ δὲ σφζόμενοι 45 ἐπίνικοι πρὸς τιμὴν νικητῶν ἐξ ὅλων τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος μαρτυροῦν τὴν πανελλήνιον φήμην του. Ἐτιμήθη ἐπίσης καὶ ὡς θρησκευτικὸς ποιητής, αἱ δὲ διάφοροι πόλεις τῆς Ἑλλάδος εἰς αὐτὸν ἀνέθετον τὴν σύνθεσιν ὕμνων καὶ παιάων πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν. Ἄλλὰ καὶ ποικίλα ἄλλα εἶδη ποιημάτων συνέθεσε. Ὅλα τὰ ποιητικὰ του δημιουργήματα συνεκεντρώθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων θαυμαστῶν του εἰς 17 βιβλία. Ἐκ τούτων ἐσώθησαν μόνον τέσσαρα, τὰ περιέχοντα τοὺς ἐπίνικους. Ἀπὸ τὰ ἄλλα μόνον ἀποσπάσματα ἔχομεν τῶν διαφόρων ποιητικῶν εἰδῶν, ἱκανὰ ὅμως νὰ ἐπισφραγίσουν τὴν δόξαν του.

83 (1). Προσόδιον (εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος).

α) Στ. 1-6. θεόδματος (θεὸς-δέμω = κτίζω) θεόκτιστος (ἡ νῆσος Δῆλος).— λιπαροπλόκαμος ἢ ἔχουσα λαμπροὺς πλοκάμους (ὠραιοπλέξουδη).— ἡμεροέστατον ποθητότατον (ἐκ τούτου ἢ δοτ. παιδεσσι).— ἔρνος βλαστάρι.— ἀκίνητος ἄσειστος, στερεός.— τέρας θαῦμα.— ἄν = ἦν.— κικλήσκουσιν (αἰολ. θαμιστ. τύπος) = καλοῦσιν.— τηλέφαντος (τῆλε-φαίνομαι) ὁ μακρόθεν φαινόμενος.— κυανέα χθῶν θάλασσα.

Στ. 7-14. τὸ πάροιθε πρότερον.— ἦν φορητὰ ἐφέρετο, ἔπλεεν (ἀνὰ τὴν θάλασσαν).— ριπαῖσιν, ποιητ. αἴτιον (ῥιπή = ὄρμη).— ἄ Κοιογενῆς ἡ κόρη τοῦ Κοίου (ἡ Λητώ).— αἱ ὠδίνες οἱ πόνοι (τοῦ τοκετοῦ).— ἀγγίτοκος ἐτοιμόγεννος.— θυίω (θύω) μαίνομαι, ὑποφέρω (= ὅταν ὑποφέρουσα ἀπὸ τοὺς πόνους τοῦ ἐπικειμένου τοκετοῦ...).

ἐπέβα νιν ἐπάτησεν ἐπ' αὐτῆς (τῆς Δήλου).—**δὴ τότε** τότε πλέον.—**ὄρθαι...** κίονες κατακόρυφοι κίονες.—**ἄπώρουσαν** ἐξεπετάχθησαν (τοῦ ἀπορούω ἀναπήδω).—**πρέμνον** ρίζα, πυθμὴν τῆς θαλάσσης (: πρέμνων χθονίων ἀπὸ τὰ ἐγκατα τῆς θαλάσσης).—**ἄν δὲ σχέθον** (= ἀνέσχεθον δὲ) καὶ ἐκράτησαν ἐπάνω τους.—**πέτραι** τὴν βραχίωδὴ νῆσον.—**ἀδαμαντοπέδιλοι** (κίονες) ἔχοντες ἀδαμαντίνην (στερεάν) βάσιν.—**τεκοῖσ'** = **τεκοῦσα**.—**ἐπόψατο** (ποιητ. ἄορ. τοῦ **ἐφορῶ**) ἠτύχησε νὰ ἴδῃ.—**ἡ γέονα** τὰ τέκνα.

β) Τὸ παρὸν προσόδιον συνέθεσεν ὁ Πίνδαρος κατὰ παραγγελίαν τῶν Κείων, ἄδεται δὲ ὑπὸ χοροῦ Κείων προσερχομένων εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. (Περὶ προσοδίου βλ. εἰς σχόλια ποιήματος 80 (2), σελ. 135).

Στ. 2. ἔρνος (βλαστὸς) λέγεται ἡ Δήλος ὡς «βλαστήσασα» ἐκ τῆς θαλάσσης.—**παίδεσσι Λατοῦς**, βλ. Θεόγνιδος «Εἰς Ἀπόλλωνα» (σελ. 98).

Στ. 7. ἦν τὸ πάροιθε φορητὰ· ἐπιστεύετο, ὅτι ἡ Δήλος ἦτο πλωτὴ, ἀλλὰ κατέστη ἀκίνητος, ἀφ' ὅτου ἡ Λητὴ ἐγέννησεν ἐκεῖ τὰ δίδυμα τέκνα τῆς διὰ τοῦτο καὶ ἐν στ. 3 ὀνομάζει αὐτὴν **ἀκίνητον τέρας** (ἀκλόνητον θαῦμα).

Στ. 9. **Κοιογενής**· ἡ Λητὴ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Τιτᾶνος Κοίου καὶ τῆς Τιτανίδος Φοίβης.

—*Προσέξατε τὰς μεταφοράς, τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα, τὰ ποιητικὰ σύνθετα* (διὰ τὰ τελευταῖα βλ. «Σαλαμίνα», εἰς σημειώσεις, σελ. 89 στ. 6).

84 (2). Διθύραμβος πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου.

α) **Στ. 1-5.** ἴδετε, ἐπιβλέψατε (λέγει πρὸς τοὺς θεοὺς ὁ Πίνδαρος παρερχόμενος ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ χοροῦ).—**ἐν** = εἰς πρὸς.—**ἐπί τε πέμπετε** καὶ πέμπετε ἐπ' αὐτόν.—**κλυτὰν χάριν** τὴν θείαν χάριν σας.—**πολύβατος** παλυπάτητος, πολυσύχναστος.—**οἱ τε** = **οἱ**.—**ὄμφαλὸς** κέντρον τῆς πόλεως.—**θυοίεις** εὐώδης, μοσχοβολισμένος (ἀπὸ τὰ θυμιάματα).—**οἰχνέω** συχνάζω, ἐπισκέπτομαι συχνὰ (τοῦ αὐτοῦ θέμ. με τὸ **οἰχομαι**).—**πανδαίδαλος** κατ'ἀτεχνος, κατεσκευασμένος μετέχνη· ἐκ θεμ. τοῦ ρ. **δαιδάλλω** (= διακοσμῶ, ἐπέξερ-

γάζομαι τεχνικῶς), ἔξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου Δαιδάλου, συμβολίζοντος τὴν ἐπιτηδειότητα εἰς τὴν κατασκευὴν τεχνικῶν ἔργων.

Στ. 6 - 12. ἰόδετος πλεγμένος ἀπὸ Ἰα («μενεξεδοπλεγμένος» κατὰ Βουτιερίδην).— **λάχετε** δεχθῆτε.— **ἐαρίδρεπτος** ὁ κατὰ τὸ ἔαρ δρεπόμενος («ἀνοιξιᾶτικός» Βουτ.).— **λοιβὰ** σπονδή, προσφορά (πρὸς τοὺς θεοὺς).— **Διόθεν** κατ' ἐντολὴν τοῦ Διός, κατ' εὐδοκίαν τοῦ Διός.— **ἀγλαία** λαμπρότης: **σὺν ἀγλαίᾳ . . . ἀβιδᾶν** = μετὰ τὴν λαμπρότητα τῶν ᾠδῶν (μετὰ τὰ χαρούμενα τραγούδια μου).— **πορευθέντ(α)** ὑποκ. **μέ.**— **δεύτερον** διὰ δευτέραν φοράν.— **κισσοδέτας** (ὁ Διόνυσος) κισσοστεφανωμένος (ἡ σειρά: **ἴδετέ με πορευθέντα δεύτερον σὺν ἀγλαίᾳ ἀβιδᾶν ἐπὶ κισσοδέταν θεόν**).— **Βρόμιος**, Ἐριβόας μετὰ τὰ ἐπιθέτα ταῦτα προσηγόρευον τὸν Διόνυσον ὡς θεὸν τῆς εὐθυμίας, ἡ ὁποία συνήθως ἐκδηλοῦται θορυβωδῶς: **βρόμιος** = θορυβώδης ἐκ τοῦ **βρόμος** = κρότος, πάταγος. **ἐριβόας** = ὁ ἰσχυρῶς βοῶν, ἐκ τοῦ **ἐριβοάω**.— **μελπόμεν** (κυρίως τελικ. ἀπαρ. ἐκ τοῦ **πορευθέντα**) = διὰ νὰ ψάλω.— **γόνος υἱός**.— **ὑπάτων πατέρων**, τοῦ Διός.— **γυναικῶν Καδμειᾶν** (= Θηβαίδων), τῆς Σεμέλης (πληθυντικοὶ μεγαλοπρεπειᾶς).

Στ. 13 - 18. ἐναργῆς ὀλοφάνερος.— **σάματα** σημεῖα, προμηνύματα.— **τέλεα** αἱ τελεταί, αἱ (ἐαριναὶ Διονυσιακαὶ) ἑορταί.— **οὐ λανθάνει**, ἐν. **ἡμᾶς**, τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἑορτάζοντας· ἡ σειρά: **ἐναργέα σάματα τελῶν οὐ λανθάνει ἡμᾶς** = τὰ ὀλοφάνερα προμηνύματα τῶν ἐαρινῶν ἑορτῶν τοῦ Διονύσου δὲν μᾶς ξεφεύγουν (διότι βλέπομεν τὴν ἐαρινὴν ὄψιν τῆς φύσεως).— **φοινικοέανος** κοκκινόπεπλος (ἐκ τοῦ **φοῖνιξ** = κόκκινος καὶ **έανός** = πέπλος), ἐπιθ. τῶν Ἑρῶν.— **οἰχθέντος** = ἀνοιχθέντος.— **ἐπάγησιν** ἐπιφέρωσιν (αὐταί, αἱ Ἑρῶν). ἡ σειρά: **ὁπότε οἰχθέντος θαλάμου φοινικοέανων Ἑρῶν ἐπάγησιν εὐοδμον ἔαρ**.— **νεκτάερος** θεῖος, εὐάδης (ἐκ τοῦ **νέκταρ** = τὸ ποτὸν τῶν θεῶν).— **βάλλεται** ρίπτονται, ἐκσφενδονίζονται.— **ἄμβροτος** ἀθάνατος· **ἐπ' ἄμβρόταν χθόνα** ἐπὶ τῆς ἀθανάτου (τῆς ἀγῆραστου) γῆς.— **ἐρατὸς** ποθητὸς, εὐχάριστος.— **φόβη** φύλλωμα, ἀνθοδέσμαι.— **κόμισαι** μείγνυται περιπλέκονται μετὰ τὴν κόμην, στεφανώθουν τὴν κεφαλὴν.— **ἀχεῖτε** (= **ἡχεῖτε**) ὑμνεῖτε.— **ὄμφαι μελέων** μελωδικαὶ φωναί, ἄσματα τοῦ χοροῦ (κυρίως **ὄμφη** = φωνὴ τοῦ μαντείου).— **σὺν αὐλοῖς** μετὰ συνοδείαν αὐλῶν.— **Σεμέλαν**, τὴν μητέρα τοῦ

Διονύσου.— **ἐλικάμπυξ** ἡ φέρουσα στρογγύλον διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

β) Ὁ παρῶν διθύραμβος συνετέθη ὑπὸ τοῦ Πίνδαρου ἴσως ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν « *Μεγάλων Διονυσίων* », διεσώθη δὲ ὑπὸ τοῦ Διονυσίου Ἀλικαρνασσεώς, ὁ ὁποῖος περιέλαβε τοῦτον εἰς τὸ ἔργον του « *Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων* ». — (Περὶ τοῦ Διθύραμβου βλέπε εἰς σελ. 137).

Στ. 1. ἴδετ' ἐν χορόν, Ὀλύμπιοι· ὁ Πίνδαρος ἀρχίζει τὸ ἄσμα του ἐπικαλούμενος τὴν χάριν τῶν Ὀλυμπίων, ἐνῶ μετὰ τοῦ χοροῦ παρέρχεται ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν.

Στ. 3. ὀμφαλὸς τοῦ ἄστεως ἦτο ἡ ἀγορὰ (τὸ κέντρον τῆς πόλεως), ὅπου καὶ ὁ βωμὸς τῶν 12 θεῶν, ὁ ἰδρυθεὶς ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου. Ὀνομάζει αὐτὸν **πολύβατον**, διότι ἐκεῖ συνήρχοντο τὰ πλήθη τῶν Ἀθηναίων.

Στ. 5. πανδαίδαλος (κατάτεχνος), διότι ἡ ἀγορὰ ἦτο κεκοσμημένη μὲ διάφορα ἔργα τέχνης, ἀγάλματα κτλ. Διὰ τοῦτο καὶ **εὐκλεῆς** (συγκεντρώνουσα καὶ ἐπιδεικνύουσα τὴν δόξαν τοῦ ἄστεως).— **κισσοδέταν θεόν**· ὁ Διόνυσος παρίστατο κατὰ τὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων κισσοστεφάνωτος· ὁ κισσὸς καὶ ἡ ἄμπελος ἦσαν ἱερά φυτὰ τοῦ Διονύσου.

Στ. 11. γόνον κτλ. Ὁ Διόνυσος ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης. Ὁ Ζεὺς ὀνομάζεται ὑπάτος πατήρ (κατὰ τὸν Ὅμηρον εἶναι « ὁ ὑπάτος κρειόντων » καὶ « πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε »). Ἡ Σεμέλη ἦτο κόρη τοῦ Κάδμου καὶ τῆς Ἀρμονίας.

Στ. 14. Αἱ ὼραι (π ρ ο σ ω π ο π ο ι ο ὕ σ α ι τὰς ἐναλλαγὰς τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους) κατὰ τὴν μυθολ. παράδοσιν ἦσαν κεκλεισμέναι ἐντὸς τοῦ οὐρανοῦ θαλάμου των αἱ θύραι τούτου ἦνοιγον κατὰ τὴν ἑναρξιν ἐκάστης ἐποχῆς, αἱ δὲ ὼραι ἐξήρχοντο συνοδεύουσαι τὴν νέαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους καὶ ἐγκαθιστῶσαι αὐτὴν ἐπὶ τῆς φύσεως. Κατὰ τὴν ἄνοιξιν αἱ ὼραι εἶναι κοκκινόπεπλοι συμβολίζουσαι τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα τῆς γῆς, καλυπτομένης ἀπὸ κοκκινόχρωμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄνηθ.

Τὸ ποίημα εἶναι κατάμεστον ἀπὸ μεταφορᾶς, περιφράσεις, ἀντονομασίας, κοσμητικὰ ἐπίθετα, ποιητικὰ σύνθετα καὶ εἰκόνας.

—Νὰ εὐρεθοῦν, ν' ἀναλυθοῦν καὶ ν' ἀξιολογηθοῦν. Προσέξτε τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ὕφους καὶ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐκφράζεται ἡ ἐνθουσιαστικὴ διάθεσις τοῦ ποιητοῦ.

85 (3). **Διθύραμβος πρὸς τιμὴν τῶν Ἀθηναίων.**
(Ἀπόσπασμα)

α) **ταί αἰ** (ἄρθρ.).—**λιπαρὸς** περίλαμπρος.—**ιοστέφανος** στεφανωμένος με ἰα.—**αἰοίδιμος** πολυύμνητος (ἐκ τοῦ **αἰοιδῆ**).—**δαιμόνιος** θεῖος, θεσπέσιος (**δαίμων** = θεός, θεῖον πνεῦμα).—**ᾄθι** ᾄπου.—**ἐβάλλοντο** ἐθεμελίωσαν, ἐστερέωσαν.—**φαινός** φωτεινός, ἀκτινοβόλος.—**κρηπίς** βάσις, θεμέλιον.

β) Μολονότι ἡ πατρὶς τοῦ ποιητοῦ «ἐμήδισεν», ὁ Πίνδαρος δὲν ἔμεινε ἀσυγκίνητος ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν. Ὑμεῖς λοιπὸν ἐν διθύραμβῳ τὴν συμβολὴν τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν νίκην τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκφράζει τὴν ἀγάπην του πρὸς τὰς Ἀθήνας.

Στ. 2. Ἑλλάδος ἔρεισμα, διατί ;

Στ. 3. Μετὰ τὸν στίχον τοῦτον λείπει μέγα τιμῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Πίνδ. ἐξήγει ἴσως διατὶ ὀνομάζει τὰς Ἀθήνας «Ἑλλάδος ἔρεισμα».

84 (4). **Παιὰν ἐπὶ τῇ ἐκλείψει τοῦ ἡλίου.**

α) **Στ. 1 - 6.** **πολύσκοπος** ὁ πολλὰ ἐξετάζων, ὁ ἐπιβλέπων τὰ πάντα.—**μήσσαι**, μελ. τοῦ **μήδομαι** σχεδιάζω, μηχανεύομαι.—**μᾶτερ ὀμμάτων** τροφὴ τῆς ὀράσεως, πηγὴ τοῦ φωτός («σὺ τῶν ματιῶν ἡ μάνα» κατὰ Σ. Μενάρδον).—**ἐν ἀμέρα** κατὰ τὴν ἡμέραν, ἐνῶ εἶναι ἡμέρα.—**κλέπτομαι** ἐξαφανίζομαι, σβήνω.—**ἔθηκας** ἔκαμες.—**ἀμάχανος** ἀνίσχυρος.—**ἰσχύς** ἡ σωματικὴ δύναμις.—**σοφίας ὁδός** (περίφρασις) σοφία, νοῦς.—**ἐπίσκοτος** σκοτεινός.—**ἐπίσκοτον ἀστραπὸν** σκοτεινὸν μονοπάτι (πρὸς τὸ ὁποῖον δηλ. ἐτράπη ὁ ἥλιος ἐκφυγὼν ἀπὸ τὸν κανονικὸν φωτεινὸν δρόμον του).—**ἔσσυμένα** μτχ. πρκμ. τοῦ **σεύομαι** κινεῖσθαι ταχέως, ἐκτρέπομαι.—**ἐλαύνω** (μτβτ.) φέρω.—**νεώτερον** εἰς παρομοίαν ἐκφράσειν σημαίνει : κακόν.—**πάρος** προηγουμένως ἢ **πάρος**, β' ὄρ. συγκρ. πρὸς τὸ **νεώτερον** (: προμηνηύεις κανένα κακόν, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε προηγουμένως ;).

Στ. 7 - 10. **Πρὸς Διὸς** δι' ὄνομα τοῦ θεοῦ.—**ἵπποσάα** (θηλ. τοῦ) **ἵπποσάας** ἡ δίδουσα δρόμον εἰς τοὺς ἵππους (ἐκ τοῦ **ἵππος** καὶ **σεύω** = κινῶ).—**θοός** ὁ ταχύπους· **θαός**, θηλ. αἰτ. πληθ. εἰς τὸ **ἵππους** ἐκ τοῦ **ἵπποσάα** (: ἡ κινουσα ταχύποδας ἵππους).—**ἀπήμων** ἄλυπος (**ἀ-πῆμα**).—**ᾄλβος** εὐτυχία (**εἰς ᾄλβον**, δηλοῦ ἀποτέλεσμα : ὥστε νὰ ἐπέλθῃ εὐτυχία, πρὸς εὐτυχιάν).—**τράπιο** (δηλοῦ εὐχὴν) εἶθε νὰ τραπῆς, νὰ ἀκολουθήσῃς πλέον τὴν κανονικὴν τροχίαν σου (ὥστε νὰ φέρῃς εἰς τὰς Θῆ-

βας κάποιαν καλήν εὐτυχίαν).— **πάγκοινων** κοινὸν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, παγκόσμιον.— **τέρας** θαῦμα.

Στ. 11 - 21. ἦρ(α) ἄραγε.— **ἀτασθαλία** ἁμαρτία.— **κοτεσσαμένα**, τοῦ **κοτέω** ὀργίζομαι, μνησικακῶ.— **πάμπαν** καθ' ὅλοκληρίαν.— **ἐξαιρέω** ἐξαφανίζω.— **αἰὼν** ἡ ζωὴ, ὁ κόσμος.— **ἀγνὸν** ἀμόλυτον.— **σᾶμα** προμήνυμα.— **καρποῦ φθίσις** σιτοδεία, λιμός.— **νιφετὸς** χιονοθύελλα, ὁ χιονιάς.— **σθένος νιφετοῦ** σφοδρότης χιονοθύελλης.— **ὑπέρφατος** ἀνώτερος περιγραφῆς, πρωτοφανῆς.— **οὐλόμενος** κατηγορούμενος.— **κενέωσις** κένωσις, ἄδειασμα· **πόντου κενέωσις** κατακλυσμὸς τῆς θαλάσσης.— **ἄρ(α)** ἴσως.— **ἄμ πέδον** ἀνά τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς.— **παγετὸς χθονὸς** ψῦξις τῆς γῆς.— **νότιος** ὑγρὸς, βροχερός.— **ζάκοτος** λίαν ὠργισμένος, λυσσωδής (ἐκ τοῦ ἐπιτατ. **ζα** καὶ **κοτέω**).— (**θέρως**) **ρέον** ἔχον βροχάς.— **κατακλύσαισα** (δωρ.) ἀφοῦ πνίξεως μὲ κατακλυσμὸν.— **θήσεις** θά κάμης, θά δημιουργήσης—**οὐδὲν ὄ,τι** οὐδόλως δι' ὄ,τι (: οὐδόλως θρηνῶ δι' ὄ,τι θά πάθω μαζί μὲ ὅλους).

β) Ὁ παρῶν **παιᾶν** (βλ. σελ. 135 περὶ παιᾶνος) ἐψάλη πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ἐπὶ τῇ σχεδὸν ὀλικῇ ἐκλείψει τοῦ ἡλίου, ἡ ὁποία συνέβη τὴν 30 Ἀπριλίου 463 π.Χ., ὥραν 2 μ.μ. Ἡ ἐκλείψις τοῦ ἡλίου ἐθεωρεῖτο κακὸς οἰωνὸς προκαλῶν πανικόν. Ὁ Πίνδαρος ἐκφράζει τοὺς φόβους τοῦ μὲ τοὺς στίχους του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν μουσικὴν καὶ μὲ τὰ κινήματα τοῦ χοροῦ, ὁ ὁποῖος στρέφεται πρὸς τὸν ἥλιον καὶ ψάλλει.

Στ. 1. Ἄκτις ἀελίου (κατὰ συνεκδοχὴν) ἀντί: ἀκτινοβόλε ἥλιε. (Ὁ Σοφοκλῆς εἰς τὴν «Ἀντιγόνη» στ. 100 ἔχει τὴν ἰδίαν φράσιν. Καὶ ὁ Χορτάτζης εἰς τὴν «Ἐρωφίλην» λέγει «Ἀκτίνα τ' οὐρανοῦ χαριτωμένη»).

Στ. 7. ἵπποσόα θοάς, ἐφαντάζοντο, ὅτι ὁ ἥλιος ἐπέβαινε τεθρίπου ἀρματος. (Βλ. καὶ εἰς σελ. 131, στ. 3, εἰς λέξιν **δέπας**).

Στ. 19 - 20. ἡ γαῖαν κατακλύσαισα κτλ. ὅπως ἐγίνεν ἐπὶ Δευκαλίωνος, ὅτε διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐξηφανίσθη τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ἐδημιουργήθη νέον διὰ λίθων, τοὺς ὁποίους ἔρριπτον ὀπισθὲν τῶν οἱ διασωθέντες Δευκαλίων καὶ Πύρρα.

—Τὶ ἐκφράζουν αἱ συνεχεῖς ἐρωτήσεις τῶν στίχων 1-5 καὶ 11-20; Ποῖον νόημα ἐγκλείει ὁ τελευταῖος στίχος; Ποῖα τὰ αἰσθητικὰ στοιχεῖα τοῦ ποιήματος;

'Επίνικος (βλ. σελ. 139) διὰ τοῦ ὁποίου ὑμνεῖται ὁ νέος (ὁ παῖς) 'Ασώπιχος, υἱὸς τοῦ Κλεοδάμου ἐξ 'Ορχομενοῦ τῆς Βοιωτίας, νικήσας ἀγῶνα σταδίου (σταδιεύς, σταδιοδρόμος). Στάδιον ἦτο ἀπλοῦς δρόμος ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ τέρματος τοῦ στίβου, 192 μ.

α) **Στ. 1 - 10. Καφισίων**, τοῦ Κηφισοῦ τῆς Βοιωτίας.—**λαχοῖσαι** (λαχοῦσαι), με γεν. : διὰ κλήρου λαβοῦσαι.—**ταί τε καὶ αἱ ὁποῖαι**.—**ναίω** κατοικῶ.—**καλλίπωλος** ἡ τρέφουσα ὠραίους ἵππους, εὐίππος.—**ἔδρα** χώρα.—**λιπαρὸς** περίλαμπρος (ἐδῶ : πλοῦσιος)· ἡ γεν. εἰς τὸ 'Ερχομενοῦ (= 'Ορχομενοῦ).—**αἰδιδίμος** πολυῦμνητος.—**παλαίγονος** παλαιός, ἀρχαῖος.—**Μινυᾶν** γεν. πλ. (Μινύαι οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τοῦ 'Ορχομενοῦ).—**ἐπίσκοποι** προστάτιδες.—**κλυτ' (ε)** εἰσακούσατε.—**ἄνεται**, γ' ἐν. παθ. τοῦ ἄνω (καὶ ἄνυμι καὶ ἀνύτω) φέρω εἰς πέρας, κατορθώνω (: πάντα ἄνεται ὅλα κατορθώνονται).—**βροτοῖς**, ποιητ. αἴτιον.—**εἰ σοφὸς** κτλ., ἐπεξήγησις εἰς τὸ **τερπνὰ καὶ γλυκέα** (δηλ. ἐὰν κανεῖς θὰ γίνῃ σοφὸς κτλ.).—**ἀγλάος**, ἐδῶ : ἐνδοξος (τὸ νόημα : με τὴν βοήθειάν σας λαμβάνουν οἱ ἄνθρωποι ὅλα τὰ τερπνὰ καὶ γλυκέα χαρίσματα, ὅπως εἶναι ἡ σοφία, τὸ κάλλος, ἡ δόξα).

Στ. 11 - 17. σεμνᾶν, γεν. πληθ.—**ἄτερ** (με γεν.) ἄνευ.—**κοιρανέοντι**, γ' πληθ. τοῦ **κοιρανέω** κυβερνῶ, διακοσμῶ (ἐκ τοῦ **κοίρανος** = ἄρχων).—**δαῖς** (γεν. **δαιτὸς**) γεῦμα συμπόσιον.—**ταμίας** οἰκονόμος, ὁ διευθύνων καὶ ἐπιμελούμενος τινός· (**ταμῖαι**, κτγρμ. : αἱ Χάριτες φροντίζουν δι' ὅλα).—**θέμεναι** (μτχ. ἐπιθ.) αἱ ὁποῖαι ἔθεσαν, ἔστησαν.—**θρόνους** (ἀντικ. τοῦ **θέμεναι**) τοὺς θρόνους των.—**αιέναιος** αἰώνιος.—**σέβοντι** (= **σέβουσι**) σέβονται.—**τιμὰ** ἐξουσία. ✓

Στ. 19 - 35. πότνια σεβαστή.—**φιλησίμολπος** ἡ ἀγαπῶσα τὴν χορῳδίαν.—**ἐπακοέω** ἐπακούω, εἰσακούω (**ἐπακοοῖτε**, εὐκτ. εὐχετική).—**ἐρασίμολπος**, συνώνυμον τοῦ **φιλησίμολπος**.—**Εἰδοῖσα** (**ἰδοῦσα**), χάριν τοῦ μέτρου ἀναφέρεται πρὸς τὴν τελευταίαν, ἀντὶ **ἰδοῦσαι** : ἐπὶ τῇ θέα ... —**κῶμος** ἐπινίκιος πομπή.—**ἐπ' εὐμενεῖ τύχα** διὰ τὸ εὐτυχές γεγονός.—**κοῦφα βιβῶντα** βαίνοντα με ἑλαφρὰ βήματα (**βιβᾶω** καὶ **βίβημι** = βαίνω).—(**ἐν**) **Λυδῶ τρόπῳ** με λυδικὴν ἀρμονίαν.—**ἐν μελέταις τ'** καὶ με ἐπιμελελημένους στίχους.—**αἰείδων**

ὕμνων, ἵνα ὕμνήσω.— **ἔμολον** ἤλθον (α' πρόσ. διότι ὀμιλεῖ διὰ τοῦ χοροῦ)· τὸ **ἔμολον** ἄορ. β' τοῦ **βλώσκω** ἔρχομαι, πηγαίνω.— **οὐνεκα** ἐπειδὴ.— **Ὀλυμπιονίκος**, κτργμ. (εἶναι Ὀλυμπιονίκης).— **ἡ Μινύεια** (πόλις), δηλ. ὁ Ὀρχομενός.— **σεῦ ἕκατι** ἐξ αἰτίας σου (μὲ τὴν βοήθειαν ὑμῶν τῶν Χαρίτων).— **μελαντειχῆς** ὁ ἔχων μαύρους τοίχους, ὁ σκοτεινός.— **Φαχοῖ** (Ἄχοϊ, Ἕχοϊ), κλητ. : σὺ ὦ Ἕχώ.— **πατρί**, εἰς τὸν πατέρα τοῦ νικητοῦ Ἀσωπίχου (δηλ. εἰς τὸν Κλεόδαμον).— **κλυτὸς** ἔνδοξος, περίφημος.— **φέρουσα** (φέρουσα) ἵνα φέρῃς.— **ἄφρα**... εἵπησ, ἐπεξήγησις εἰς τὸ **ἀγγελίαν**.— **υἰόν**, προληπτ. ἀντί : **ὅτι Φοι υἱός**...— **νεάν χαιταν** τὴν νεανικὴν του κόμην.— **παρ' εὐδόξοις κόλποις Πίσσης**, εἰς τὴν ἔνδοξον κοιλάδα τῆς Πίσσης (ὑπὸ τὸ Κρόνιον ὄρος, ὅπου ἐτελέσθησαν οἱ ἀγῶνες).— **πτεροῖσι κυδίμων ἀέθλων** (οὐδ.) μὲ τὰ πτερὰ τῶν ἐνδόξων ἐπάθλων, δηλ. μὲ τὰς ταινίας τὰς κρεμασμένας ἐκατέρωθεν τῶν ἐνδόξων ἐξ ἐλαίας στεφάνων· **κύδιμος** ἔνδοξος.

β) Ὁ ὕμνος ἀπευθύνεται πρὸς τὰς τρεῖς Χάριτας, Ἄγλαταν, Εὐφροσύνην καὶ Θαλίαν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρυνόμης. Αἱ Χάριτες ἦσαν ἡλιακαὶ θεότητες, ἐξωραϊζουσαι τὴν φύσιν, παιδρύνουσαι τὰ ἔμψυχα ὄντα καὶ ἐπιδαψιδεύουσαι πλοῦσια δῶρα εἰς τὸν ἄνθρωπον (σοφίαν, κάλλος, δόξαν κ.τ.λ.).

Στ. 1. Καφισίων ὑδάτων λαχοῖσαι· εἰς τὸν παλαιὸν Ὀρχομενόν, πλησίον τοῦ Βοιωτικοῦ Κηφισοῦ, ὑπῆρχεν ἀρχαιότατον ἱερὸν τῶν Χαρίτων, αἱ ὁποῖαι ἐκεῖ ἐτιμῶντο ἰδιαζόντως.

Στ. 2. καλλίπωλος· διότι ἡ Βοιωτία ἐφημιζετο διὰ τοὺς ἵππους, τοὺς ὁποίους ἔτρεφε.

Στ. 5. Εἰς Ὀρχομενὸν κατῴκουν παλαιότερον οἱ **Μινύαι**· οὗτοι κατῆλθον ἐκ Θεσσαλίας ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Μινύαν καὶ ἱδρυσαν τὸ κράτος τῶν Μινυῶν μὲ πρωτεύουσαν τὸν Ὀρχομενόν, προώδευσαν δὲ καὶ ἐπλούτησαν διὰ τοῦ ἐμπορίου.

Στ. 25. Λυδῶ τρόπῳ· ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ μουσικὴ εἶχεν ἕξ ἀρμονίας : δ ω ρ ι κ ῆ ν , φ ρ υ γ ι κ ῆ ν , λ υ δ ι κ ῆ ν , α ἰ ο λ ι κ ῆ ν , ἰ ω ν ι κ ῆ ν καὶ μ ι ξ ο λ υ δ ι κ ῆ ν· ἐκ τούτων ἡ λ υ δ ι κ ῆ ἦτο ἀπαλωτέρα καὶ γλυκυτέρα τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο δὲ ἤρμοζε περισσότερον εἰς ὕμνον τῶν Χαρίτων.

Στ. 30. Ἕχώ· οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες π ρ ο σ ω π ο π ο ι ῆ σ α ν τ ε ς

καὶ τὴν ἠχώ ἔπλασαν περὶ αὐτῆς πολλοὺς μύθους. Κατὰ τὸν ἐπικρατέστερον ἢ Ἡχώ ἦτο ὤραιοτάτη Νύμφη γαλουχηθεῖσα καὶ ἀνατραφεῖσα ὑπὸ τῶν ἄλλων νυμφῶν, ἐκπαιδευθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν Μουσῶν εἰς τὴν τέχνην τοῦ ἄσματος, τοῦ αὐλοῦ καὶ τῆς σύριγγος. Ἐπειδὴ ὅμως περιεφρονήθη ὑπὸ τοῦ Ναρκίσσου, καταφεύγει εἰς τὰ βόθρη τῶν μονήρων ἀντρων, διὰ ν' ἀποκρύψῃ τὴν ἐντροπὴν τῆς, ἐκεῖ δὲ ἡ λύπη καὶ ἡ ὀργὴ τὴν κατὰβαλλουν: τὸ σῶμά τῆς τήκεται, τὸ αἷμά τῆς ἐξατμίζεται· μόνον ἡ φωνὴ καὶ τὰ ὀστέα τῆς ἀπομένουν. Καὶ ἡ μὲν φωνὴ διετηρήθη· τὰ ὀστέα τῆς ὅμως ἔλαβον μορφὴν βράχου. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης δὲν τὴν βλέπουν πλέον ἐπὶ τῶν ὀρέων, ἀλλ' ἀπὸ τὰ βαθέα σπήλαια, ἔνθα κρύπτεται, ἀπαντᾷ ἀκόμη πρὸς τοὺς καλοῦντας αὐτὴν (Ovid. Metam. III, 342).

Ἡ Ἡχώ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ διαβιβάζῃ — ὅπως καὶ ἡ Φήμη — μακρυνὰς ἀγγελίας· ὁ ἀντίλαλος τῆς ἐπινικίου ἑορτῆς δύναται, κατὰ τὸν ποιητὴν, νὰ φθάσῃ καὶ μέχρι τοῦ Ἄδου, διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὸν πατέρα τοῦ νικητοῦ τὸ ἄγγελμα τῆς νίκης τοῦ υἱοῦ του.

— Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Πινδάρου; Ὁμοιότητες καὶ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν διδαχθέντων εἰδῶν τῆς χορικῆς ποιήσεως: (προσῳδίων, διθύραμβος, παιάν, ἐπίνικος). ✓

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ὁ γραπτὸς λόγος εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα	5
2. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς λυρικῆς ποιήσεως	6
3. Εἶδη τῆς λυρικῆς ποιήσεως	7
4. Α'. Ἐλεγειακὴ ποιήσις	7
5. Β'. Ἰαμβικὴ ποιήσις	8
6. Γ'. Μελικὴ ποιήσις	9
7. Δ'. Χορικὴ ποιήσις	9
8. Διαλεκτικαὶ διαφοραὶ	10

Α'. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

1. Η ΕΛΕΓΕΙΑ

	Σελ.		Σελ.
	Κεμ.	Σημ.	Κεμ.
ΚΑΛΛΙΝΟΣ			
1. Πολεμικὸν σάλπισμα	15	77	11 (3). Ὑποθῆκαι εἰς ἑαυτὸν... 24 92
ΤΥΡΤΑΙΟΣ			ΕΞΕΝΟΦΑΝΗΣ
2 (1). Ὑποθήκη	16	80	12. Συμπόσιον
3 (2). Ὑποθήκη	17	82	
4 (3). Ἐμβρατήριον	19	84	ΘΕΟΓΝΙΣ
ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ			13 (1). Εἰς Ἀπόλλωνα
5 (1). Ἡ ἀπολεσθεῖσα ἀσπίς	19	85	Ὑποθῆκαι εἰς Κύρνον :
6 (2). Δὲν ὠφελοῦν οἱ θοῆνοι	20	85	14 (2). Οὐδὲν φίλτερον πάτρης
ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ			15 (3). Ἦν δὲ κακοῖσι συμμί-
7 (1). Ἡ νεότης	20	86	σγῆς
8 (2). Τὸ γῆρας	21	87	16 (4). Ὁ διπρὸσωπος φίλος
ΣΟΛΩΝ			17 (5). Εἰλικρινεῖα
9 (1). Σαλαμίς	22	88	18 (6). Σπάνιος ὁ πιστὸς φίλος
10 (2). Ὑποθῆκαι εἰς Ἀθηναίους	22	90	19 (7). Ἡ πενία
			20 (8). Ἡ ἐλπὶς
			ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)
			21. Ὑποθῆκαι εἰς νέον

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

	Σελ.		Σελ.
ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ	Κειμ. Σημ.		Κειμ. Σημ.
22 (1). Εἰς τοὺς Μαραθωνομά- χους Ἀθηναίους	32 103	34 (4). Εἰς ἀπολέσαντα χρυσοῦν καὶ εὐρόντα βρόχον..	35 106
23 (2). Εἰς Θερμοπόλας	32 103	ΘΟΥΚΙΔΙΔΗΣ	
24 (3). Ἐπιτύμβιον εἰς τοὺς πε- σόντας ἐν Θερμοπόλαις	32 104	35. Εἰς Εὐριπίδην	35 107
25 (4). Εἰς τοὺς πεσόντας μετὰ Λεωνίδου	33 104	ΑΝΑΚΡΕΩΝ	
26 (5). Εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Σαλαμῖνι Κορινθίους..	33 104	36. Ἡ μυκωμένη βοῦς	36 107
27 (6). Εἰς πεσόντας ἥρωας..	33 105	ΦΙΛΙΠΠΟΣ	
28 (7). Εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Μη- δικῶν πεσόντας ἥρωας	33 105	37. Εἰς Φειδίαν ποιήσαντα τὸν Ὀλύμπιον Δία	36 107
29 (8). Σκωπτικὸν εἰς Τιμοκρέ- ολτα Ρόδιον	34 105	ΠΑΛΛΑΔΑΣ	
30 (9). Εὐτράπελον ἀφιέρωμα	34 105	38. Συμβουλὴ πρὸς ὑπομονὴν	36 108
ΠΛΑΤΩΝ		ΑΔΕΣΠΟΤΑ	
31 (1). Εἰς τοὺς μακρὰν τῆς πα- τρίδος ἀπαχθέντας Ἑρε- τριεῖς	34 106	39. Εἰς νεαρὰν παρθένον	37 108
32 (2). Εἰς φίλον τοῦ οὐρανο- φίδην μετὰ θάνατον..	35 106	40. Εἰς τὴν μακρόβιον καὶ πολυ- τεκνον Καλλικράτειαν..	37 108
33 (3). Εἰς Σαπφῶ	35 106	41. Εἰς ἄγαλμα Νιόβης ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθὲν	37 108
		42. Εἰς ἄγαλμα Σατύρου ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθὲν	38 109
		43. Ἐπὶ ἀνδριάντος τοῦ Δημο- σθένους	39 109

Β'. ΙΑΜΒΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

	Σελ.		Σελ.
ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ	Κειμ. Σημ.		Κειμ. Σημ.
α'. τρίμετρα		47 (4). Ἐκ Θεῶν τὰ πάντα . . .	42 111
44 (1). Περιγραφή τῆς Θάσου	41 110	48 (5). Θάρρος εἰς τὰς δοκιμα- σίας	42 112
45 (2). Ἀδιαφορία διὰ τὰ ἐγχο- σμία	41 110	49 (6). Τὰ πάντα πιθανὰ	42 112
β'. τετράμετρα		ΣΟΛΩΝ	
46 (3). Ἡ Μεγαλαυχία	44 111	α'. τρίμετρα	
		50 (1). Ὁ σκοπὸς τῆς νομοθε-	

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

024000025604

